

ΕΥΤΕΡΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

Φυλλάδ. 28.

Τόμος. Ζ΄.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΝ 15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1853.

ΚΥΡΙΑ ΜΑΡΙΝΙΑΝ

(Συνέχεια, καὶ τέλος, ὄρα φυλλάδ. 27.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Ἐσπέρην τινά, παραμονήν τῆς ἀναχωρήσεώς του, ὁ Φερδινάνδος εὗρισκετο μετὰ τοῦ Καρόλου εἰς τὰς θεωρεῖων τοῦ Ἰταλικοῦ Θεάτρου, ὅπου περι-
στάνετο τὸ καλὸν μελόδραμα, οἱ Καθαρισταί, ἀ-
ναμφιβόλως, δὲ αἱ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ῥιπτόμεναι ἀν-
θοδέσμαι παρηγόρουσι τὴν τεθλιμμένην σκιάν τοῦ
νεανίου Ἰταλοῦ, ὅστις ἐπλάσθη ἵνα ἀποθάνῃ παρ-
ἡμῖν ὡσεὶ τις κύκνος ἀρμονικώτατος.

— Αὐτὴ λέγεται μουσική! ἔλεγεν ὁ Φερδινάνδος.

Καὶ ἔκλινε τὴν κεφαλὴν τὸ μέτωπον ἐν τού-
τοις τοῦ ἕκαστε τὰς χεῖρας, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἦσαν
μεστοὶ δακρύων.

— Νὰ ἀποθάνῃ τοσοῦτον νέος! ἔλεγεν ἐνίοτε.
Ἄλλὰ διατὶ τὸν οἰκτεῖρω; αὐτὸς παρέδωκε τῷ

Ἰψίστῳ τὸ ποιητικὸν πνεῦμά του... Ἀπέθανε δο-
ξασθεὶς ἐνωρίς, τουτέστι πρὸ τῶν ἐχθροπαθειῶν
καὶ τοῦ φθόνου καὶ τοῦ μίσους καὶ τῆς ἐπικρίσεως
τῶν μικρῶν, τέλος πρὶν ἀρχίσωσιν αἱ συμφοραὶ
τῆς εὐφύτας. Καλῶς ποιήσας ἐτάνυσε τὰ πτερὰ καὶ
ἀπέπτη!

Καὶ βλέπων καταπιπτούσας ἔτι ἐπὶ τῆς σκηνῆς
τὰς ἀνθοδέσμας, ἔλεγε.

— Ναι, ναί! ῥίψατε ἀφθόνως τὰ μύρτα, τοὺς
ναρκίσους, τὴν δάφνην καὶ τὰ ῥόδα! Πρεπόντως
τιμᾶτε τὸν θανόντα εὐφυῆ, εἶναι πολλάκις φά-
ρος ἐξιλεώσεως ῥίψατε ἀφθόνως τὰ ἄνθη!

— Φίλε μου, τῷ εἶπεν ὁ κύριος Βεδφόρ, ὁμο-
λογῶ ὅτι ἡ μουσικὴ εἶναι ἀρίστη, ἀλλὰ περικυ-
λεστέρα εἶναι ἡ ὄψις καὶ ἡ ἐξαισία κόμη ἐκείνης
τῆς νεάφδος, ἥτις κάθεται εἰς τὸ τρίτον ἀπὸ ἡ-
μῶν θεωρεῖον, πλησίον πρεσβύτιδος διαλαμπύ-
σης ἐν ἀδάμασι καὶ συνεπτρωμέγης ὡς πετεινός.

— Τὴν γνωρίζεις, Κάρολε; ἠρώτησεν ὁ Φερ-
δινάνδος.

— Βεβαίως, ἀλλὰ δὲν σοὶ λέγω τὸ ὄνομά της
πρὶν τὴν παραταρήσῃς προσεκτικῶς.

— Φίλε μου, εἶπεν ὁ Φερδινάνδος, ἐπιθυμοῦμεν νὰ τὴν εὐρῶ ὠραίαν; εἶναι ὠραιότατη, Κάρολε. Θέλεις νὰ ἐπιανεύσω τὰς χάριτας καὶ τὴν σεμνότητά της; εἶναι ἀμίμητος.

— Εὐχαριστῶ, εἶπεν ὁ εὐγενὴς Ἄγγλος, διότι μοὶ ἐπαναλαμβάνεις ὅ,τι λέγω εἰς ἐμαυτὸν ὡς ἂν εἴποις τὴν ἀπαντῶ. Χθὲς ὑπῆγαινον εἰς τὸν χορὸν δι' αὐτήν. Εἰς τὴν πίστιν μου ἀρχίζω νὰ φοβώμαι... ἂν ἐτρέλλαινόμην!..

— Δηλαδή ἂν ἐρωτεύεσσο;

— Τὸ ἴδιον εἶναι. Ἄλλ' ὄχι, μὰ τὸν ἅγιον Γεώργιον! δὲν ἀγαπῶ, ἢ μόνον τὴν ἐλευθερίαν μου.

— Φαίνεται μοι, εἶπεν ὁ Φερδινάνδος, ὅτι κάπου εἶδα αὐτὴν τὴν νεάν... ἔχει μορφὴν τοιαύτην, οἷαν δυσκόλως δύναται τις νὰ λησμονήσῃ. Ομοιάζει εἰς τὴν ἐλπίδα ἢ εἰς τὴν μελαγχολίαν. Πῶς ὀνομάζεται, κύριε Βεδφόρ;

Ἄλλὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἡ ἀδαμαντοστόλιτος πρεσβυτίς ἐστράφη καὶ ὁ Κάρολος ἐχαίρει τὴν αὐτὴν τε καὶ τὴν μετ' αὐτῆς νεάνίδα, ἥτις ἐκλίεν ἐλαφρῶς καταβιβάσασα τὰ ὠραία βλέφαρα. Ὁ δὲ Φερδινάνδος ἐζήτηε εἰς τὸν νοῦν τοῦ τὴν μνήμην τῆς ὄπτασιος ταύτης, ἦτο βέβαιος ὅτι τὴν εἶδε ποῦ.

— Ἄλλὰ ποῦ τὴν εἶδες; εἶπεν ὁ Βεδφόρ, αὐτὴ ἦλθε ἀπὸ τόπον ἀπέχοντα διακοσίας λεύγας. Πρῶτην ἤδη φορὰν ἐφάνη εἰς τὸ Ἰταλικὸν θέατρον, σὺ δὲ δὲν ἐφάνης καθόλου εἰς τὸν κόσμον ἀφοῦ ἐπέστρεψες ἀπὸ τὰ ὄρη σου.

— Ἄλλ' ἂν τὴν εἶδα εἰς τὰ ὄρη μου; ὑπέλαβεν ὁ Φερδινάνδος.

— Ἀδύνατον, ἀπεκρίθη ὁ Κάρολος, κατοικεῖ εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν, εἰς τὴν πεδιάδα δὲν σὲ πείθει ἢ προτομή της ἢ βωμαϊκὴ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ της οἱ ἀπαυγάζοντες;

— Καὶ ὅμως ἐπιμένεις νὰ μὴ λέγῃς τὸ ὄνομά της, δικαιούμαι λοιπὸν νὰ υποθέσω ὅ,τι θέλω διὰ σέ.

— Ὡ! εἶπεν ὁ Ἄγγλος, καὶ μοὶ εἶπες σὺ κανὲν μυστικὸν σου, σὺ ὁ ποιητὴς ὁ μυστηριωδέστερος τῶν θησαυρῶν τοῦ φιλαργύρου; δὲν μοὶ ἐκλείσεις τὰς θύρας τῆς καρδίας σου; καλὴ εἶναι ἢ προφύλαξις, ἀλλ' οὐχὶ τὸ μυστήριον καὶ εἰς τί χρησιμεύει ἢ φιλία ὑπάρχοντος μυστηρίου;...

— Κάρολε! εἶπεν ὁ Φερδινάνδος, ἴσως μίαν ἡμέραν σοὶ περιέληθι μακρόθεν ἐπιστολή τις, ἀποσφράγισον αὐτὴν καὶ θέλεις ἀναγνώσει τὴν ἱστορίαν μου. Ἐντοσοῦτῳ, ὅποιον εἶναι τὸ ἀγγελικὸν ἐκεῖνο πλάσμα, ὅπερ φαίνεται ὅτι ἀγαπᾷς; εἰπέ μοι, σκληρόκαρδε.

— Ὄνομάζεται Σοφία Μοντλῶρ, ἀπεκρίθη ὁ εὐγενὴς Ἄγγλος, ταπεινώσας τὴν φωνήν.

Ὁ δὲ Φερδινάνδος ἐθαμβώθη ὡς ἂν ἐπιπτεν εἰς τὸ θεωρεῖον κεραυτῶν, φέρων δὲ τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸ μέτωπον, ἐστρήχθη εἰς τὴν γωνίαν οὕτε τολμῶν νὰ βλέπῃ τινά. Ἄλλ' ὁ Κάρολος δὲν ἐνόησε τὴν μεγάλην ταύτην συγκίνησιν, διότι ὁ νοῦς τοῦ ἦτο ἀλλαχοῦ ζωηρότατα προσηλωμένος. Ὁ δὲ Φερδινάνδος ἤγειρε βραδέως τὴν κεφαλὴν καὶ ἐβλέψε

πρὸς τὸ μέρος ἔνθα ἦτο ἡ ἐγκαρδίου φίλη τῆς Μαλβίνης· τὴν ἐγνώρισε καὶ τῷ ἐφάνη ὡς ὅτε ἡ κυρία Μαριανὰ ὠμίλει περὶ αὐτῆς διὰ τοῦ πυρὸς τῆς ψυχῆς καὶ τῶν ποιητικῶν της ἐκφράσεων. Ὡ ναι, ἦτο αὐτὴ ἡ νεάνις, ἡ δικαίως ὀνομασθεῖσα Σοφία, τουτέστι σοφία μετὰ πνεύματος καὶ ἀγαθωσύνης. Ὁ Φερδινάνδος δὲν τὴν ἤθελε διάφορον, τόσον τὴν ἔκριεν ὁμοίαν πρὸς τὸ ἐράσιμον φάντασμα, ὅπερ εἶδε πλανώμενον εἰς τὸν πύργον τῶν ὀρέων, οὔτε ἠθέλησε νὰ τὴν παρατηρήσῃ διὰ τῆς βεβήλου διόπτρας δι' αὐτὸν ἡ κυρία Μοντλῶρ ἦτο πρόσωπον ἱερὸν. Ὡ πῶς ἔπαλλεν ἡ καρδία του, διαλογιζομένου ὅτι ἡ πιστὴ φίλη τῆς Μαλβίνης εὐρίσκετο ἐκεῖ πλησίον, ἀγνοοῦσα αὐτὸν καὶ φέρουσα ἴσως εἰς τὸν κόλπον της ἐπιστολήν τιναν ἐκ τῆς Ὠβέρνης! Ὡ ναι! τότε ὁ Φερδινάνδος ἐβλασφήμησε χιλιάκις τὸν κόσμον καὶ τὴν κτηνώδη συμπεριφορὰν του, ἥτις τὸν ἐκράτει, καὶ τοὶ πλησίον τῆς Σοφίας Μοντλῶρ, χωρὶς ἐλπίδος νὰ τῇ εἶπῃ μίαν κἄν λέξιν καὶ ὅμως τῇ ἐπαύριον ἀνεχώρει καὶ ἀνεχώρει εἰς ἀποδημίαν αἰώνιον!

— Κάρολε, εἶπε μετ' ὄσης ἡδυνήθη ἀδιαφορίας, μετὰ τὸ τέλος τῆς πράξεως δὲν θὰ ὑπάγῃς εἰς τὸ θεωρεῖον τῶν κυριῶν νὰ τὰς καλλισπερίσῃς; ἔχεις πολλὴν γνωριμίαν;...

— Δυστυχῶς οὐχὶ τοιαύτην ὥστε ν' ἀπέλθω εἰς ἐπίσκεψιν αὐτῶν!

— Ἴσως ἀπατώμαι, εἶπεν ὁ Φερδινάνδος, ἀλλὰ πιστεύω ὅτι ἡ φέρουσα τοὺς ἀδάμαντας δὲν θὰ πεισμώνῃ ἐὰν ὑπάγῃς καὶ τῇ ὁμιλήσῃ περὶ τῶν χαριτίων της καὶ τῆς θελκτικότητος ἐνδυμασίας... Ἄυτὴ εἶναι τρελλή, ὑπέλαβεν ὁ Κάρολος, καὶ λυποῦμαι ἀπὸ καρδίας τὴν ὄψαν ἡ κυρία Μοντλῶρ ὅτι ἔχει κηδεμόνα τὴν θεῖαν της, τὴν οὕτως ἐνδυομένην ὡ ναι ἢ ἐνδυμασία της εἶναι γελοία.

— Τὴ καλὰ θὰ ἔκαμνες, εἶπεν ὁ Φερδινάνδος, ἂν ἀποδείξῃς εἰς πάντας τοὺς ἀγαθοὺς φίλους τὴν πρὸς τὸν ἄγγελον τοῦτον ἀγάπην σου, περιποιούμενος καὶ κολακεύων τὴν θεῖαν τὴν ἀδαμαντοστόλιστον καὶ ἐπτερωμένην!

— Ἀλήθεια! ἀπεκρίθη ὁ Κάρολος· πιστεύεις ὅτι θέλει τὸ πάρει εἰς μετρητά;

— Τὸ πιστεύω εἰλικρινῶς καὶ γνωρίζεις, Κάρολε, ὅτι ποτὲ δὲν σὲ κολακεύω.

— Μοῦ ἐρέθισες τὴν φιλοτιμίαν, εἶπεν ὁ Ἄγγλος, ἂς ἀποφασίσω μίαν ἐπίσκεψιν, μάλιστα διότι ἀγαπῶ τὴν νεάν, καὶ ἂς γίνῃ ὅ,τι γίνῃ... Ἰδέ τον, εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ Φερδινάνδος, ἐξεληθόντος τοῦ Καρόλου· ἰδέ τον ὑπερήφανον οὖν τῆς Ἀλβίωνος, κύπτοντα ἤδη τὸν τράχηλον ἐνώπιον τοῦ κάλλους τῆς δευτέρας ταύτης Μαλβίνης! Ἄλλὰ δὲν ἐπίστευσεν ὅτι ἦτο τοσοῦτον καλὸς, ἢ τύχη ἢ ἀποκτηνοῦσα τοὺς ἀνθρώπους, δὲν μετέβαλε ποσῶς τὴν εὐγενὴ καρδίαν του· εἶναι χρυσίον καθαρὸν καὶ μένον εἰς τὸν πυθμένα τοῦ χωνευτηρίου· θέλει ἐκκαθαρισθῆ ἀπὸ πᾶσαν ὕλην ξένην.

Ὁ Κάρολος ἐν τούτοις εἰσῆλθεν εἰς τὸ θεωρεῖον καὶ ἠδύνατό τις νὰ κρίνῃ, ἀπὸ τὴν κύμανσιν τῶν

καὶ ἠδύνατό τις νὰ κρίνῃ, ἀπὸ τὴν κύμανσιν τῶν

πτερῶν καὶ τοὺς σπινθηρισμοὺς τῶν ἀδαμάντων, ὅτι ἐπροξένοι εὐφρόσυνον ταραχήν εἰς τὴν θεῖαν τῆς Σοφίας. Ἡ δὲ κυρία Μοντλῶρ ἐρυθρίασε κατ' ἀρχὰς ὡς ἂν τι ἔκτακτον τῇ συνέβαινε, ἀλλ' ἡ ὠραία ὄψις της ἀνέλαβεν εὐθὺς τὴν προτέραν γαλήνην καὶ ἐρασίαν σοβαρότητα.

Παρετήρησε δὲ ὁ Φερδινάνδος ὅτι ὁ Κάρολος ὠμίλει ταπεινοτάτη φωνῇ, διότι ἐκλίνοτο πρὸς τὰς κυρίας καὶ ἡ συστολή αὐτὴ τὸν ἐπειθεν ὅτι μεγάλην νίκην ἐκέρδησεν ἡ Σοφία· ἄλλοτε πάλιν τὸν εἶδε ἀτενίζοντα λοξῶς πρὸς τιναν νεανίαν, ἐλθόντα ἐπίσης εἰς ἐπίσκεψιν τῆς θείας τῆς κυρίας Μοντλῶρ. Ἐν τούτοις ἤρχετο ἤδη ἡ δευτέρα πράξις καὶ ὁ ἄγνωστος νεανίας καὶ ὁ Βεδφόρ ἐξῆλθον τοῦ θεωρείου.

— Τὶ πρόσωπον ἀηδὲς καὶ ἐνοχλητικόν, εἶπεν ὁ Κάρολος, ἐλθὼν παρὰ τῷ Φερδινάνδῳ νὰ ἔλθῃ νὰ ἀναμιχθῇ ἀδιακρίτως εἰς τὴν συνομιλίαν μας! Πότε θὰ γίνῃ νόμος καταδικάζων τοὺς ἐνοχλητικοὺς εἰς θάνατον;

— Θέλεις λοιπὸν νὰ ἐξολοθρεύσῃς τὰ τρία τέταρτα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους; ἀπεκρίθη ὁ Φερδινάνδος· ἀλλ' εἰπέ μοι, ἐπιστρέφεις κἄν εὐχαριστημένος;

— Ὡ μάλιστα καὶ ἂν ἔλειπεν ὁ καταγέλαστος ἐκεῖνος νέος... πιστεύσον, Φερδινάνδε, ὅτι δὲν εἶδα ἔτι νεάνίδα ἐπαγωγότεραν αὐτῆς· εἶδες σὺ ἄλλην;

— Δὲν γνωρίζω αὐτὴν, εἶπεν ὁ Φερδινάνδος.

— Ἄλλ' εἶπες — ὅτι κάπου τὴν εἶδες.

— Ναι, εἰς τὸ βασιλεῖον τῶν συμπαθειῶν... πολλὰ ἤκουσα περὶ αὐτῆς.

— Ἄλλ' αὐτὴ σὲ γνωρίζει, φίλε μου...

— Μὲ γνωρίζει;...

— Ἀπόδειξις, ὅτι, ἀφοῦ ἡ θεῖα της με ἠρώτησε τίς ἦτο ὁ σύντροφός μου, ἡ Σοφία, ἀκούσασα τὸ ὄνομά σου, ἐμεῖδίασε καὶ πολλὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἀρώνου με ἠρώτησε.

— Δηλαδή;...

— Δηλαδή ἂν ἀναχωρῆς ἀπὸ τὴν Γαλίαν, ἂν ἐτελειώσῃς τὸ βιβλίον σου. Ἐγὼ δὲ εἶπον ὅτι σὺ μὲν ἀναχωρεῖς αὔριον, τὸ δὲ βιβλίον σου ἔχει τὸ τέλος τοῦ φοίνικος, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν ἀνάστασίν του. Με ἠρώτησε ποῦ ἀπέρχεσαι, ἀπεκρίθην, εἰς τὴν Τουρκίαν, ἄλλο δὲν ἐρώτησε. Ὅθεν, φίλε, τὰ τρία τέταρτα τῆς ἐπισκέψεώς μου τὰ μετεχειρίσθημεν περὶ σοῦ· δὲν μνησικαχῶ διὰ τοῦτο, ἀλλ' ἀδυνατῶ νὰ διασκεδάσω ὑποψίας μου τινὰς δι' ἂς ἀνησυχῶ... Ὡ ναι, εἶπεν ὁ Φερδινάνδος λαμβάνων τὴν δεξιάν τοῦ Καρόλου, ἐὰν ἡ νεάνις αὐτῇ γίνῃ μίαν ἡμέραν σύζυγός σου, θέλεις γελᾶ διὰ τὴν τωρινὴν σου ταύτην ἀνησυχίαν.

— Σύζυγός μου!... ἐπεφώνησεν ὁ Κάρολος ὡς ἂν τις διέσχίζε πρὸ αὐτοῦ τὸ παραπέτασμα τοῦ μέλλοντος. Καὶ ἔμεινε βρεμβάζων πρὸ τῆς ἀρμονικῆς συμφωνίας τοῦ παιζομένου μελοδράματος.

Ἡ κατ' ἐπίσημόν τιναν ἐσπέραν ἐξοδος τῶν ἀ-

κρατῶν τοῦ Ἰταλικοῦ Θεάτρου ἀπεικονίζει πιστότατα δημοκρατίαν τινὰ ἀριστοκρατικὴν, διότι τὰ πρόθυρα εἶναι πλήρη τῶν ἐξοχωτέρων τῆς ἐποχῆς ἀνθρώπων, συμπακνομένων ἐκεῖ ἀναμιξ καὶ περιμενόντων τὰ ὄχημα μετ' ὑπομονῆς ἀλλὰ καὶ μετ' ἱλαρότητος, ἥτις φθάνει μέχρις ἡρωϊσμοῦ.

Ὁ Κάρολος ἐν τούτῳ καὶ ὁ Φερδινάνδος διέβησαν ἐκ μέσου τῆς πολυτελοῦς ταύτης πληθῆος καὶ μείναντες πρὸ τῆς ἐξω πύλης περιέμενον τὰ ὄχηματά των· εἶδον δὲ πρὸς αὐτοὺς ἐρχομένην τὴν κυρίαν Μοντλῶρ καὶ τὰ πτερά τῆς θείας της, ὣν ἡ ἀμαξά ἐφθασεν ἤδη. Ὁ Κάρολος ἐβοήθησε τὰς κυρίας ἀναβαινούσας, ἀλλ' ὅτε ἡ Σοφία ἐπέρασεν ἐνώπιον τοῦ Φερδινάνδου, ἐστάθη καὶ προσέβλεψεν αὐτὸν ἀγγελικώτατα, αὐτὸς δὲ τὴν ἐχαίρειττε, ὡς ἂν εἶχον ἤδη ἀλλάξει λόγους παλαιᾶς φιλίας καὶ ὅτε ἐκλείσθη τῆς ἀμάξης ἡ θύρα εἶδε πρὸ τῆς πύλης στέφανον κυάνων, λαβὼν δὲ προθύμως αὐτὸν εἶπεν εἰς τὸν πλησιάζοντα φίλον.

— Ἰδέ τον, φίλε, ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ἔπεσε.

— Θεέ τοῦ ἐλέους! ἐπεφώνησεν ἐκεῖνος, ἐγὼ τὸν γνωρίζω τὸν στέφανον τοῦτον, ἔπεσεν ἀληθῶς ἀπὸ κεφαλὴν ἀγγέλου.

Ἄλλ' ὁ Φερδινάνδος τὸν ἐδῶσεν αὐτῷ ἀφοῦ εἰσῆλθον εἰς τὸ ὄχημα.

— Εἶναι κτῆμά σου, τῷ ἔλεγεν· αἱ κομπαστὰ ὑπερήρανε, εὔρες τὸν νικητὴν σου!

— Καὶ τί νὰ γίνῃ; εἶπεν ὁ Κάρολος· ἀφοῦ ἦτο τῆς τύχης δὲν μένει τώρα ἢ νὰ τελειώσω τὸ ποίημα, ἀλλὰ σὺ διατί δὲν μένεις με ἡμᾶς;

— Τὴ νὰ κάμω με ὑμᾶς;... ἀπεκρίθη ὁ φίλος του. Ὁ κόσμος ἀποστρέφεται τὸ πένθος, ἐγὼ δὲ τήκομαι ἀπὸ θανάσιμον θλίψιν. Μετ' ὀλίγον ἢ φιλία μου ἔσεται θάρος καὶ εἰς σέ αὐτὸν, βλέπεις ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ μου ὑπάρχει πληγὴ, ἢ δὲν δύναται νὰ ψύσῃ ἀνθρώπινος χεῖρ· ἀνάγκη ἐπὶ τέλους νὰ με καταβάλλῃ καὶ προτιμῶ μᾶλλον νὰ κάθῃμαι εἰς τὴν ἐρημίαν καὶ νὰ κοιμηθῶ τὸν αἰώνιον ὕπνον μειδιῶν πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ τοὺς φοίνικας καὶ τοὺς ἀστέρας, μειδιῶν πρὸς τὴν φύσιν τὴν ἀποκαλύπτουσαν τὸν δημιουργόν της, ἢ νὰ ἐμποιῆσω οἶκτον εἰς τοὺς ὄρωντας ἐνταῦθα τὸν μαρμαρὸν καὶ τὴν ἀγωνίαν μου. Ὅταν φυσῶσιν οἱ ἀρκτοὶ ἄνεμοι, δὲν ὑπάρχει που ἄσυλον εἰς τὴν χελιδόνα, ἥτις τότε πετᾷ πρὸς τὸν ἥλιον οὕτω καὶ ἐγὼ φεύγω, διότι ὁ βίγροβόλος ἄνεμος τῆς συμφορᾶς ἐφύσησεν ἤδη καὶ ἡ ψυχὴ μου ἐπιζητεῖ τὸ θάλασπος· ἔχει ἀνάγκην ἐρημίας καὶ προσευχῆς.

— Ἄ! ἐστέναξεν ὁ Κάρολος, ἔλπιζε εἰς πιθανὸν τι εὐτύχημα... Ὁ δὲ Φερδινάνδος σείων τὴν κεφαλὴν.

— Κάλλιον, φίλε μου! κάλλιον νὰ ἦμαι πλουσίως δυστυχῆς, ἢ πτωχῶς εὐδαίμων!

Καὶ τὴν προσεχῆ πρωίαν ἀπεχωρίσθησαν οἱ φίλοι.

IE'.

Χαίρε, Θεσπρωτία γῆ, εὐκρατος καὶ ὁμοιάζουσα εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ τὰς βαθυκόλπους κοιλάδας καὶ τὴν φοινικοστεφῆ παραλίαν καὶ τὸν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἔρωτα! Ὁ ᾠοιδὸς τοῦ Ἀρόλδου ἔψαλεν ἤδη τὰ θέλητρά σου, πῶς νὰ τολμήσω νὰ σοὶ ρίψω ἐγὼ ἓνα ἔτι στέφανον; . . .

Πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Καλαμᾶ, τοῦ ἀρχαίου Θαμίδος, ἠγείρετο μονήρης τις οἶκος ὑπὸ μεγάλων κεράσων καὶ τινων πλατάνων περιστεφόμενος ἔχων δ' ἐπάλξεις ὡς στέγην, καθὼς πάντες οἱ οἴκοι τοῦ ρίψοκινδύνου καὶ τοῦ φιλομάχου ἐκείνου λαοῦ. Καὶ ἀπὸ τῶν παραθύρων ἐφαίνοντο τὰ κυανὰ κύματα τῆς Ἰωνίας, μακρόθεν δὲ τὰ παράλια τῆς παλαιᾶς Κερκύρας, νήσου περιχαροῦς ἧτις ἐθρήνησε βραδύτερον τοσοῦτους ἡρώας τῆς καὶ μάρτυρας. Τὸν οἶκον δὲ ἐκείνον ἐπισκέπτοντο οἱ ἀνδρείοτεροι Σκηπετάραι, οἱ ἀρχέγονοι Ἀλβανοὶ, ἀλλὰ πρὸ πάντων Τόσκαί καὶ Μερτίται, ὅσοι ἐπίστευον εἰς τὸ δυτικὸν δόγμα, ἦρχοντο συνεχῶς εἰς τὸ Δάσος, οὕτω κληθὲν διὰ τὰς ἰτέας καὶ τὰς ἐλαίας τὰς ἐπιστεφούσας τὰς περικαλλεῖς ὄχθας τοῦ Θαμίδος.

Ἐσπέραν δὲ τινα, διάφοροι θηρευταὶ νεανίαί Θεσπρωτοί, καθήμενοι ἐπὶ τινος γηλόφου κειμένου πρὸ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ, ἔλεγον ταῦτα.

— Καὶ ποῖος, ἀδελφοί, δύναται νὰ παραπονεθῆ διὰ τὸν κύριον Φερδινάνδον, ὅπου εἶναι ἐδῶ ἐξ μῆνας τώρα; Ἐγίνε σύντροφός μας καὶ ὅπου εἶναι κίνδυνος, ὅπου λυπημένος διὰ παρηγορίαν, εἶναι ὁ πρῶτος ὅπου τρέχει.

— Ἐνδύθη τὸ φόρεμά μας, ἔλεγεν ἄλλος, ἔβαλε τὴν φλοκάταν μας, τὸ χρυσοκεντημένον μεϊτάνι μας, τὸ σελάχι μὲ τὰ μακρὰ πιστόλια, τὰ τοζουλούκια τὰ βούχινα καὶ τὸ φέσι τοῦ Μαρκομπότσαρη: εἶναι ἀληθινὸς Σκηπετάρης, ἀληθινὸς Τόσκας.

— Ὅχι, ὄχι, δὲν τὸ δέχομαι εἶναι Μερτίτης, διότι κρατεῖ τὴν θρησκείαν μας καὶ ἐπειτα τὸ χέρι γερὸ καὶ τὴν ψυχὴ γλυκειά καὶ μελαγχολική.

— Ἰδέτε τον, φίλοι μου, εἶπεν εἰς αὐτῶν, Παῦλος Θεόσαρης καλούμενος, ἰδέτε τὸν ἀδελφόν μας Φερδινάνδον ὅπου γυρίζει ἀπὸ τὸ κυνήγι.

Πάντες μὲν τότε ἠγέρθησαν σπεύσαντες εἰς συνάντησιν τοῦ νεανίου κυνηγοῦ, τοῦ φίλου των, τὸν δὲ Φερδινάνδον ἠκολούθουν διάφοροι μεγάλοι σκύλοι τοῦ τόπου, περιβόητοι κατὰ τὸν μεσαιῶνα, ὧν ἡ γενεὰ διστηρήθη μέχρι τῶν Ἀκροκερυνίων. Ὁ κυνηγὸς ἔφερε μακρὸν ὄπλον ἀπὸ τοῦ ὄμου, εἶχε δὲ τὴν μὲν κόμην κυμαίνουσαν, τὸ δὲ φέσιον ἐρυθρὸν, ὡς πάντες οἱ Ἀλβανοί. Καὶ ἡ ὄψις του ἦτο κλινοκαυμένη εἰς τὸ κλίμα τῆς Θεσπρωτίας.

— Ἀδελφοί, καλὴ ἡμέρα σας!

— Καλῶς τὸν αὐθέντην! Ὁ Θεὸς νὰ σὲ διαφυλάξῃ εἰς τιμὴν καὶ εἰς υγιάν! ἀπεκρίθησαν οἱ Ἀλβανοί.

— Σὰς εὐχαριστῶ, εἶπεν ὁ Φερδινάνδος, ἀλλὰ πῶς ἦτο τὸ καλὸν τοῦτο;

Καὶ ὁ νέος Μερτίτης, ὁ Παῦλος Θεόσαρης, ἀπεκρίθη.

— Ἦλθαμεν νὰ σὲ καλέσωμεν εἰς τὸν γάμον μου μετὰ τρεῖς ἡμέρας πέρνω τὴν Λεϊάν, τὴν κόρην τοῦ Ἡλία, τοῦ βοσκοῦ ὅπου βλέπεις ἐδῶ. Τραγουδισταὶ θὰ ἔλθουν καὶ θὰ ἔχωμεν τὰ τραγούδια ὅπου ἀγαπᾶς τόσον.

— Παῦλε, ὑπέλαβεν ὁ Φερδινάνδος, εἶσαι σχεδὸν γείτων, διότι κατοικεῖς εἰς τὴν παραθαλασσίαν εἰς τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ, καὶ γνωρίζεις ὅτι ἀπὸ τὸ Δυρράχιον ὡς τὴν ἄνω Ἀλβανίαν καὶ τὸν κόλπον τῆς Ἀρτας, οὐδένα ἄλλον Σκηπετάρην ἀγαπῶ καὶ τιμῶ τόσον ὡς σὲ, ἐλθέ λοιπὸν νὰ σὲ φιλήσω καὶ νὰ σὲ συγχαρῶ.

Καὶ ἐδεξιώθησαν ἀμφοτέροι, ὁ δὲ Ἡλίας, εἶπεν.

— Ὁ Θεόσαρης εἶναι ὁ ἀγαπημένος μου καὶ τοῦ δίνω ἓνα θησαυρόν. Ἡ Λεϊά μου δουλεύει τὸ μαλλί, τὸ βαμβάκι, τὸ λινάρι καὶ κάμνει ὅλα τὰ φορέματα ὅπου μᾶς χρειάζονται. Εἶναι οσμνὴ ὡς ἓνα ἀστέρη, εἶναι γλυκειὰ ὡς τὰ τάρνακι. Δίνω ἀκόμη τοῦ γαμβροῦ μου, ἓκατὸ κριάρια, δύο μουλάρια, πενήντα γίδες καὶ δύο καλὰ τουφέκια,

— Ἡλία, ἀπεκρίθη ὁ Φερδινάνδος, σὲ συγχαίρω καὶ σὲ διότι ἀπέκτησες τοιοῦτον γαμβρόν, καὶ τὸν Παῦλον διότι θὰ πάρῃ τὴν κόρην σου. Σὺ εἶσαι ἀνδρεῖος καὶ γνωστικός.

Ὁ Ἀνδρέας, ἀκολουθῆσας τὸν Φερδινάνδον εἰς τὴν Θεσπρωτίαν, τὸν ὑπηρετεῖ μετὰ ζήλου θαυμασίου. Ὁ Φερδινάνδος δὲ τὸν διέταξε νὰ φέρῃ οἶνον τοῦ Ἀργυροκάστρου καὶ ἐπιον ὄλοι εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ τελεσθησομένου συνοικεσίου καὶ εἰς τὴν καλὴν μοῖραν τῶν νεονύμφων. Μετὰ ταῦτα δὲ οἱ κυνηγοὶ ἀνεχώρησαν χαιρετήσαντες τὸν Φερδινάνδον, ὅστις εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν του, δύνοντας ἤδη τοῦ ἡλίου εἰς τὰ κύματα τῆς Ἰωνίας.

Σπανιώτατα ἐστερεῖτο τοῦ ὠραίου τῆς δύσεως θεάματος ὁ Φερδινάνδος καὶ σταθεῖς εἰς τὸ παράθυρον, ὅπερ ἔκειτο πρὸς τὴν δύσιν, ἐθεώρει ἐπὶ πολὺ κατὰ τὴν ἐσπέραν ταύτην τὰς φωτεινοὺς τοῦ ἡλίου ἀκτῖνας αἵτινες ἀπέβαλλον βαθμηδὸν τὴν λάμψιν των. Καὶ ὁ μὲν ὀρίζων ἦτο ἕλος πορφυρεῦς καὶ κεκοσμημένος ὑπὸ στεμμάτων χρυσῶν, ἡ δὲ θάλασσα ἔφρισε ταραττομένη ὑπὸ τοῦ ἐσπερινοῦ ἀνέμου. Ἡ ἀλκυὼν ἐν τούτῳ διέβαινε ἐπιψάουσα τὰ ἐλαφρὰ κύματα, οἱ περιχώροι ἀμπελώνες ἐβαλοσάμονον τὴν ἀτμοσφαιραν, αἱ ἀηδοὶς ἐκελάδουν εἰς τὰ φυλλώματα, τὸ πᾶν ἦτο πλήρες γοητείας κατὰ τὴν ἐπαγωγὴν ταύτην τῆς φύσεως ἑορτῆν. . . Ἄλλ' ὁ Παῦλος Θεόσαρης εἶχε διεγείρει εἰς τὸν νοῦν τοῦ Φερδινάνδου τὰς ἀναμνήσεις τῆς Γαλλίας, διὰ τοῦτο ὁ ἀτυχὴς ἐρημίτης πρὸς τὸν ὀρίζοντα ἔτεινε βλέμμα μακρὸν μελαγχολίας.

Τοῦ ἐσπερινοῦ δὲ δειπνοῦ παρασκευασθέντος ὁ Ἀνδρέας ἦλθεν εἰς τὸν κύριόν του καὶ εἶπε,

— Ἀγαπάτε νὰ δειπνήσετε;

— Ἀγαπητέ μου Ἀνδρέα, τῷ ἀπεκρίθη ὁ Φερδινάνδος, τὴν ἐσπέραν ταύτην σὺ εἶσαι ἄριστος ὑπηρετής, ἀλλ' ἐνίοτε αισθάνομαι τύψεις τινὰς συνειδότος, φοβοῦμαι μὴ διὰ τῆς ἐρημικῆς ζωῆς μας λυπήσω τὴν νεανικὴν ἡλικίαν σου καὶ ὅμως σοὶ ἔδωσα τὴν ἄδειαν νὰ μὲ παραιτήσης. . .

— Αὐθέντα, ἐπεφώνησε τὸ ἀγαθὸν τέκνον τῆς Ἰσπανίας, καὶ ποῦ ἄλλοῦ εἶναι ἡ πατρίς ἢ ὅπου ἀγαπῶμεν; Ὡ! εἴθε εὐρισκὲς ἐδῶ ἀνάπαυσιν καὶ εὐθυμίαν! αὐτὴ εἶναι τώρα ἡ εὐχή μου, δὲν ἔχω ἄλλον πόθον.

— Καλὰ, Ἀνδρέα! ἀπεκρίθη ὁ Φερδινάνδος κρύπτων ἀσθενῶς τὴν συγκίνησιν του. Ἦλθε κανεὶς σήμερον νὰ μὲ ζητήσης;

— Ἡ Αἰκατερίνη ἡ παιδαγωγὸς τῆς θετῆς κόρης σας.

— Καὶ ἡ κόρη μου;

— Εἶναι ἐδῶ, αὐθέντα, αὐριον ἡ Αἰκατερίνη θὰ τὴν παραλάβῃ ἐπιστρέφουσα ἐξ Ἰωαννίνων, ὅπου ἀπῆλθεν εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ γέροντος πατρός της.

Καὶ τὴν στιγμὴν ταύτην ἠκούσθησαν φωναὶ χαρᾶς κοράσιον ὀκταετῆς ἦλθεν ἐκ τοῦ ἄλλου δωματίου καὶ ἐρρίθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Φερδινάνδου. Τὸ ἀτυχὲς τοῦτο πλάσμα εἶχεν ἐκτεθῆ ὑπὸ τινων ἀλιέων καὶ ὁ Φερδινάνδος οὐ μόνον τὸ ἔδωκεν εἰς γυναῖκά τινα Μερτιτῶν, ἵνα τὸ ἀναθρέψῃ, ἀλλὰ τὸ υιοθέτησε τῇ ἀδείᾳ τοῦ ἐπισκόπου Χρυσοπόλεως (Σκούταρι) καὶ τὸ ὠνόμαζεν, ὁ ταλαίπωρος! Μαλλείναν, ὄνομα λατρευόμενον ὑπὸ τῆς ψυχῆς του.

Ἡ μικρὰ κόρη λοιπὸν λαμβάνουσα τὰς χεῖρας αὐτοῦ, τὰς ἠσπάζετο μετ' ἀγάπης, αὐτὸς δὲ τὴν ἐνηγαλιζέτο, καὶ ἐνῶ τὴν ἐθλιβε περιπαθέστατα εἰς τὸ στήθος του, ἡ μικρὰ τὸν εἶδε δακρύνοντα.

— Καὶ πῶς, τῷ εἶπεν ἡ μικρὰ ὄρεινή, ἔχεις πάτερα μου θλίψιν;

— Ἀπ' ἐναντίας χαίρω, κόρη μου! . . πολλὸ χαίρω! ἀπεκρίθη μετ' ἀλγεινοῦ τόνου.

Τὴν ἐσπέραν δὲ ταύτην ἀνέγνω κεφάλαιόν τι τῆς Πραφῆς γαλλιστί, διότι ἡ μικρὰ ὠμίλει ἤδη τὴν γλῶσσαν ταύτην, τῇ ἐξήγησε δὲ τὸν θεῖον λόγον δι' ὑπομονῆς καὶ κατανύξεως ἐρημίτου καὶ αὐτῆ τὸν ἔβλεπε μετὰ προσοχῆς καὶ ὅτε τὸν ἔβλεπε παύοντα τῷ ἔλεγε.

— Πιστεύω τὸ βιβλίον καὶ ἀγαπῶ τὸν πατέρα μου, εἰς αὐτοὺς ἔχω τὸ θάρρος καὶ τὰς ἐλπίδας μου.

Καὶ τῇ ἐπιούσῃ, ἐπιστρεφάσης τῆς παιδαγωγοῦ, — Πρέπει νὰ μὲ φέρῃς συχνότερα τὴν κόρην μου, τῇ εἶπεν ὁ Φερδινάνδος, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν τὴν βλέπω εἶμαι πάντων εὐτυχέστερος.

Ἄλλ' ἦλθεν ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἐμελλε νὰ τελεσθῆ ὁ γάμος τοῦ Παύλου καὶ ὁ Φερδινάνδος, πρὶν ἐξημερώσῃ ἰπεύσας, ἀπῆλθε πρὸς βορρᾶν, διέβη τὰ περὶ τὴν οἰκίαν του δάση καὶ ἐφθασεν εἰς τὴν παραλίαν.

Πέντε λεύγας ἀπέειχεν ἡ κατοικία τοῦ Παύλου καὶ ὁ Φερδινάνδος ἐφθασε πρῶτ, εὐρὼν ὁμήγουριν πολυπληθῆ, ποικίλην κατὰ τὴν ἐνδυμασίαν καὶ διαλάμπουσαν ἐν εὐθυμίᾳ. Οἱ δὲ Ἀλβανοὶ φέρουσι μετ' ἰδίας χάριτος τὸν ὄπλισμόν καὶ τὴν εἰκονικὴν ἐνδυμασίαν των, ὑπενθυμίζοντες μὲν εἰς ἡμᾶς τοὺς ἰππώτας τοῦ μέσου αἰῶνος, μετέχοντες δὲ καὶ βαρύτητός τινος ἀσιατικῆς κατὰ τὴν ἐνδυμασίαν.

Ὁ δὲ Παῦλος Θεόσαρης ἠγαπάτο ὑπὸ παντός γείτονος ἀπὸ τῶν ὁρέων τοῦ Μοντενέγρου μέχρι τῆς παραθαλασσίας, ἦτο δὲ ὀνομαστός διὰ τε τὴν ἀνδρίαν καὶ τὴν εἰλικρινείαν του. Ἐγνωρίζον πάντες ὅτι ὁ ἐκ Γαλλίας ἐλθὼν Φερδινάνδος ἐφιλιούτο μετὰ τοῦ Παύλου καὶ τοῦτο ἠξήσῃσεν πολὺ τὴν ἀγάπην των πρὸς τὸν νεωστὶ ἐλθόντα.

Διὰ τοῦτο, ὡς ἐλθόντα, τὸν περιεκύκλωσαν περιχαρεῖς καὶ οἱ νέοι καὶ οἱ γέροντες. Ἰερεὺς δὲ φθάσας πρὸ μικροῦ ἐλειτούργησεν εἰς χλοερὰν τινα πεδιάδα καὶ ἦτον ὠραῖον θέαμα ἡ πληθὺς τῶν ἐνόπλων Ἀλβανῶν γονατιζόντων ἐπὶ χλόης ἐν κύκλῳ εἰκονικωτάτῳ διὰ τὴν ποικιλίαν τῶν ἐνδυμάτων ὅτε ἐτελεῖτο ἡ θεία μυσταγωγία. Καὶ οἱ νεόνυμφοι προσῆλθον τότε εἰς τὸν βωμόν καὶ ἡ μὲν Λεϊά εἶχε τὸ λευκὸν κάλυμμα τῶν παρθένων καὶ ἓνα στέφανον ἐκ μυρσίνης, ὁ δὲ Παῦλος ἔφερεν εἰς τὴν ζώνην τὰ πατρικὰ πιστόλια, τὸ τουφέκιον εἰς τὴν λωρίδα, τὸ ἐπίσης πατρικὸν ξίφος, τὰ χρυσὰ ἐπανωτάρια καὶ τὴν φλοκάτην τὴν χιονόλευκον. Ὁ Ἰερεὺς τότε, εὐλογῆσας τοὺς νεονύμφους, ἤλαξε τοὺς ἀρραβῶνας, γυναῖκες δὲ προχωρήσασαι ἀφῆρσαν τὸ στέμμα τοῦ μύρτου καὶ τὸ λευκὸν κάλυμμα τῆς Λεϊας, καὶ τῇ ἐρρίψαν ἄλλο κάλυμμα πορφυροῦν καὶ δύο συμπεπλεγμένους κλάδους ἱεροβοτάνης. Μετὰ δὲ τὴν τελετὴν, ὁ Παῦλος, ἰδὼν τὸν Φερδινάνδον πλησίον αὐτοῦ ἰστάμενον, τὸν ἐνηγαλιζέτο πρῶτον, ἀλλ' ἔμενον ἐτι ἀνεκτέλεστα καὶ τινα ἔθιμα, ὅθεν γέρων τις προσβάλλων ἠγχείριζεν εἰς τὴν νεόνυμφον σάκκον κερὸν καὶ σχοινίον.

Ἡ δὲ νέα, περικαλλὴς ὡς ἡ ἄρχαία Πηνελόπη, τὰ ἀπέθηκεν εἰς τοὺς πόδας τοῦ Παύλου, εἰς δεξιγὰ μὲν δουλείας, διότι ἡ γυνὴ εἶναι παρ' αὐτοῖς δούλη τοῦ συζύγου, καὶ γονατίσασα ἠσπάζετο τὴν δεξιάν του. Ὁ δὲ Παῦλος τῇ ἔδωκε τὸ τουφέκιόν του, κατὰ τὸ ἔθιμον, καὶ ἡ Λεϊά ἐγερθεῖσα τὸ ἔφερεν ἐπὶ τοῦ ὄμου ὡς ἀμαζῶν ἐτοίμη νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὸν πόλεμον μετὰ τοῦ κυρίου της. Καὶ τούτων τελεσθέντων, ὁ Θεόσαρης, ὅστις ἠγάπα τὴν Λεϊάν, τὴν ἔλαβεν εἰς τὴν ἀγκάλην, καὶ τὴν ἐθλίψεν εἰς τὸ στήθος του πάντες δὲ οἱ Σκηπετάραι ἐπευφάνησαν καὶ ἤρξαντο τότε οἱ ἀγῶνες οἱ μάχιμοι. Καὶ ἐγένοντο μάχη ἰππέων ἐπιτετηδευμένα καὶ πιστολισμοὶ καὶ ἄλλα ὅμοια, τουτέστι μονομαχίαι διὰ τοῦ ξίφους καὶ ἦται καὶ θρίαμβοι. Οἱ Ἀλβανοί, ἔθνος διατελοῦν ἐν ἀπαύστῳ πολέμῳ, θεωροῦσιν ὡς πρῶτην ἀρετὴν τὸν πρὸς τὸ μάχιμον ζῆλον, ἀγαπῶσι κυρίως καὶ πρὸ πάντων τὴν μάχην, ἀρέσκονται δὲ, ὡς ἀληθῶς εἰπεῖν, καὶ εἰς τὴν ληστείαν.

Καὶ ἡ διὰ τῆς βίας κλοπὴ εἶναι κατ'αὐτοὺς εὐγενῆς κτήσις, εἰς μάτην δὲ ὁ Φερδινάνδος ἠθέλησεν ἐνίοτε νὰ τοῖς ἀποδείξῃ ὅτι τοῦτο ἦτο ἐναντίον τῶν θείων νόμων καὶ τῆς εὐγενείας τοῦ χαρακτῆρός των. Ὁ Παῦλος Θεόσαρης τὸν πρόετρεψε φιλικῶς νὰ μὴ ἐγγίσῃ πλέον τοιαύτην χορδήν.

Ὁ Παῦλος δὲ καὶ φίλοι του τινὲς ἀπῆλθον πρὸς τὴν παραλίαν, ἀκολουθοῦντος τοῦ Φερδινάνδου καὶ τοῦ μετ' αὐτοῦ συνδιαλεγομένου δυτικοῦ ἱερέως· οὗτος δὲ ἦτο νεανίας ἐκ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Κράτους, περιοδεύσας εἰς πολλὰ μέρη τοῦ κόσμου. Μετ' ὀλίγον ἐφάνη ἀλιευτικὸν τι πλοιάριον· ὅτε ἐφθασεν εἰς τὴν γῆν, διάφοροι ἐπιβάται ἀποβιβάσθησαν ἐγονάτισαν καὶ ἐδόξασαν τὸν Κύριον διὰ τὴν σωτηρίαν των. Οἱ δὲ ἀλιεῖς διηγήθησαν ὅτι εὐρόντες λέμβον κινδυνεύουσαν, ἐλάβόν τινος τῶν ἐπιβατῶν ἢ λέμβος ἦτο πλήρης· ἀλλ' ὅτι ἡ λέμβος, κατὰ τὴν εἰκασίαν των, ἀπωλέσθη. Εἰς δὲ τῶν σωθέντων εἶπεν ὅτι τὸ πλοῖόν των ἦτο βρῆκτον Γαλλικὸν ὅπερ ἀνεχώρει ἐκ Βενετίας διὰ τὸν Ἀγκῶνα· καὶ ὅτι τοσαύτη ἦτο τῆς τρικυμίας ἢ ὄρμη ἐν τῷ Ἀδριατικῷ Κόλπῳ, ὥστε ἀπεπλανήθησαν μέχρι τῆς Κερκύρας. Τὸ πλοῖον ὑπέστη τὴν θραῦσιν τοῦ ἴστου καὶ ὠθηθὲν ἐπὶ σκοπέλων ἐπιφανῶν ἠνεώχθη εἰς δύο, τότε δὲ αἱ ἐπιβάται ἐπήδησαν εἰς τὰς δύο λέμβους καὶ εἰς τὴν θάλασσαν.

Ὁ δὲ Φερδινάνδος καὶ ὁ ἱερεὺς εἶδον τότε διαφόρους Ἀλβανοὺς συνεργομένους εἰς ζωηρὰν συνέντευξιν.

— Τῆς ληστείας ὁ δαίμων, εἶπεν ὁ ἱερεὺς, κατέλαβε τοὺς ἀνθρώπους τούτους· εἶναι ἀδιόρθωτοι, κύριε, σχεδιάζουσιν ἴσως τὴν λήστευσιν τοῦ πλοίου.

— Πιστεύετε; εἶπεν Φερδινάνδος.

Καὶ πρόεβλεπε πρὸς τοὺς Ἀλβανοὺς.

— Ἀδελφοί, τοὺς εἶπε μετὰ ζωηρότητος, ἀνδραῖοι εἶσθε καὶ καλὸς χριστιανοὶ καὶ ἐλπίζω ὅτι θὰ μὲ ἀκολουθήσετε. Τίς ἐξ ὑμῶν μὲ ἀκολουθεῖ ἵνα ἐπιβιβάσθωμεν εἰς τὸ πλοιάριον καὶ ἀπέλωμεν εἰς βοήθειαν τοῦ ναυαγήσαντος πλοίου;

— Ἀδελφὲ, τῷ ἀπεκρίθησαν νεοί τινὲς, εἴμεθα καὶ ἡμεῖς γενναῖοι ὡς σὺ, ἀλλὰ τί χρησιμεύει νὰ ψαρύσωμεν τοὺς ἀποθαμμένους; τὸ πλοῖον εἶναι πλέον ἐδικόν μας, καὶ ὅταν ἡ θάλασσα θελήσῃ, πηγαίνομεν νὰ πάρωμεν ὅ,τι ἔμεινε.

Ἀποῦ δὲ οἱ ἐπιβάται ἐδεδείχθησαν, ὅτι πολλοὶ ἐκ τῶν ἐν τῷ πλοίῳ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εἰσελθῶσιν εἰς τὰς λέμβους, μέναντες ἐν αὐτῷ, ὁ Φερδινάνδος προτείνει τῷ Παύλῳ νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, οὗτος δὲ θλίβων τὴν δεξιάν του.

— Ἄς κάμωμεν γλήγορα, εἶπε, νὰ μὴ μᾶς ἰδῇ ἡ Λεῖα.

Καὶ ἐπήδησαν εἰς τὸ ἀλιευτικὸν πλοιάριον ὅπερ ἦτο δεδεμένον εἰς τὴν παραλίαν, τοὺς ἠκολούθησε δὲ καὶ ὁ νεανίας ἱερεὺς, καὶ ἀνεχώρησαν μέσσω τῶν κραυγῶν τῶν φίλων καὶ τοῦ μυκηθμοῦ τῆς θαλάσσης.

Καὶ τὸ πλοιάριον ἀνελήθη εἰς τὴν σκοτίαν

τοῦ ὀρίζοντος ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐφάνη ἐπιστρέφον ἐπὶ πελωρίων κυμάτων. Ὁ ἄνεμος εἶχε κοπάσει καὶ ὠλισθαινε τὸ πλοιάριον ὡσεὶ φύλλον ἰτέας, ἐνῶ δ' ἐπλησίαζε, ὅτε μὲν ἐπιφανόμενον, ὅτε δὲ ἀποκρουπτόμενον, οὔτε μία φωνὴ δὲν ἠκούετο εἰς τὴν παραλίαν — ἕκαστος ἴστατο ὀρθὸς καὶ ἀκίνητος τὰς μὲν χεῖρας ἔχων τεταμέναις, τὸ δὲ βλέμμα ἀτενὲς καὶ ἀνήσυχον πρὸς τὴν θάλασσαν· οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ ἀναπνεύσῃ. Τέλος δὲ τὸ πλοιάριον ἐφθασεν εἰς τὴν παραλίαν, ἥτις ἦτο τὸ σύννητος ἄσυλόν του, ἐρρίφθη σχοινίον καὶ οἱ ἐκ τῆς ζητῆς τὸ ἔλαβον — τὸ πλοιάριον προσεδέθη. Πρῶτος ἐπήδησεν ἐξω ὁ Παῦλος Θεόσαρης, ὅστις ἦτο λίαν ὠχρὸς· αὐτὸς δὲ καὶ ὁ Φερδινάνδος ἀπεβίβασαν δύο ναυαγοὺς ἔτι ζῶντας· τὸν ἱερέα σχεδὸν ἀπνουν διὰ τὴν λειποψυχίαν, ἔφερον εἰς τὸν οἶκον, ἐκ δὲ τῶν ναυαγῶν ὁ μὲν ἦτο Βενετός, ἤδη γέρον, ἢ δὲ ἦτο νεανίας καὶ ταύτην ἀπέθηκεν ὁ Φερδινάνδος ἐπὶ ψιάθου· ἡ Λεῖα καὶ ἄλλαι γυναῖκες τὴν περιεκύκλωσαν. Ἡ ναυαγὸς δὲν ἀπέβλεπε τὰς αἰσθήσεις, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ ὀμιλῇ, τοσοῦτον μέγας ἦτον ὁ τρόμος τῆς καὶ ἐπλάνα ἔνθα καὶ ἔνθα τὰ βλέμματα, ὡς ἂν ἐζήτει τινὰ μεταξὺ τῶν ἀγνώστων ἐκείνων προσώπων. Ἀλλ' ὁ Φερδινάνδος ἦτο παρ' αὐτὴν γονατίζων καὶ κρατῶν μίαν τῶν χειρῶν αὐτῆς καὶ τὸ μέτωπον κατὰ γῆς κλίνων, ἐπεφώνει.

— Θεέ μου, Θεέ μεγαλοδύναμε! σὺ τὴν ἔφερες εἰς τὴν γῆν ταύτην.

Ἀλλ' ἡ ἀτυχὴς νεανίας, ἀναχωρήσασα ἐκ Γαλλίας εἰς Βενετίαν, περιήρχετο τὸν κόσμον ποθοῦσα νὰ καταπραῦνῃ μίαν κρυφίαν ὀδύνην τῆς! Ἐπιβιβάσθη ἀπὸ τοῦ Ἀγκῶνος ἐπορεύετο μετὰ τῆς θεραπειᾶς οὗτης ἵνα ἀποκατασταθῇ εἰς τὴν Ῥώμην. Αἴφνης ἡ δυστυχὴς ἀνεφρίξεν, ὡς ἐὰν μνήμη τις σπαρακτικὴ ἐπανήρχετο εἰς τὸν νοῦν τῆς καὶ ἔσπευε κραυγὴν ἥτις ἐπλήγωσε τὴν καρδίαν τοῦ Φερδινάνδου.

Ὁ δὲ Φερδινάνδος ἴστατο πλησίον τῆς καὶ αὐτὴ ἔλαβε τὴν χεῖρά του διὰ τῶν τρεμουσῶν χειρῶν τῆς καὶ τῷ εἶπεν, ὡς ἂν παρεκάλει ἄγγελον καὶ οὐχὶ ἀνθρωπον.

— Κύριε! μὲ ἔσωσε!... Φερδινάνδε! ὑπέλαβεν εἶτα μετὰ φωνῆς σπαραξικαρδίου, ποῦ εἶναι ὁ κόμης;... ποῦ εἶναι ὁ σύζυγός μου;...

Καὶ ὁ Φερδινάνδος ἠγέρθη, φέρων δὲ μετ' εὐλαβείας εἰς τὰ χεῖλη του τὴν λατρευομένην χεῖρα, ἐπεφώνησε.

— Μαλβίνη! σὲ ὑπακούω!

Καὶ δεύτερον ἤδη ἐπιβὰς τοῦ ἀλιευτικοῦ πλοίου, ἔκοψε τὸ σχοινίον διὰ μαχαίριδιον. Ἐπαυε μὲν ταραττομένη ἡ θάλασσα, ἦτο ὁμοῦς ἀπόγωνσις ν' ἀναχωρήσῃ μόνος· ἐκραυγάζον ἀπὸ τῆς παραλίας, παρεκάλουν οἱ Ἀλβανοὶ, ἀλλὰ ματαίως, αὐτὸς ἦτο ἤδη μακρὰν καὶ ἐκωπηλάτει ὀρμῶν πρὸς τὸν βράχον ὅπου ἐγένετο τὸ ναυάγιον.

Καὶ μεθ' ἡμῶν ὥραν ἐπαῆλθε τὸ πλοιάριον

εἰς τὴν ἀκτὴν καὶ σὺν αὐτῷ αἱ πρῶται παρήγοροι τοῦ ἡλίου ἀκτίνες, κραυγαὶ δὲ καὶ σημεῖα καὶ ἐπιφωνήματα ἐμαρτύρουν τὴν χαρὰν τῶν ἐν τῇ παραλίᾳ. Οἱ Ἀλβανοὶ ἔσειον τὰ φέσια τῶν φερόμενα ἐπὶ τῶν τουφεκίων καὶ ἐπυροβόλουν εορτάζοντες τὴν τε ἐπιστροφὴν καὶ τὴν γενναϊότητα τοῦ κυρίου Φερδινάνδου. Ὅτε δὲ τὸ πλοιάριον ἐπλησίαζεν εἰς τὴν ζηρὰν, διεκρίνοντο τρεῖς ἀλλὰ μόνον ὁ εἰς ἔφερον αὐτὸ κωπηλατῶν. Ἐφθασαν τέλος, καὶ οἱ Ἀλβανοὶ σπεύσαντες ἀπεβίβασαν γέροντα καὶ ἔφερον αὐτὸν πλησίον τῆς νεανίδος. Ὁ δὲ γέρον ἦτο ὁ κόμης Μαρινιάν, ὅστις εἶχε μείνει εἰς τὸ ναυαγίον εἰς τὸ πλοιάριον τῆ συνδρομῆ ἐνὸς ναύτου. Ἡ Μαλβίνη τότε ἐρρίφθη εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ γέροντος καὶ ἀμφοτέροι ἐζήτησαν καλοῦντες τὸν σωτήρα, ἐφάνη δὲ ὁ Φερδινάνδος εἰς τὴν ἀκτὴν, ἀλλὰ πολὺ ὠχρότερος καὶ ἀκίνητος ὡς μάρμαρον. Καὶ ὁ Παῦλος Θεόσαρης ἔσπευσε πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ δὲν ἦτο πλέον καιρὸς· ἦσαν ἠντλημένοι αἱ δυνάμεις τοῦ Φερδινάνδου, αἱ φλέβες τοῦ στήθους του παρελύοντο, καὶ ἀτενίζων εἰς τὴν Μαλβίναν τελευταῖον βλέμμα, ἐξηπλώθη νεκρὸς ἐπὶ τῆς ἄμμου.

Ἡ Λεῖα καὶ ὁ Παῦλος Θεόσαρης υἰοθέτησαν τὴν θετὴν κόρην τοῦ Φερδινάνδου. Τούτου δὲ ὁ νεκρὸς βαλσαμωθείς κατὰ τὸν ἀνατολικὸν τρόπον ἀπετέθη εἰς θήκην ἐκ δρυὸς τῆς Δωδώνης, ἐπενδεδυμένην ἐσωτερικῶς διὰ πετάλων μολύβδου. Μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας, τυχόντος εἰς τὰ ὕδατα τῆς Κερκύρας ἀγγλικῆς τινος δικροῦτος, ὁ κόμης Μαρινιάν, παραλαβὼν τὸ λείψανον ἐπεβιβάσθη μετὰ τῆς Μαλβίνης, ἥς τὸ ἠρωϊκὸν ἄλγος μόνον ἀπὸ τὴν ὠχρότητα τῆς ὕψους ἐμαρτυρεῖτο καὶ ἀπὸ τὴν σπαραξικαρδίον γλυκύτητα τῆς φωνῆς. Φθάντες δὲ εἰς Τουλῶνα, ἀνεχώρησαν ἀμέσως εἰς τὰ ὄρη των, ἀκολουθούμενοι ὑπὸ τοῦ Ματθαίου ὀπισθεν αὐτῶν ἐρχομένου καὶ φέροντος τὸ λείψανον τοῦ ἀτυχοῦς Φερδινάνδου.

Ἐσπέραν δέ τινα τοῦ φθινοπώρου ἐν ὄχμα ἐστάθη ἐμπροσθεν τοῦ ψευκῆνος, τοῦ κειμένου εἰς τὸν Πύργον τῆς κυρίας Μαρινιάν. Ἡθέλησαν ζῆνοι δύο νὰ φθάσωσι πεζοὶ εἰς τὸ οἰκημα, νέος ὁ εἰς καὶ νεανίας ὁ ἄλλος, ἐφαίνοντο δὲ λίαν περίλυποι, δὲν ὠμίλου καὶ ἔβαινον δεξιούμενοι, ἀργά. Φύλλα ἐν τούτῳ ζηρὰ καὶ κίτρινα ἔκειντο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἡ φύσις ἦτο μελαγχολικὴ ὡς ἡ ψυχὴ τῶν δύο νέων. Ἐζήτησαν τὸν κόμητα Μαρινιάν. Πενθηφορῶν τις θεράπων προηγήθη αὐτῶν καὶ οὕτω διέβησαν τὸ προαύλιον, ὅπου ἐφύετο ἤδη τὸ χόρτον. Ὁ δὲ θεράπων ἠνέωξε τὴν θύραν τοῦ παρεκκλησίου, ὅπου εἰσελθόντες οἱ ζῆνοι εὗρον γέροντα γονυπετοῦντα πρὸ τοῦ εἰκονοστασίου — ἦτο ὁ κόμης Μαρινιάν.

Καὶ στραφεὶς ὁ γέρον ὑπεδέχθη τὸν κύριον Κάρολον Βεδφόρ ἐλθόντα εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ μετὰ τῆς Σοφίας Μονλῶρ ἣν εἶχεν ἤδη νυμφευθῆ. Χαιρετήσας δὲ τοὺς ζῆνους, τοὺς ἔλαβεν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ τοὺς ὠδήγησε δεξιᾷ· ἐκεῖ τοῖς ἔδειξε

δύο μεγάλας πλάκας μαύρου μαρμάρου ἐφ' ὧν ἦσαν ἐγγεγραμμένα τὰ ὀνόματα δύο φίλων αὐτῶν — τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Μαλβίνης.

— Βλέπετε, τοῖς εἶπε, τὴν συμφορὰν μου. Ἀπεμονώθη ἐγὼ, γέρον ἀνωφελῆς, καὶ ἀδυνατῶν νὰ ἀποθάνω... Πᾶσαν ἐσπέραν ἔρχομαι ἐδῶ προσευχόμενος ἐπὶ τῶν μνημάτων τῶν τέκνων μου καὶ παρακαλῶν νὰ μεσολαθῆσωσι παρὰ τῷ ὑψίστῳ ὅπως κληθῶ ὅσον τάχιστα παρ' αὐτοῖς. Ἡγάπηθησαν σιωπῶντες εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ἀλλ' οἱ δύο μάρτυρες εἶναι νυμφεῖοι εἰς τὸν οὐρανόν.

Ἡ Μαλβίνα δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιζήσῃ, διότι τὸ ἄλγος τὴν ἐφόνευσε — τὸ ἄλγος τὸ ἀκοίμητον καὶ τὸ ἀπνηές — ὀλίγας ἐβδομάδας μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῆς εἰς τὸν Πύργον.

Η ΜΕΤΑΝΟΙΑ.

(Συνέχεια ὄρα φυλ. 24)

Η ΤΙΜΩΡΙΑ.

Ὁ Ἐρνέστος Σαβράν δὲν εἶχε τὸ θάρρος ἐκεῖνο, τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ ἐνυπάρχον, ὅπερ ἐμφαίνει γενναίαν φύσιν καὶ ἐμπνέει τὰς μεγάλας ἀφοσιώσεις, οὐδὲ τὴν ἀνδρίαν τὴν πάντοτε ἐργηγοροῦσαν κατὰ τοῦ κινδύνου καὶ τῆς ἀποτυχίας, καὶ πάντοτε ἐτοίμην νὰ τοὺς ἀψηφίσῃ, ἀλλ' εἶχε μόνον τὴν πεποιημένην ἐκείνην τόλμην, τὴν ἀπαραίτητον ἐν τῷ κοινωνικῷ βίῳ... Φωραθεὶς παρὰ συζύγου ὑβρισθέντος, ὅστις ἠδύνατο, καὶ ἦτο δικαίωμα του, νὰ τὸν φονεύσῃ, ἀνευ τινὸς διατυπώσεως, ἤρχισε τότε νὰ φοβῆται. Ἀλλ' ὁπότε εἶχεν, ὅχι πλέον δολοφόνον τινὰ νὰ φοβηθῇ, ἀλλὰ μόνον νὰ ὑπερασπίσῃ ἑαυτὸν, ἐναντίον νομίμου ἀντιπάλου, ἐνεκαρδιώθη καὶ περιέμενε τὸν ἐχθρόν του, ἰστάμενος εἰς θέσιν πρέπουσαν μὲν ἀλλ' ὅχι καὶ ἱπποτικῆν.

Οἱ δύο ἀντίπαλοι ἐνοήθησαν ταχέως, ἀνταλλάξαντες λέξεις τινάς· ὁ Παῦλος προέτεινε τοὺς ὄρους, οὗς ὁ Ἐρνέστος ἐδέχθη ἀνευ ἀντιρρήσεως καὶ ἐχωρίσθησαν μετὰ ψυχρότητος, ἀλλ' ἀνευ προσποιήσεως, ὡς ἀνῆκεν εἰς ἄνδρας, ὧν ὁ εἰς ὄφειλε νὰ εἶναι ὁ φονεὺς τοῦ ἄλλου.

Ἐπανερχόμενος εἰς τὴν σύζυγόν του, ὁ Παῦλος ἐπανεῦρεν αὐτὴν ὅπως τὴν εἶχεν ἀφήσει εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, εἰς τὴν αὐτὴν ἀθυμίαν, ἀκίνητον καὶ σχεδὸν ἀναίσθητον.

— Σὰς περιμένω, κυρία, τῆς εἶπε μετὰ σοβαρότητος.

Ἡ ἔννοια τῶν λέξεων τούτων δὲν ἐφθασε μὲν εἰς τὸ πνεῦμά της, ἀλλ' ὁ ἦχος τῆς φωνῆς ταύτης τὴν ἐξήγαγεν αἴφνης τῆς ναρκώσεώς της.

— Εἶμαι ἀξία ὅλης τῆς ὀργῆς σας, εἶπεν αὐτὴ ἐν τῷ παραλογισμῷ τῆς διατάξαστε περὶ τῆς τύχης

μου, εἰμ' ἐτοίμη καὶ ἀπορασιασμένη νὰ ὑποστῶ τὰ πάντα.

— Πρέπει πάραυτα νὰ ἐγκαταλείψῃς τὴν οἰκίαν αὐτὴν τὴν ὁποίαν ἠτίμασες καὶ ἐνθα μέλλεις ν' ἀφήσῃς τὴν ἀπελπισίαν καὶ τὸ πένθος. Ὁὐ σ' ἐξαισθεύω εἰς τὴν μητέρα σου, ἀποδίδων αὐτῇ καὶ τὴν περιουσίαν σου, ἀνέπαφον, δὲν θέλω νὰ κρατήσω τίποτε ἰδικόν σου· εἶθε ὁ Θεὸς νὰ μὲ δώσῃ τὴν δύναμιν νὰ διώξω ἐκ τῆς καρδίας μου τὴν φρικώδη ἀνάμνησίν σου! Ἐμπρός, κυρία, προσέθηκε δεικνύων αὐτῇ τὸ ἐνδιαίτημά της, ἐτοιμάσθητι!

— Μίαν χάριν, εἶπεν αὐτῇ ἱκετεύουσα.

— Λέγετε.

— Συγχωρήσατέ με νὰ ἀσπασθῶ τὰ τέκνα μου.

— Ἐσκέρθης περὶ αὐτῶν, ὅτε ἐστιγματίζεις τὸ ὄνομα, ὅπερ φέρουσιν; ὄχι, ὄχι, κυρία, τὰ φιλήματά σου εἶναι ἐναγῆ, αἱ θωπεῖαί σου θέλουν τὰ κηλιδώσῃ. Παραγνώρισσα τὰ πρὸς αὐτὰ καθήκοντά σου, παρητήθης ἐκουσίως ἀπὸ τῆς χαρᾶς τοῦ νὰ τὰ ἰδῆς αὐξήοντα πλησίον σου; ἀπώλεσας τὸ δικαίωμα τῆς νὰ τὰ ἐκπαιδεύσῃς, καὶ δὲν ἔχεις πλέον οὔτε τὸ δικαίωμα νὰ τ' ἀγαπᾷς. Δὲν θέλεις τὰ ἰδεῖν πλέον, αὐτὴ θὰ εἶναι ἡ τιμωρία σου. Ἡ χάρις αὐτῆ, τὴν ὁποίαν ζητεῖς, σοὶ τὴν ἀποποιούμαι. Ἐν τούτοις, προσέθηκε, παύσας μικρὸν καὶ μετὰ τινος ἐνδοιασμοῦ, καὶ ἐγὼ ἔχω χάριν τινὰ νὰ σὲ ζητήσω.

— Ὦ, λέγετε, ἀνεφώνησε χύνουσ' ἄφθονα δάκρυα καὶ διὰ φωνῆς διακοπτομένης ὑπὸ λυγμῶν δὲν θέλετε φοβηθῆ τοῦλάχιστον ἄρνησιν!

— Ὁ Παῦλος ἐράνη διστάζων, ἔπειτα διὰ τόνου φωνῆς ὀδυνηροῦ καὶ βεβιασμένου ἐπρόφερε θραδέως καὶ μίαν πρὸς μίαν τὰς ἐπισήμους ταύτας λέξεις.

— Λέγε μου σὲ ἐξορκίζω εἰς τὸν Θεόν: Τὰ τέκνα μου δύναμαι νὰ τὰ ἐνχαλισθῶ;

— Θεέ μου! ἀρκοῦντως ἐτιμωρήθην, ἀνεφώνησεν ἐκείνη μετ' ἀπελπισίας. Τιμώρησέ με, δὲν θέλω παραπονεθῆ ἀλλ' αὐτὰ τὰ ἄθωα τοῦλάχιστον, ἃς μὴ πάθωσι διὰ τὰ ἰδικά μου σφάλματα· μὴ τὰ στερήσῃς τῆς ἀγάπης σου. Ἀγάπα αὐτὰ, δύνασαι νὰ τὰ ἀγαπᾷς, τὸ χρεωστεῖς, σοὶ τὸ ὁμνῶ!

— Φεῦ! διατί πρέπει νὰ ἔχω τὸ δικαίωμα ν' ἀμφιβάλλω περὶ τῆς εἰλικρινείας τῶν ὄρκων σου;

— Τὶ δύναμαι λοιπὸν νὰ σᾶς εἰπῶ, ἐάν δὲν θέλετε νὰ μὲ πιστεύσετε, καίτοι μαρτυρομένην τὸν Θεόν;

— Δὲν μοὶ ὠρκίσθης καὶ ἄλλοτε καὶ ἐνώπιον μάλλιστα τοῦ Θεοῦ;

— Εἶμαι πολὺ ἔνοχος· οὐδὲν δύναται νὰ ἐλαττώσῃ τὸ σφάλμα μου· ἀλλὰ τέλος, προσέθηκεν αὕτη μετὰ φωνῆς πλήρους δυνάμεως καὶ ἐνεργείας, ἐμπνεομένης ὑπὸ τῆς μητρικῆς μερίμνης, ἀντικειμένης δὲ πρὸς τὴν ταπεινωτικὴν θέσιν της, ἡ περιφρόνησις ἔχει τὰ ὄρια της· ἐξηχρεώθη τὸσοῦτον διὰ μιᾶς ὥστε νὰ φρονῆτε ὅτι θέλω ψευσθῆ καὶ πρὸς τὰ τέκνα μου, ὅτι θέλω ψευσθῆ

περὶ τῆς καταγωγῆς των; Ὁχι εἶναι ἀδύνατον! Μὴ μ' εὐσπλαγχνίζεσθε ποσῶς, ἀλλ' ἐστὲ δίκαιοι πρὸς τὰ ἄθωα ἐκεῖνα τέκνα. Δύναμαι νὰ ὑποταχθῶ πρὸς τιμωρίαν τοῦ σφάλματός μου, εἰς τὸν σκληρὸν χωρισμὸν, τὸν ὁποῖον μοὶ ἐπέβαλετε, ἀλλὰ καὶ ὑμεῖς, ἐάν δὲν ἦσθε βέβαιοι περὶ τῆς γενναιοτήτος σας, ἐάν ἀμφιβολία τις διαμένῃ ἐν τῷ πνεύματί σας, μὴ μ' ἀποχωρίζετε τῶν τέκνων μου, εἶναι καθήκόν σας.

— Σᾶς πιστεύω, κυρία, εἶπε ψυχρῶς· σᾶς πιστεύω, ἐπανάλαβε μετὰ συγκινήσεως.

Ἡ κυρία Βενδεμιέρη, ἀκούσασα τὴν ἐξήγησιν ἀπὸ τὸν Παῦλον περὶ τῶν αἰτιῶν, αἵτινες τὸν ἠνάγκαζον νὰ χωρισθῆ ἀπὸ τῆς γυναικὸς του, διέταξε τὴν ὑπερέτριάν της νὰ προετοιμάσῃ διὰ τὴν Ῥοζαλίαν τὸν θάλαμον τῆς νέας κόρης· ἔπειτα διὰ σοβαρῶν τινῶν λέξεων, ἀπέπεμψε μετὰ τραγῆτος τοὺς δύο συζύγους ταυτοχρόνως, ἀναβάλλουσα εἰς αὔριον τὴν περὶ τῶν σκοπῶν της ἀπάντησιν. Διέβχινον τὴν αἴθουσαν ἔπος· ἀποσπρωθῶσιν ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, ὅτε ἡ Ῥοζαλία, ἥς, ἡ νέα αὕτη δοκιμασία, ἐκτὸς τῶν τόσων ἄλλων, εἶχεν ἐξαντλήσει τὰς δυνάμεις, ἠσθάνθη ἑαυτὴν λειποψυχοῦσαν καὶ κλονιζομένην· Ὁ Παῦλος, πλησίον τῆς ἐτι ὦν, ἤλθεν εἰς βοήθειάν της, καὶ τὴν συνώδευσεν, ὑποστηρίζων αὐτὴν μέχρι τοῦ θαλάμου της. Ἀφοῦ τὴν ἔβαλε νὰ καθήσῃ διετίθετο ν' ἀναχωρήσῃ, ὅτε ἡ δυστυχὴς γυνὴ, ἐπικαλουμένη ὄλον αὐτῆς τὸ θάρρος διὰ τῆς τελευταίας προσπάθειάς της, ἐρρίφθη εἰς τοὺς πόδας του, καὶ συνάπτουσα τὰς χεῖρας μεθ' ἱκεσίας.

— Εὐσπλαγχνίσου τὴν μητέρα, εἶπε μετὰ φωνῆς ἠλλοιωμένης ὑπὸ τοῦ θρήνου.

Ἐνώπιον τσοῦτον ἀληθοῦς καὶ ἰσχυρᾶς θλίψεως, ἐνώπιον μετανοίας τσοῦτον εἰλικρινῶς ἐκφρασθείσης, ὁ Παῦλος συνεκινήθη καὶ ἐσυγχώρησε στιγμιαίως τὰ παραπτώματά της, ἵνα τὴν παρηγορήσῃ ἱκετεύουσαν.

— Σᾶς οἰκτεῖρω, κυρία, εἶπε μετὰ γλυκύτητος. Ἐξερχομένου δὲ αὐτοῦ.

— Οἰκτεῖρατε τὴν σύζυγον, προσέθηκε διὰ τῆς αὐτῆς φωνῆς, μὴ τὴν καταρασθῆτε!

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας τὸ μῖσος τοῦ συζύγου ἐπανάλαβεν ὄλην αὐτοῦ τὴν ἔντασιν, καὶ ἵνα μὴ θλίψῃ πλειότερον τὴν ἔνοχον δι' ὕδρεώς τινος, ἀπεμακρύνθη μετὰ ταχύτητος, περιοριζόμενος εἰς τὸ νὰ τῇ ῥίψῃ, ὡς ἀποχαιρέτημα, περιφρονητικὸν τι βλέμμα οὐτινος ἐνόησεν ἐκείνη κάλλιστα τὴν σιωπὴν καὶ ἐξευτελιστικὴν σημασίαν.

— Εἶσαι δίκαιος, Θεέ μου! ἤμην ἀξία τῆς τιμωρίας μου! ἀνεφώνησε κατηγοροῦσα ἑαυτὴν εἰσέτι μέχρι καὶ εἰς αὐτὸν τὸν παραλογισμὸν τῆς ἀπελπισίας της.

Εἰσελθὼν εἰς τὸν θάλαμόν του καὶ εἰς ὦραν προχωρημένην, ὁ Παῦλος, ὡς ἄνθρωπος νουεχῆς, ἀπέδωξε τὰς λυπηρὰς σκέψεις του, αἵτινες ἐπολιόρκουν τὴν ψυχὴν του, καὶ ἐτακτοποιήσεν ἡσυχῶς τὰς ὑποθέσεις του, διέθεσε τὰ πάντα ὡς ἂν ἐμελ-

λε νὰ ἀποθάνῃ, φροντίσας ὥστε μετὰ τὸν θάνατόν του τὰ εἶς τῶν τιμιότητά του ἐμπιστευθέντα συμφέροντα νὰ περαιωθῶσιν εὐσυνειδότως, τὸ μέλλον τῶν τέκνων του νὰ ἐξασφαλισθῆ, καὶ ὁ γέρον πατὴρ του νὰ λάβῃ μέχρι τέλους τὰς ἀπαιτούμενας περιποιήσεις. Διατάξας ταῦτα, ἔγραψε δύο ἢ τρεῖς ἐπιστολάς, ἔπειτα ὀλιγοσύλλαβόν τινα καὶ πρὸς τὴν Ῥοζαλίαν, ἐν ἧ οὐδεμία μουμφὴ ἐνουπῆρχε, μᾶλλον δ' ἴσως ἦν συγχώρησις τις! Περιέκλεισε μετὰ φροντίδος τὰς ἐν εἶδει διαθήκης ἐπιστολάς ταύτας εἰς ἓνα μόνον φάκελλον, ὃν μετὰξὺ σφραγίζων, κατελήφθη ὑπὸ τῶν πρώτων λάμπσεων τῆς ἡμέρας. Σβύων τότε τὸ φῶς, ἐκάθησεν εἰς ἡμιφώτιστόν τινα θάλαμον, εἰς τὴν αὐτὴν ἐκείνην θέσιν, εἰς ἣν πρό τινων ὠρῶν ἡ Ῥοζαλία εἶχε καθῆσαι τελευταῖον καὶ ἤρχισε νὰ σκέπτεται θλιβερώς.

— Ἐξετάζων τὴν βίον μου, ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, συναισθάνομαι τὴν συνειδησίν μου ἡσυχον. Ἴσως ἔπραξα καλὸν τι, ἀλλὰ κακὸν οὐδέποτε, ὥστε νὰ αισθάνωμαι τύψιν συνειδήσεως. Ἡθέλησα νὰ πλουτήσω διὰ νὰ ἔχω ἀνεξαρτησίαν· καὶ ὅταν παραδειγματιζόμενος ὑπὸ τσοῦτον ἄλλων, ἠδυνάμην νὰ ἐξοδεύσω τὰς ὠριάς μου ἡμέρας εἰς τὰς εὐφροσύνας καὶ τὰς ἀγαλλιάσεις τῆς ἀνθηρᾶς ἡλικίας, εἰς τὰς ἡδονάς, τὰς ὁποίας ἡ νεότης συγχωρεῖ, ἐκουσίως ἀπεστερήθην πάντων, καταδικάσας ἑμαυτὸν εἰς ἀπυστος καὶ ἰσχυρογνώμονα ἐργασίαν ὅπως ἐπιτύχω τάχιον τὸν ἐντιμον σκοπὸν, ὃν προεθέμην. Καὶ λοιπὸν, τί μ' ἐχρησίμωσεν ἡ πολυχρόνιος ἐκείνη γενναιοτής καὶ ὑπομονή, ἡ ἰσχυρὰ ἐκείνη καὶ εἰλικρινῆς ἀφοσίωσις πρὸς τὰ καθήκοντά μου; Τίς ἡ ἀνταμοιβὴ τσοῦτων πεισματοῶν προσπάθειῶν; Πλοῦσιος εἶμαι· ἀλλ' εὐτυχῆς, ὑπῆρξα ποτέ; Ἡ εὐτυχία ἦτο δι' ἐμὲ ἡ τάξις καὶ ἡ τῆς οἰκογενείας μου στοργή· ἀφ' ὅτου ὑπάρχω ὄλα τὰ αἰσθημάτά μου ἐψεύσθησαν καὶ νέου καὶ ἀνδρός. Ἡσθάνθη πάντα εἰλικρινῶς, μετὰ ζωηρότητος, καὶ πάντοτε τὰ συμβῆντα ἤλθον νὰ μ' ἐξάξωσι τῆς ἀπάτης· ἡ δὲ πείρα μ' ἀπέδειξεν ὅτι ὑπῆρξα παίγνιον τῆς ἰδίας μου καρδίας. Ἡ πηγὴ τοῦ πλοῦτος μου μὲ ἐπιτρέπει ν' ἀμφιβάλλω περὶ τῆς ἀρετῆς τῆς μητρὸς μου, ἀγαπῶ καὶ μεταχειρίζομαι ὡς πατέρα μου ἄνθρωπον ὅστις, καὶ πιστεύω τοῦτο, δὲν ἔχει δικαίωμα εἰς τὴν ἱεράν ταύτην προσηγορίαν. Ἡ γυνὴ μου πρὸς τὴν ὁποίαν οὐδεμίαν ἐπράξα ἀδικίαν, καὶ αὐτὴ μάλλιστα μοὶ ἀποδίδει τὴν αὐστηράν ταύτην δικαιοσύνην, φεῦ! πολλὰ καλῶς τὸ ἐνόησα, ἡ γυνὴ μου μ' ἐπρόδωσεν ἀναξίως, ἄνευ αἰτίας, ἄνευ δικαιολογήματος καὶ μὲ θυσιάζει, εἰς ποῖον; εἰς ἄνθρωπον, ὅστις τὴν περιφρονεῖ. Τὰ δὲ τέκνα μου, τὰ τέκνα μου αὐτὰ, μήπως ἔχω πολλὴν βεβαιότητα ὅτι εἶναι ἐδικά μου;

Εἶπε καὶ ἐθλίψε τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τῶν χειρῶν, σπνρίζας τοὺς ἀγκῶνάς του ἐπὶ τῶν γονάτων, καὶ προσηλώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν γῆν, ἤρχισε νὰ χύνη δάκρυα, δάκρυα θαλερὰ, ὡς τοῦ;

σταγόνας ἐκείνου, οἵτινες προηγούνται πάντοτε ὑετοῦ βραγδαίου καὶ θυελλώδους.

— Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν τίποτε ἱερὸν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ; ἀνεφώνησε μετ' ἀγανακτήσεως· οὐδὲν αἰσθημα ἀληθές, οὐδεμία μόνιμος στοργή! οὐδαμοῦ εἰλικρινῆς ἔρωτος! Ὅσοι μεταχειρίζονται τὰς γυναῖκας ὡς φροῦδα παίγνια, ἔχουσι λοιπὸν δίκαιον, καὶ ὅσοι ὡς ἐγὼ τὰς σέβονται καὶ τὰς καθιστῶσι σεβαστάς, ἐνοῦντες τὴν τύχην αὐτῶν εἰς τὴν ἐκείνων καὶ τιμῶντες αὐτὰς διὰ τοῦ διπλοῦ ὀνόματος τῆς συζύγου καὶ τῆς μητρὸς εἶναι ἀνόητοι καὶ παίγνια ἀπάτης. Ὡ Θεέ μου! νὰ μὴ δύναται τις νὰ σέβεται τὴν μνήμην τῆς μητρὸς του, νὰ μὴ δύναται νὰ ὑπολήπτεται τὴν γυναῖκα εἰς τὴν ὁποίαν ἔδωκε τὸ ὄνομά του, νὰ φοβῆται ν' ἀγαπᾷ τὰ τέκνα του, νὰ μὴ τολμᾷ ν' ἀγαπᾷ πλέον κἀνενα, νὰ ζῆ ἄνευ στοργῆς καὶ ἄνευ ἔρωτος, δυσπιστῶν πρὸς τὸ εὐνοϊκώτερον μειδιάμα, ἀπιστῶν πρὸς τὴν φιλικωτέραν ἐνδειξίν, περιφρονητῶν ὄλα τὰ αἰσθημάτα! νὰ ἔχῃ τις τὴν καρδίαν τριάκοντα ἔτη κενὴν παντὸς αἰσθηματος καὶ τὴν ψυχὴν ἐξηραμένην ἐκ τῆς ἀπάτης! Τὶ ἐπραξα καὶ τσοῦτον σκληρὰ ὑπῆρξεν ἡ εἰμαρμένη μου; Μήπως λοιπὸν, ὦ Θεέ μου, πρέπει ν' ἀμφιβάλλω καὶ περὶ αὐτῆς τῆς προνοίας;

Ἠγέρθη καὶ ἤρχισε νὰ περιπατῆ τεταραχμένος.

— Αὕτη τὴν ὁποίαν ἠγάπων τόσον, εἶπεν ἀκόμη μετ' ἐκφράσεως ὀδυνηρᾶς, αὕτη, τὴν ὁποίαν ἐπίστευον τόσον καθαρὰν, τόσον εἰλικρινῆ, καὶ νὰ τὸ εἰπῶ, τόσον εὐτυχῆ διὰ τὸν ἔρωτά μου, ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας μετ' ἐξηπάτα! αὕτη οὐδέποτε μετ' ἠγάπησεν! ὅποια ὑπῆρξεν ἡ ἀδυναμία μου! Ἡ σκληρὰ αὕτη βεβαιοτήτος, ὅτι οὐδέποτε μετ' ἠγάπησε, ὅτι πάντοτε μετ' ἠπάτα, μετ' ἠγανάκησεν, ὅτι ἀπάντοτε μετ' ἠπάτα, μετ' ἠγανάκησεν ὀδυνηροτέραν λύπην ἀπὸ τῆς προδοσίας αὐτῆς καὶ τῶν ὀλεθρίων ἀποτελεσμάτων. Ἐν τούτοις αὔριον ἢ μᾶλλον μετὰ τινος ὠρας, ὅτε τὸ αἰσχος τῆς διακοινωθῆ διὰ τοῦ διαζυγίου μας καὶ διὰ τῆς μονομαχίας, ἡ ἀτιμία τῆς θέλει ἀνταντακλασθῆ ἐπ' ἐμὲ. Καὶ ἄλλοι μὲν θέλουσιν εὖρεϊ εὐχαριστήσιν τινα εἰς τὴν συμβῆσάν μοι δυστυχίαν, εἰς ἄνθρωπον ἐντιμον προδοθέντα ἐν τῇ ἐμπιστοσύνην του, εἰς νόμιμον σύζυγον ἀτιμασθέντα καὶ εἰς πατέρα ἀναλαμβάνοντα εἰς ἑμαυτὸν ὀλόκληρον τὴν δύσκολον ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων του, ὅταν ἡ εὐτυχία ὄλη τῆς οἰκογενείας του καταστραφῆ, τὸ πρᾶγμα εἶναι τόσον γελοῖον, τῇ ἀληθείᾳ, πρόξενον τσοῦτου γέλωτος! Τὸ ὄνομά μου ὅπερ ἡ ἀνεπίληπτος διαγωγὴ μου καὶ αἱ πράξεις τοῦ βίου μου κατέστησαν σεβαστόν, θέλει γίνεϊ ἀντικείμενον γέλωτος! ἀντικείμενον τῶν χονδροειδεστάτων σαρκασμῶν, μύθους καὶ χλεύης τῶν ἀέργων, ἐν τῷ σκότει μὲν, ἀλλ' ἀρκοῦντως ἐκφανῶς ὥστε νὰ προσβληθῶ παρὰ πάντων καὶ τσοῦτον ἐπιτηδεύω ὥστε νὰ μὴ δύναμαι νὰ ὑπερασπίσω ἑμαυτόν. Καὶ εἰς τὴν χαμερπῆ ταύτην ἐξουθένωσιν, εἰς τοὺς ἀτίμους τσοῦτους λόγους, εἰς τὰ ὑβριστικὰ ταῦτα μειδιάματα τὰ ὅποια εἶναι ἐξευτελιστικὴ ποιὴν σφάλματος

οὐχὶ ἰδικοῦ μου, πρέπει ἐξ ἀνάγκης νὰ υποταχθῶ καὶ νὰ υποφέρω τὸ στίγμα, καὶ νὰ καταπίω τὰς περιφρονησὶς ἐπιτιμῆς ἢ γυνὴ μου, ἀπατηθεῖσα παρ' ἐνὸς αἰσχροῦ, ἐλησμόνησε τὴν τιμὴν καὶ τὰ καθήκοντά της καὶ μὲ ἠνάγκασε νὰ τὴν χωρίσω! Ὁ ἀνθρώπινος δικαιοσύνη! ὦ θεῖα δίκη!

Ἐν τούτοις ὁ ἑωθινὸς θόρυβος τῆς μεγάλης πόλεως, ἐκ τοῦ ὕπνου ἐγειρομένης, ἤρχισε ν' ἀκούεται. Ὁ Παῦλος ἐπανορθώσας τὴν ἀταξίαν τῆς ἐνδυμασίας του, ἐζήτησε τὸ ὄχημά του. Πρὶν ἢ ἐξέλθῃ ἠθέλησε ν' ἀπασθῇ τὰ τέκνα τοῦ ἠνοίξε μετὰ προφυλάξεως τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος των, καὶ τὰ εὖρε κοιμώμενα, τὸ μειδίαιμα ἔχοντα εἰς τὰ χεῖλη, περιχαρῆ καὶ πλήρη χάριτος καὶ ἐν αὐτῷ τῷ ὕπνῳ. Δυστυχῆ τέκνα! ὄρφανά πρὶν ἢ παρέλθῃ ἴσως μία ὥρα! Ὁ Παῦλος τὰ ἠσπάσθη, διὰ φιλήματος καὶ ἡ μήτηρ των τ' ἀφύπνιζε καθ' ἐκάστην προΐαν. Ἀπατηθέντα ἐκ τῆς θωπείας ταύτης, ἠνοιξαν τοὺς ὀφθαλμούς· ὁ Παῦλος ὅστις κατ' ἀρχὰς ἀπεμακρύνθη ἵνα μὴ ταραξῇ τὴν ἡσυχίαν των, ἐστράφη πρὶν ἢ τ' ἀφήσῃ, ὅπως ῥίψῃ ἐπ' αὐτῶν τελευταίον τι βλέμμα στοργῆς. Ἰδὼν δὲ αὐτὰ ἐξεγερθέντα καὶ εὐδιάθετα, ἐποίησε πρὸς αὐτὰ μακρόθεν, ἐν εἰδει θωπείας, νεύμα τι, καὶ ἐφαίνετο περιμένων τὴν πρώτην λέξιν των, ὡς λέξιν ἀποχαιρετήματος, μεθ' ἣν νὰ φύγῃ. Ἀμφοτέρω συγχρόνως διὰ φωνῆς γλυκείας καὶ ζωηρᾶς ἐπρόφεραν ἐν ὄνομα, ἀμφοτέρω τὸ αὐτὸ, ὅπερ καθ' ἐκάστην ἔλεγον τὸ πρῶτον· ἐκάλεσαν τὴν μητέρα των! Δύστηνα τέκνα!

Ὁ Παῦλος ἀπεμακρύνθη βιαίως, τὴν ἀπελπισίαν φέρων εἰς τὴν ψυχὴν.

Περὶ τὴν δεκάτην ὥραν ὁ ὕβρισθεις σύζυγος καὶ ὁ Ἐρνέστης Σαθρᾶν συνηγνῶντο, συνοδευόμενοι ἕκαστος ὑπὸ δύο μαρτύρων, ἐπὶ θέσεως εἰς μονομαχίαν καταλληλότατα ἐκλεχθείσης, κειμένης δὲ περὶ τὴν Μορμάρτην, εἰς ἣν ἐφθασαν διὰ διαφόρων περιστροφῶν καὶ δυσκόλων καὶ ἐπικινδύνων ἀτραπῶν.

Ὁ Παῦλος οὐδέποτε εἶχε μονομαχήσει. Εἰς ἡλικίαν καθ' ἣν θέλει τις νὰ δοκιμάζῃ ὀλίγον ἀπ' ὅλα, εἶχεν, ἐν διαστήματι μηνῶν τινῶν, φοιτήσει εἰς σχολεῖον ὀπλαστικής (salle d'armes) ἔνθα ἐξησκεῖτο, σπανίως ὅμως ἄνευ διαθέσεως ἢ προθυμίας. Καὶ ἤδη ἔμελλε τὸ πρῶτον νὰ αἰσθανθῇ τὴν κραταίαν ἐκείνην συγκίνησιν, ἣν καὶ ὁ ἀνδρειότερος δοκιμάζει εἰς τὴν θέαν τοῦ ἀπῶνου στόματος ὀπλοῦ τινός, διευθυνομένου ὑπὸ ἐμπείρου χειρός, ὑπὸ βλέμματος ὑπομονητικοῦ, ὀπλοῦ τὴν κηρᾶν φωνὴν τοῦ ὁποίου ἀκούει τὸ θυμὸν, ἀφοῦ μόνον ἐπληγῶθῃ θανασίμως. Ἰποτάσσεται τις εἰς τὸν θάνατον, θυσιάζει εὐχάριστος τὰς ἡμέρας του ὑπὲρ τῆς ὕβρισθείσης τιμῆς του, ὑπὲρ δικαίωματος παρρηγορηθέντος, ὑπὲρ πράγματος ὅπερ πιστεύει δίκαιον. Τινὲς μάλιστα, ἐκ τῶν ἐχόντων εὐγενεστέρων φύσιν, ἀρέσκονται ν' ἀψηφῶσι τοὺς κινδύνους καὶ ζητοῦσι τὴν ἐκ τούτων συγκίνησιν. Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων τέλος πάντων ἀναπτύσσουσι τὸ θάρρος των πολλαχῶς καὶ πολυτρόπως· ἀλλ' οὐδεὶς ἤθελε μείνει ἐπὶ μακρὸν ἀπαθῆς εἰς τὴν σιωπηρὰν ἀπειλήν ἐνὸς πιστολίου...

Γενομένων τῶν συμφωνιῶν ὑπὸ τῶν μαρτύρων, ὁ Παῦλος ἴστατο κατὰ μέρος, προσπαθῶν νὰ κρύψῃ τὴν προφανῆ ἀνησυχίαν του, ἣν τῷ ἐπροξένει ἡ διὰ χαμηλῆς φωνῆς συνομιλία τῶν φίλων του, ἡ βεβιασμένη στάσις των καὶ ἡ ἀπελπιστικὴ βραδύτης τῶν λαμβανομένων παρ' αὐτῶν μέτρων.

Ὁ Ἐρνέστης Σαθρᾶν μόνος ἐπίσης· ἐκάθητο εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν τοῦ ἐδάφους, καὶ ἀπεκάπνιζε μεθ' ἄκρας γαλήνης τὸ σιγᾶρον του. Ἡ θέα τῶν προστοιμασιῶν μονομαχίας δὲν ἦτο νέα δι' αὐτόν· εἶχε πολλάκις κτυπηθῆ, διότι ἦν ἐπιβροστικὸς εἰς τὰ βίαια ταῦτα παίγνια. Ἡ βεβιαία στάσις του καὶ τὸ ἀδιάφορον τοῦ ἦθους του ἀντέλειπτο πραδοξῶς πρὸς τὴν νευρικὴν συγκίνησιν τοῦ ἀντιπάλου του, καὶ ὅμως πότερος αὐτῶν ἦν ὁ γενναῖος καὶ ὁ μεγαλόψυχος;

Ἐτέθησαν τριάκοντα βήματα μακρὰν ἀλλήλων ἔχοντες καὶ τὸ δικαίωμα νὰ προῶσιν ὁ εἰς κατὰ τοῦ ἐτέρου δέκα βήματα ἐμπρὸς καὶ νὰ ῥίψῃσι κατὰ θέλησιν. Ὁ Ἐρνέστης ἐπροχώρησε κατ' ἀρχὰς, βήματι ταχεῖ, καὶ κρατῶν κατὰ σκοπὸν τὸ πιστόλιον μέχρι τῆς χαρκαθείσης γραμμῆς. Ὁ δὲ Παῦλος ἔμεινεν εἰς τὴν θέσιν του, ἀκίνητος καὶ συνεσταλμένος, σκοπεύων τὸν ἀντίπαλόν του ἀίφνης ἠκούσθη ὁ κρότος διπλοῦ πυροβολήματος. Ὁ Παῦλος ἔφερον ἀκουσίως τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας του, ὡς διὰ νὰ βεβαιωθῇ ἂν ἐπαλλεν εἰσέτι. Ὁ δὲ Ἐρνέστης περιέγραψε ἡμικύκλιον, ἠπλωσε τὰς χεῖρας ὀριζοντίως καὶ ἔπεσεν ἀναίσθητος ἐκτάδην. Ἡ σφαῖρα τὸν ἐκτύπησε κατὰ μέτωπον εἰς τὸ μεσόφρουον, καὶ ὁ θάνατος ἐπῆλθεν ἐν ἀκαρεῖ...

Ὁ Παῦλος, ἰδὼν τὸν Ἐρνέστην πεσόντα, ἐπλησίασε τοὺς φίλους του, θλίψας αὐτοὺς τὴν χεῖρα, χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν, καὶ ἀπεμακρύνθη. Ἐπαυελθῶν εἰς τὸν οἶκόν του, μικρὸν πρὶν τῆς ὥρας καθ' ἣν ἀνοίγεται τὸ γραφεῖόν του, εὗρεν αὐτὸ πεπληρωμένον ὑπὸ πολυαρίθμων πελατῶν, οὗς, ἡ φήμη τῆς δυστυχίας του, διακοινωθεῖσα, εἶχε καταταράξει, φοβουμένους μὴ πάθωσι τὰ συμφέροντά των. ἀλλὰ τοὺς ὁποίους ἡ παρουσία του ἤρκεσε νὰ καθησυχάσῃ. Ἐν τούτοις ἡ σιωπηλὴ αὐτῆς εἰδοποίησις τῷ ἔδωκε νὰ νοήσῃ ὅτι ἡ φροντίς τῆς πιστώσεώς του τῷ διέταττε νὰ ἱκανοποιήσῃ, ὅσον καὶ ἂν ἤθελε ζημιωθῇ, τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἐπαγγέλματός του, καὶ δι' ὑπερηφάνου βλέμματος, ὑπῆγεν εἰς τὸ χρηματιστήριον. Ὅλον οἱ ὀφθαλμοὶ ἐστράφησαν πρὸς αὐτόν, καὶ ἐπὶ μίαν στιγμὴν, ὑπῆρξε τὸ ἀντικείμενον τῶν συνδιαλέξεων. Μέχρι τούτου, ἐν τούτοις, δὲν ἐγνωρίζον εἰμὴ τὴν προδοσίαν τῆς γυναικός του, καὶ τὴν αἰφνιδίαν ποινὴν αὐτῆς· τὰ δὲ συμβάντα ταῦτα, ἀπὸ στόματος εἰς στόμα παραμορφωθέντα καὶ διὰ τῆς παχυλῆς φαντασίας τῶν οικονομολόγων καλλωπισθέντα, ἀπώλεσαν τὸν ὀδυνηρὸν χαρακτῆρα τῆς ἀληθείας,

προυνιαζόμενα ὑπὸ χρώματα ρομαντικῆς τινος πλεκτάνης ἐρωτικῆς. Ἀλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ ὀλεθρία ἔκβασις τῆς μονομαχίας εἰσέδου εἰς τὸ κέντρον ἐκεῖνο, ὅπου τὰ πάντα γινώσκονται, ὅπου πᾶσα εἰδήσις εἰσχωρεῖ, ὅπου πᾶν ψεῦδος πιστεύεται, ὅπου πᾶσα δυστυχία εὐρίσκει ἠχώ, μυριάκις ἐπαναλαμβάνομένη, καὶ ὅπου οὐδεμία χεῖρ τὴν συνδράμει· τότε ἡ χλεῖν δὲν συνέπτυξε πλέον οὐδὲν χεῖλος, καὶ ὅταν ἀπεσῆθη, ὁ Παῦλος ἠδύνατο νὰ κρίνῃ ἀπὸ τὴν ἔκφρασιν τῶν φυσιογνωμιῶν, ἀπὸ τὸ σέβας τὸ ὁποῖον ἕκαστος τῷ ἀπέδιδεν ἐν τῇ διαβάσει του, ὅτι ἡ ἀτυχία του δὲν ἦτο πλέον μυστήριον. Καὶ ἦτο ζωηρὰ δι' αὐτόν παρηγορία τὸ νὰ βλέπῃ ὅτι, ὅχι μόνον δὲν διήγειρε γέλωτα ἢ οἶκτον, ἀλλ' ἐξεναντίας, ἐγένετο σεβαστὸς καὶ ἐν τῇ δυστυχίᾳ του αὐτῇ.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἡ Ροζαλία, ἐν καρδίᾳ συντριμμένη, τεταπεινωμένη ἔχουσα τὸ μέτωπον, ἀνεχώρει πρὸς τὸν ἐξοχικὸν οἰκίσκον, ὃν ἡ μήτηρ τῆς εἶχεν εἰς Τερψιδεῶν (Bellevue). Τὴν πρωτῶν εἶχε τὰ πάντα ὁμολογήσει πρὸς τὴν μητέρα τῆς, ἥτις, ἐγωιστῆς καὶ ἐν τῇ ὀδύρῃ τῆς, καὶ ὑπερακριθῆς εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς, οὐδόλως συνεκινήθη, ὑπὸ τῆς εἰλικρινείας τῆς θλίψεως τῆς θυγατρὸς τῆς· ἀποβλέψασα δὲ εἰς μόνον τὸ μέγεθος τοῦ σφάλματος τῆς, τὴν μετεχειρίσθη ἀσπλάγχχνος, διατάξασα αὐτῇ, νὰ μὴ ἐμφανισθῇ πλέον ἐνώπιόν τῆς. Ἡ Ροζαλία, ἐνθυμουμένη τὰ τέκνα τῆς, ἠρώτα ἐαυτὴν ἐὰν ἡ μήτηρ ἐχρεώσεται νὰ φέρῃ εἰς τὴν θυγατέρα τῆς τὸν τελευταῖον αὐτὸν κτύπον, ἵνα τὴν καταθραύσῃ ἠρώτα ἐὰν δὲν ἦτο μᾶλλον καθήκον τῆς νὰ τὴν παρηγορήσῃ ἐν τῇ θλίψει τῆς, ὅτε πάντες, ὅσοι τὴν ἠγάπων, ἐγκατέλειψαν αὐτὴν, ὅτε ἡ κοινῶν τὴν ἀπώθει. Δυσαρεστηθεῖα πλέον ἢ λυπηθεῖσα ἐκ τοῦ ὅτι δὲν εὗρε στήριγμα οὐδὲ προστασίαν ὑπὸ τὴν μητρικὴν στέγην, ὑπέκυψεν ἐν σιγῇ εἰς τὴν καταδικην ταύτην, χωρὶς ν' ἀντιτάξῃ εἰς τὴν σκληρότητα οὕτε ἐν παράπονον, χωρὶς νὰ ζητήσῃ νὰ ἐλαττώσῃ αὐτὴν, οὕτε δι' ἰεσσίας τινός. Εἰσερχομένη εἰς τὸν θάλαμόν τῆς, ἀφοῦ ἀπεχώρησεν ἀπὸ τῆς μητρὸς τῆς, εὗρε γυναικᾶ τινὰ περιμένουσαν αὐτὴν. Ἦν δ' αὕτη ἡ θαλαμηπόλος τῆς, τὴν ὁποῖαν ἐκάλει παιδαγωγόν, γυνὴ ἐξάριτος, ἥτις τὴν ἀνέθρεψε, ἥτις τὴν ἠκολούθησεν ὕπανδρευθεῖσαν, καὶ ἥτις σήμερον ἤρχετο εἰσέτι νὰ τὴν παρηγορήσῃ.

Ὁ Θεὸς δὲν μ' ἐκατέλειψε λοιπὸν, ἀνεφώνησε ῥιπτομένη εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ἀγαθῆς Ἰωσηφίνης τῆς, διότι μὲ στέλλει μίαν φίλην. Ἀμφοτέραι δ' ἠτοίμασαν τὰς ἀποσκευὰς των, ἀσχοληθεῖσαι τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας, καὶ περὶ δεῖλην ἢ ῥοζαλία ἔφρευγε καὶ δευτέρον τὴν πατρικὴν οἰκίαν, ἀλλ' ἤδη ἵνα ὑπάγῃ καὶ κλεισθῇ, εἴκοσι καὶ δύο ἔτων μόλις τὴν ἡλικίαν, εἰς τὴν ἐρημίαν, ἔνθα ἔμελλε ν' ἀποτίσῃ τὴν ποινὴν τοῦ σφάλματός τῆς, εἰς τὴν μόνωσιν καὶ ἐγκατέλειψεν μακρὰν παντός πρόσωφίλους ὄντας.

Τῇ ἐπαύριον τὸ πρῶτ, ὁ Παῦλος ἔλαβεν ἐπιστο-

λὴν τινα τῆς κυρίας Βανδευιέρης, ἥτις τὸν ἐπληροφόρει περὶ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς περὶ τῆς θυγατρὸς τῆς, τὸν διέταττε δὲ νὰ διαθέσῃ τὴν περιουσίαν τῆς Ροζαλίας ἐπ' ὄνοματι τῶν τέκνων τῆς καὶ νὰ τὴν διαχειρισθῇ αὐτὸς οὗτος, ὡς φυσικὸς αὐτῶν κηδεμών. Ὁ Παῦλος δὲ διέταξε νὰ δοθῇ πᾶν ὅ,τι ἀνῆκεν εἰς τὴν γυναικᾶ του, τὴν ἱματιοθήκην, τὰ βιβλία τῆς, τὰ χαρτῖα τῆς, τὰ κοσμηματὰ τῆς, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ μικρὰ καὶ περιττὰ σκευῆ· οὐδὲν ἀνῆκεν αὐτῇ ἠθελε νὰ διατηρήσῃ ἐκτὸς ἐνὸς μόνου ἐν τούτοις, τῆς εἰκόνας τῆς.

Ἐνῶ οἱ τῆς οἰκίας ἐξετέλουν τὰς θλιβεράς ταύτας προπαρασκευὰς, καὶ ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ κυρίου, ὁ πατὴρ Σαμπανῆς περιήρχετο ἔνθεν κακειθεν περίλυπος, τὴν κεφαλὴν ἔχων κεκυφύαν, τὸν ὀφθαλμὸν ἐνδασκρον, καὶ τὰς χεῖρας ἐπὶ τῆς ῥάχews· ἐπὶ τέλος εἰσέδυσεν ἡσύχως εἰς τὸ δωμάτιον, ἔνθα ἦτο μόνος ὁ υἱός του. Ὁ δῖσμοιρος αὐτὸς εἶχε μάθει ἔξωθεν μῦθον καὶ παρ' ἀδιαφόρων ἢ ὑποδεεστέρων τὰ συμβάντα, ἄτινα ἐτάραξαν τὴν οικογένειαν, οὐδ' ἐδύνατο νὰ πεισθῇ περὶ τῆς ἀληθείας αὐτῶν. Ἴνα πιστεύσῃ τὴν νύμφην του ἔνοχον, ἔπρεπε τοῦλάχιστον ν' ἀκούσῃ καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ υἱοῦ του. Μετὰ τινὰς στροφὰς εἰς τὸν θάλαμον, ἐπελήφθη τὴν πρώτην στιγμὴν, καθ' ἣν εὐρέθησαν μόνου, καὶ ἐπλησίασε τὸν Παῦλον, τείνας αὐτῷ τὴν χεῖρα, χωρὶς νὰ τῷ εἰπῇ λέξιν.

Ὁ Παῦλος τὴν ἔθλιψε μετὰ συγκινήσεως. — Ἄς ἰδῶμεν, Παῦλε, εἶπεν ὁ πατὴρ ἐν ἀμηχανίᾳ καὶ μετὰ βραχεῖαν σιωπὴν, μὴ κλείσαι ἔτσι μόνος σου· δὲν τολμῶ νὰ σε κυττάξω, μὲ φοβίζεις.

Ὁ Παῦλος ἀνήγειρε τὴν κεφαλὴν μετὰ κόπου.

— Δὲν θέλω νὰ σε προξενήσω θλίψιν, ἐπανέλαβεν ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος μετὰ διαταγμοῦ, ἐν τούτοις πρέπει νὰ ἐνοήσῃ, ὅτι δὲν δύναμαι νὰ μείνω ξένος τῆς θλίψεώς σου· αὐτὴ ἡ διαβολο-μετακόμισις μου γυρίζει τὰ μυαλά. Εἰπέ με, προσέθηκε δυσκολώτερον ἐκφραζόμενος, μήπως... μήπως λοιπὸν εἶναι ἀληθῆ ὅσα λέγουσιν;

Ὁ Παῦλος διεκοίνωσε πρὸς τὸν πατέρα του ἐξομολόγησιν ἡμιτελῆ, ἵνα ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ τὸν διδάξῃ τίνα διαγωγὴν ἐχρεώσεται νὰ τηρήσῃ πρὸς τοὺς ξένους καὶ πρὸς ἐαυτόν.

— Μ' ἐνόησες, τὸν εἶπε τελειῶν.

— Μάλιστα, ἀποκρίνεται ὁ γέρον βαθέως συγκινηθεὶς, θ' ἀκολουθήσω τὰς ὁδηγίας σου κατὰ γράμμα. Θεέ μου, τίς ἤθελε ποτὲ πιστεύσει;

— Καὶ ἂν θέλῃς νὰ μὲ υποχρεώσῃς, διέκοψεν ὁ υἱός, ἐπ' οὐδεμίᾳ αἰτίᾳ νὰ μὴ προφέρῃς τὸ ὄνομά τῆς ἐνώπιόν μου.

— Θέλω τὸ κάμει ὅσον εἶναι δυνατόν, ἀλλὰ δὲν σοῦ φθ κρύπτω, τοῦτο θά μ' εἶναι ὀλίγον τραχύ. Τὶ νὰ σ' εἰπῶ, ἡ ἔξις! εἰς μᾶτην κάμνει τινὰς ἀπόφασιν, ἡ ἔξις εἶναι ἰσχυροτέρα τῆς ἀποφάσεως. Τὶς ποτε δύναται νὰ λησμονήσῃ τῶσον ταχέως ἕνα τέκνον, τὸ ὁποῖον ἀγαπᾷ πρὸ χρόνων... Ματαίως θὰ εἰπῇ τις, αὐτὴ εἶν' ἔνοχος, ἀλλ' ἐκεῖνο ποῦ ὑπάρχει ἐδῶ μέσσω, εἶπε μετὰ χειρονομίας ἐνεργη-

τικῆς, τύπτων βιαίως ἐπὶ τῆς καρδίας του, δὲν εἰμπορεῖ ν' ἀποσπασθῆ εὐκόλως. Θέλεις ἴσως ἀναγκασθῆ νὰ μ' ἐπαναφέρῃς ἐνίοτε εἰς τὸ καθῆκόν μου.

Ἐν τούτοις ἤλθον νὰ εἰδοποιήσωσι τὸν Παῦλον, ὅτι ὁ ἡνίοχος ἦν ἕτοιμος ν' ἀναχωρήσῃ. Τότε παρήγγειλε τὸν ἄνθρωπον τῆς ἐμπιστοσύνης του νὰ συνοδεύσῃ καὶ νὰ ἐπιτηρῇ δύο φακέλλους ἐσφραγισμένους, οἵτινες ἔπρεπε νὰ ἐγγχειρισθῶσιν ἀσφαλῶς εἰς τὴν Ῥοζάλιαν. Ὁ μὲν περιεῖχε περιγραφὴν τοῦ ἐτησίου εἰσοδήματός της καὶ τῆς ὀλοσχεροῦς προικὸς της, ὁ δὲ, ἐπιστολὰς τοῦ Ἐρνέστη Σαβρὰν, τὰς ὁποίας δὲν εἶχεν εἰσεῖτι ἐκεῖνος ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ἐξαδέλφην του, καὶ τὰς ὁποίας φίλος τις διακριτικὸς κατέθεσε παρ' αὐτῆ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ θύματος. Ὁ Παῦλος δὲν εἶχεν ἀνοίξει τὸν τελευταῖον τοῦτον φάκελλον.

Ὁ θόρυβος, ὃν ἐπροξένησε τὸ ὄχημα ἀναχωροῦν, ἀντήχησεν ὀδυνηρῶς εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ· τὴν στιγμήν ταύτην τὰ βλέμματά των συννητήθησαν· ἐξέφραζον τὴν αὐτὴν ἀλγεινὴν ἐκφρασιν.

— Τετέ... τετέλεσται, λοιπὸν, εἶπεν ὁ γέροντα μετὰ κόπου, τετέλεσται διὰ παντός ;

— Διὰ παντός ! ἐπανέλαβεν ὁ Παῦλος, στρέφων τὴν κεφαλὴν. (ἀκολουθεῖ.)

ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ

ΡΩΣΣΙΑ ΚΑΙ ΡΩΣΣΟΙ.

(Συνέχεια ὄρα φυλ. 26)

Β.

Ὁ βίος ὃν διάγει ὁ Ῥώσσοις ἄρχων ἐν ταῖς γαίαις αὐτοῦ δὲν ὁμοιάζει τὸν ἐν ταῖς πόλεσι καὶ ἐν τῇ αὐτῇ· διότι ἐδῶ μὲν εἶναι δούλος, ἐκεῖ δὲ δεσπότης. Ἀπὸ πρωῒας καθήμενος ἐπὶ εὐρυχώρου θρανίου, περιτετυλιγμένος διὰ τῆς οἰκιακῆς ἐσθῆτος αὐτοῦ, ῥοφῶν τὸν καπνὸν του διὰ μακρὰς καπνοσύριγγος, ἀκροάζεται τοὺς ἴποτελεῖς του. Ἀλληλοδιαδόχως βλέπει ἐρχομένους τὸν ἐπιμελητὴν τῶν κτημάτων, τοὺς δημογέροντας, τοὺς λογιστὰς, πάντας τὸν πῖλον ὑπὸ μάλιν ἔχοντας καὶ τὰ βιβλία των ἀνὰ χεῖρας. Δίδουσι λόγον τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν, ἐκθέτουσι τὰ ἀποτελέσματα τῶν παρελθουσῶν ἐργασιῶν, καὶ συζητοῦσι τὰ περὶ τοῦ μέλλοντος σχέδιά των. Βελτίωσις τῆς καλλιεργείας τῶν γαιῶν, τῆς δεινροτομίας, τῆς διατηρήσεως τῶν νομῶν, τῶν κήπων· σχέδια μεταρρυθμίσεως τοῦ βίου τῶν δουλαποίκων, τῆς χρηματικῆς ἢ καρπικῆς ἀποφορᾶς αὐτῶν, τῆς συνδρομῆς αὐτῶν κατὰ τὴν νεοσυλλεξίαν, τῆς ἐλαφρύνσεως ἢ αὐξήσεως τῶν φόρων, τοῦ

αὐτὰ εἰσι τὰ ζητήματα τὰ ἐπασχολοῦντα συνήθως τοὺς Ῥώσσους ἄρχοντας.

Ἀλλὰ τῶν ἐντεύξεων τούτων οὐδαμῶς ἀποκλείονται οὐδ' οἱ χωρικοί, ἀλλὰ γονυπετεῖς παρουσιάζονται εἰς τὸν κύριον αὐτῶν, κρατοῦντες ἐπὶ κεφαλῆς τὰς ἀναφορὰς των. Ἄν δὲ δὲν κατέστησαν ἀνάξιοι τούτου, λαμβάνουσι παρὰ τοῦ δεσποῦ φιλόφρονα ὑποδοχὴν καὶ ἂν ἡ ἀναφορὰ των ἦναι δικαία, ἄμεσον αὐτῆς ἐνέργειαν. Τότε δὲ ἀρχίζουσι ἐνδείξει τῆς εὐγνωμοσύνης αὐτῶν καὶ εὐχαῖς ἀτελεύτητοι, ἂν ὁ δεσπότης δὲν τοὺς ἀπεχαιρέτα δίδων αὐτοῖς τὴν χεῖρα εἰς φίλημα.

Τὸ ἔθιμον δὲ τοῦ παρουσιάζειν ἀναφορὰν ἐπὶ κεφαλῆς εἶναι ἀρχαιότατον. Καὶ τοι δὲ οἱ Ῥώσσοι ἄρχοντες μᾶλλον τῶν πατέρων αὐτῶν ἐξοικειωθέντες πρὸς τὰ εὐρωπαϊκὰ ἤθη, ζητοῦσι παντοιοτρόπως νὰ τὸ καταργήσωσιν, οὐχ ἤττον ὑφίσταται παρὰ πολλαῖς ἀρχαίαις οἰκογενεαῖς. Καὶ τοῦτο ὡς ἐκ τῆς ἐπιμονῆς, ὡς εἶπον, τοῦ Ῥωσσοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἀπαρabiάστου αὐτοῦ ἀφοσιώσεως πρὸς τὰ πατροπαράδοτα ἔθιμα.

Τὴν ἐνάτην τῆς πρωῒας ὥραν, ὁ Ῥώσσοις ἄρχων πίνει τὸ τέι του, χωρὶς ν' ἀφήσῃ τὴν καπνοσύριγγά του, ἢ νὰ διακόψῃ τὰς ἐργασίας του. Τὴν ἐνδεκάτην ἀριστᾶ, εἶτα περιέρχεται τὸ κτήμα αὐτοῦ, τὴν τετάρτην μετὰ μεσημβρίαν δειπνεῖ καὶ τὴν ὀγδόην πίνει τὸ δεῦτερον τέι. Καὶ τοῦτο βίον διάγει. Ἐρχονται ἀκολουθῶς αἱ θῆραι, αἱ ἀλείαι, αἱ ἐπισκέψεις, αἱ ἐορταί, αἱ μακροναὶ ἐκδρομαί, αἱ διαποικίλλουσαι τὴν μονοτονίαν καὶ συντέμνουσαι τὴν διάρκειαν τῆς θερινῆς ὥρας.

Ἡ ζωὴ δὲ αὕτη εἶναι ἀληθῶς ἐξαισία. Βασιλεὺς ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ εἶναι ἑκατοντάκις ἤττον εὐτυχῆς τοῦ ἐν τῇ ἐπαύλει αὐτοῦ βογιάρου. Καὶ ἐν ταῦθα ὁμιλῶ περὶ τῶν ἀρχαίων ἐκείνων ἀρχόντων, οἵτινες, ἀπολαύοντες ἀπ' αἰῶνων τῆς ἐξουσίας ταύτης, ἐξωκειώθησαν φυσικῶς πρὸς τὰς πομπὰς αὐτῆς καὶ δὲν σκέπτονται εἰμὴ πῶς νὰ καταστήσωσιν αὐτὴν γλυκεῖαν καὶ πατρικὴν εἰς τοὺς πολυαρίθμους ὑποτελεῖς των. Ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ὀψίπλουτοί τινες καὶ παρειαγεγραμμένοι ἀρχοντίσκι μεταχειριζόμενοι τὴν δοθεῖσαν αὐτοῖς ἐξουσίαν πρὸς κατάθλιψιν καὶ βίαν, καὶ οὗτοι εἰσὶν οἱ ἀθλιώτατοι τῶν ἀνθρώπων. Πολλάκις οἱ χωρικοὶ των ἐκδικοῦνται διὰ τὰς καταδυναστεύσεις αὐτῶν καίοντες ἀνηλεῶς αὐτούς τε καὶ πᾶσαν αὐτῶν τὴν οἰκογένειαν. Πολλὰ τοιαῦτα παραδείγματα ἐκδικήσεως δικαίας καὶ φοβερᾶς ἔτυχον νὰ ἰδῶ.

Μεταξὺ δὲ τῶν ἀρχαίων ἐκείνων ἀρχόντων, περὶ ὧν ἄρτι ἐλάλησα, μοὶ συνέβη ν' ἀπαντήσω τινὰ, ὅστις τοσοῦτον ἀποτελεσματικῶς ἀπῆλαυσε τῆς εὐτυχίας καὶ πολυτελείας του ὥστε κατήνησεν ἀκίνητος ἐξ ὑπερσαρκίας. Ὁ δὲ οἰκονόμος αὐτοῦ, φύσκων μὲν καὶ αὐτὸς, ἐπιδεικτικὸς ὅμως ἔτι κινήσεως, τὸν ᾤκτειρεν εἰλικρινῶς.

— Πῶς ! τὸν ἔλεγον ἐγὼ, δὲν ὑπάρχει λοιπὸν οὐδὲμία θεραπεία εἰς πάθος τοσοῦτον σπαραξικάρδιον;

— Ἀναμφιβόλως ὑπάρχει ἡ ἐγκράτεια, ἀλλ' ἡ

ἐγκράτεια καὶ ὁ κύριός μου εὐρίσκονται εἰς ἀδιάλλακτον πόλεμον ἀπὸ εἰκασταίας ἡδῆ.

— Ἰπάρχει καὶ τὸ ἱατρικὸν Πέτρου τοῦ Μεγάλου, μὲ εἶπεν εἰς τὸ οὖ; φίλος μου τις.

— Καὶ τί εἶναι τάχα αὐτὸ τὸ ἱατρικόν ;

— Εἶσαι λοιπὸν περίεργος νὰ τὸ μάθῃς ;

— Ἀκούς περιεργός !

Ὁ φίλος μου εὐρῶν λοιπὸν εὐκαιρίαν μὲ ἔσυρε πρὸς παράθυρόν τι καὶ ἐκεῖ μὲ ἀφηγήθη τὸ ἐπόμενον ἀνέκδοτον.

— Ἡμέραν τινὰ, Πέτρος ὁ Μέγας, ἄγνωστος περιηγούμενος κατὰ τὴν διοίκησιν τοῦ Ολονέτζ, ὅπου κατὰ διαταγὴν του ἐγίνοντο γυμνάσια ναυτικά, ἀπήνησε προγαστορά τινὰ διευθυνόμενον εἰς Πετρούπολιν.

— Τί ὑπάγεις νὰ κάμῃς εἰς Πετρούπολιν ; τὸν ἠρώτησεν αἴφνης ὁ Τσάρος.

— Νὰ κυτταχθῶ ἀπὸ τοὺς ἱατροῦς.

— Καὶ διατί, σὲ παρακαλῶ ;

— Διὰ τὴν ὑπερσαρκίαν ταύτην ἣτις μὲ κουράζει καὶ ἥς ἀνωφελῶς ἐπάσχισα νὰ ἀπαλλαχθῶ.

— Γνωρίζεις τινὰ ἱατρὸν εἰς ὃν νὰ ἐμπιστευθῆς τὴν σοβαρὰν ταύτην θεραπείαν ; ἠρώτησε Πέτρος ὁ Μέγας.

— Οὐδένα.

— Τότε σὲ δίδω ἐγὼ συστατικὸν εἰς τὸν φίλον μου τὸν πρίγκηπα Μεντζικῶφ. Αὐτὸς πάλιν θὰ σὲ συστήσῃ εἰς τινὰ τῶν αυτοκρατορικῶν ἱατρῶν.

Μόλις λοιπὸν θηάσας εἰς Πετρούπολιν ὁ περιηγητὴς ἡμῶν πάραυτα ἔσπευσε πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Μεντζικῶφ ἵνα τῷ δώσῃ τὸ συστατικὸν τοῦ ἀγνώστου ἀξιωματικοῦ. Ἡ ἀπάντησις ἦν ταχεῖα.

Τῇ ἐπαύριον δίφρος ταχυδρομικὸς διήρχετο θορυβωδῶς τὰς ὁδοὺς τῆς πρωτευούσης καὶ ἐπὶ τοῦ δίφρου τούτου ἔβλεπε προγαστορά τινὰ χεῖρας καὶ πόδας δεδεμένον καὶ διαγωνιζόμενον μεταξὺ δεσμοφυλάκων.

— Τί τρέχει λοιπὸν ; ἠρώτησε διαβάτης τις.

— Ἄ ! τίποτε· ἕνα διάβολον φέρομεν εἰς τὰ μεταλλεῖα.

Δύο ἔτη παρήλθον μετὰ ταῦτα, καὶ Πέτρος ὁ Μέγας ἐφαντάσθη νὰ ἐπισκεφθῆ τὰ μεταλλεῖά του· ἀλλὰ πρὸ πολλοῦ τὸ συμβᾶν τοῦ φύσκωνος ἔφυγεν ἐκ τῆς μνήμης του, ἡ δὲ φυσιογνωμία τῶν ἐργαζομένων ὑπὸ τὰ βλέμματά του δὲν ἦτο θεθαίως παρορμητικὴ εἰς ἀνάμνησιν αὐτοῦ.

Αἴφνης ἄνθρωπός τις μακρὰν βίψας τὸ σκαπτήριόν του, τρέχει πρὸς αὐτὸν καὶ ῥίπτεται εἰς τὰ γόνατά του.

— Ἰέλεος ! ἔλεος ! φωνάζει.

Πέτρος ὁ Μέγας τὸν παρατηρεῖ θαυμάζων, ἔπειτα δὲ μειδιῶν.

— Ἄ ! εἶσαι σύ ; Λοιπὸν ἐλπίζω ὅτι νῦν ἠσπῆσθης παρ' ἐμοῦ· ἰδοὺ ἀπηλλάγης ἤδη τῆς ὑπερσαρκίας σου. Τώρα, τί λεπτόν καὶ λιγερὸν σῶμα τὸ ἔχεις ! Λαμπρὰ θεραπεία, μὰ τὴν ἀλήθειαν ! Ἰπαγε λοιπὸν καὶ ἐνθυμοῦ ὅτι ἡ ἐργασία εἶναι τὸ καλλίτερον ἀντίδοτον εἰς τὴν ἀσθένειάν σου.

Καὶ ὁ ἀπελευθερωθεὶς κακοῦργος κατέλιπεν ἄνευ θλίψεως τὸ μεταλλεῖον ἐκεῖνο τὸ χρησιμεύσαν αὐτῷ ὡς νοσοκομεῖον, ὁμνῶν εἰς τὸ ἐξῆς,

καὶ εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ κινδύνου ἂν ἔλθῃ, νὰ μὴ ζητήσῃ τὴν συνδρομὴν τῶν αυτοκρατορικῶν ἱατρῶν.

Ὁ χαριεντισμὸς δὲ οὗτος Πέτρου τοῦ Μεγάλου θὰ μᾶς φανῆ ἀναμφιβόλως πλεσιέστατος τῇ σκληρότητι. Καὶ ἀληθῶς παράδοξος καὶ θαυμασία ἦν ἡ φύσις τοῦ ἡγεμόνος τούτου ! ἦτο κρᾶμα σκληρότητος καὶ εὐγενείας, ἀπλοϊκότητος καὶ μεγαλείου, εὐπροσηγορίας καὶ ὑπεροφίας. Εἶδον ἀλληλογραφίαν αὐτοῦ περιεργωτάτην, διατηρουμένην ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Ναυαρχείου εἰς Πετρούπολιν. Ἴδου δὲ μεταξὺ ἄλλων ἐπιστολὴ τις πρὸς τὴν Γερουσίαν κατὰ τὸν πρὸς Τούρκους πόλεμον αὐτοῦ. Ἀδύνατον νὰ φαντασθῆς τι εὐγενέστερον καὶ φρονιμώτερον ταύτης.

« Κύριοι, οἱ τὴν Γερουσίαν συνιστῶντες.

« Σὰς ἀναγγέλλω ὅτι ἐγὼ μεθ' ὄλων μου τῶν δυνάμεων ἄνευ ἀμαρτηματός τινος ἢ ἐλλείψεως ἐκ μέρους μου, ἀλλὰ μόνον καὶ μόνον ἐκ ψευδῶν εἰδήσεων, εἶμαι τοσοῦτον σφικτὰ περικυκλωμένος ὑπὸ τῶν τουρκικῶν δυνάμεων, τετράκις περισσοτέρων τῶν ἐμῶν, ὥστε πᾶσαι αἱ ὁδοὶ δι' ὧν ἡδυνάμην νὰ λάβω πολεμφοδία διεκόπησαν, καὶ ὥστε, ἄνευ ἀμέσου ἀρωγῆς τοῦ Θεοῦ, δὲν δύναμαι νὰ προῖδω εἰμὴ τὴν πλήρη καταστροφὴν μου ἢ τὴν αἰχμαλωσίαν μου. Ἄν λοιπὸν τὸ τελευταῖον τοῦτο συμβῆ, δὲν ὀφείλετε νὰ μὲ θεωρῆτε ὡς βασιλέα καὶ κύριόν σας, οὐδὲ νὰ ἐκτελέσετε οὐδὲν τῶν διὰ τῆς ἰδίας μου χειρὸς ὑπογεγραμμένων διατάξεων, οὐδὲν τῶν ὅσα εὐρεθῶ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ σὰς ζητήσω, μέχρις οὔ ἐγὼ αὐτὸς παρουσιασθῶ ἔμπροσθεν ὑμῶν. Ἀλλ' ἂν φονευθῶ καὶ λάθῃτε θεθαίαν καὶ θετικὴν εἶδησιν περὶ τοῦ θανάτου μου, σὰς παραγγέλλω, κύριοι, νὰ ἐκλέξητε τὸν διάδοχόν μου μεταξὺ τῶν ἀξιωτέρων ἐξ ὑμῶν.

« ΠΕΤΡΟΣ »

Ὁ δούλος Ῥώσσοις ἐξαρτᾶται ἐξ ὀλοκλήρου ἀπὸ τοῦ κυρίου του, ὅστις δύναται καὶ νὰ τὸν πώλῃ καὶ νὰ τὸν ἀνταλλάξῃ, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ τὸν ἀποχωρήσῃ τῆς γῆς εἰς ἣν ἀνήκει. Ἀλλ' ὅμως, ὅσῳ δεσποτικῆ καὶ ἂν ἦναι ἡ ἐξουσία τοῦ κυρίου, εὐκόλως δὲν δύναται νὰ φθάσῃ εἰς τὴν κατάχρησιν. Διότι, ἐξ ἑνὸς μὲν, ὑπόκειται εἰς εἰδικὸν νόμον, ὧν τὴν ἐκτέλεσιν ἐπιβλέπει ἡ ἀστυνομία τοῦ κράτους, ἐξ ἄλλου δὲ εἰς κανονισμοὺς τάξεως ὧν ἡ φύλαξις ἀνάγεται εἰς τὸν κοσμίωτα τῶν ἐργαζομένων. Ὁ Ῥώσσοις εὐγενῆς, ἐκκλίνας εἰς σπουδαῖον ἀμαρτήμα, ἢ τιμωρεῖται παρὰ τῶν δικαστηρίων, ἢ τίθεται ὑπὸ κηδεμονίαν παρὰ τῶν δημοσίων αὐτῷ εἰς συμβούλιον συνελθόντων. Πρέπει λοιπὸν νὰ μὴ δίδωμεν πίστιν εἰς τοὺς συγγραφεῖς τοὺς ζωγραφουχτας τὴν Ῥωσσοικὴν δουλείαν ὡς τὴν τερατωδεστέραν καὶ τὴν θηριωδετέραν πασῶν.

Ἄν εἶναι μὲν κύριος ὁ Ῥώσσοις δούλος, ἀλλ' ἔχει καὶ αὐτὸς τὸ κτήμα του ἕπερ καλλιεργεῖ καὶ οὐ τοὺς καρποὺς συγκομίζει καὶ καταναλίσκει αὐτός. Ἴδου πῶς ὁ πρίγκηψ, περὶ οὗ ἀρχόμενοι ἐλάλησαμεν, διοργανίζει τὴν διανομὴν τῆς

γῆς ἐν τοῖς κτήμασιν αὐτοῦ. Λαμβάνει ὡς βάραι τῶν ὑπολογισμῶν του τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐργατῶν, καὶ οὕτω εἰς τὸ χωρίον τὸ περιέχον, λόγου χάριν, πεντήκοντα ἐργάτας, σημειοῖ κλήρους πεντήκοντα καὶ πέντε, ὥστε ἕκαστος μὲν λαμβάνει τὸ μέρος αὐτοῦ, τὰ δὲ περιττεύοντα πέντε δίδονται ἀλληλοδιαδόχως εἰς τοὺς φθάσαντας τὸ δέκατον ὄγδοον ἔτος των καὶ θέλοντας νὰ νυμφευθῶσι καὶ νὰ καταγραφῶσιν εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐργατῶν.

Αἱ συμπληρωτικαὶ δὲ αὐταὶ μερίδες δύνανται μὲν νὰ καταληφθῶσιν ὑπὸ τῶν πρώτων ἐλθόντων χωρικών, ἀλλ' ἐπὶ συμφωνίᾳ νὰ τὰς ἀποδώσῃ τοῖς φυσικοῖς αὐτῶν κατόχοις ἅμα οὗτοι φθάσῃ τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου τεταγμένην ἡλικίαν.

Ἐν περιπτώσει δὲ αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐργατῶν, ὁ πρίγκηψ οὐδεμίαν εἰσάγει εἰς τὰς μερίδας αὐξήσιν, ἀλλ' ἀναπληροῖ αὐτάς διὰ μεταναστεύσεως.

Ἰπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλοι κύριοι προσδιορίζοντες καθ' ἕκαστον χωρίον μερίδας ἴσας τὸν ἀριθμὸν πρὸς τοὺς ἐργάτας οὓς περιέχει, ὥστε προστεθέντος νέου ἐργάτου καταφεύγουσιν εἰς νέαν διανομήν. Ἡ μέθοδος δὲ αὕτη ἐννοεῖται πόσον εἶναι ἐπισφαλής· διότι εὐνοεῖ μὲν τοὺς ὀκνηροὺς καὶ νωθοὺς, ἀποθαρρύνει δὲ τοὺς ἐπιμελεῖς καὶ φιλεργοὺς, οἵτινες τῶντι δὲν δύνανται νὰ δοθῶσι προθύμως εἰς καλλιέργειαν ἀγροῦ τινὸς ἀφοῦ ἀμφιβάλωσιν ἂν οὗτος τοῖς ἀφειθῆ, ἢ δὲ ὀκνηρία τοῦ δούλου εἶναι ἢ καταστροφή τοῦ κυρίου.

Ἡ μερίς ἢ διδομένη τῷ δούλῳ πρέπει νὰ ἐπαρκῆ πρὸς διατροφήν αὐτοῦ τε καὶ πάσης τῆς οἰκογενείας του, ὁ δὲ κύριος τίποτε ἐκ τῶν προϊόντων δὲν ἀπαιτεῖ, εἰμὴ ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦ Ὀβρόκ ἢ φόρου. Πληρόνεται δὲ ὁ φόρος οὗτος ἢ δι' ἐργασίας ἢ διὰ χρημάτων. Καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν, ὁ κύριος δὲν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ δούλου ἐργασίαν χρονιωτέραν τῶν τριῶν ἡμερῶν καθ' ἑβδομάδα. Ὁ δὲ προσδιορισμὸς τοῦ φόρου εἰς χρήματα εἶναι αὐθαίρετος, αὐξομειοῦται δὲ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν δούλων καὶ τὸν πλοῦτον τῶν κυρίων. Καὶ κατὰ μέσον μὲν ὄρον εἶναι μεταξύ τῶν ἐβδομήκοντα ἕως ὀγδοήκοντα χαρτίνων βουβλίων (90—140 δραχμῶν), ἀλλ' ὑπάρχουν καὶ κύριοι πολὺ περισσότερον ἀπαιτοῦντες, ὥστε, ἐνόσω ὁ νόμος αὐτὸς δὲν ὀρίσῃ τὰς ἀπαιτήσεις τῶν δεσποτῶν, ὁ εἰς χρήματα φόρος θὰ ἦναι πηγὴ μεγάλων καταχρήσεων.

Ἀλλὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ εἶδους τοῦ φόρου συνήθως ὁ κύριος ἀφίνει εἰς τοὺς χωρικοὺς αὐτοῦ, οὗτοι δὲ ἐκλέγουσι κατὰ τὸ συμφερότερον· καὶ εἰ μὲν αἱ δοθεῖσαι αὐτοῖς γαῖαι εἰσιν εὐφοροὶ καὶ εὐκαλλιέργητοι, ἐκλέγουσι φυσικῶ τῷ λόγῳ τὸν εἰς χρήματα φόρον· εἰδὲ τοῦναντίον αἱ γαῖαι ἀπαιτοῦσιν ἐργασίαν ἐπιμόχθον, ἐκλέγουσι τὸν εἰς ἐργασίαν. Διότι συλλογίζονται ὅτι ὁ εἰς χρήματα φόρος δὲν δύναται ν' ἀποκτηθῆ ἢ δι' ἐργασίας πραγματικῆς, ἐνῶ ὡς πρὸς τὸν εἰς ἐργασίαν φόρον ἀρκεῖ νὰ διέλ-

θουν τρεῖς ἡμέρας ἐν τοῖς κτήμασι τοῦ κυρίου, τρεῖς ἡμέρας καθ' ἡμέραν ψευδῆς καὶ πλαστῆς ἐργασίας, διακοπτομένη καὶ αὐτὴ ὑπὸ συχνῶν ὑπνῶν, εἶναι ἱκανὴ νὰ πληρῶσῃ τὸν δι' ἀτρύτων πόνων ἀποκτώμενον φόρον· καὶ οὕτω μὲν συλλογίζονται οἱ πονηροὶ μουζικοί, ἀλλὰ συλλογίζονται χωρὶς νὰ λαμβάνωσιν ὑπ' ὄψιν καὶ τοὺς Κ. ἐπιστάτας, οἵτινες, δι' ἀγρόπνου καὶ δραστηρίας ἐπιτηρήσεως καθιστάσιν ἀπραγματοποιήτους τοὺς προδοτικούς τούτους σκοπούς.

Οἱ δὲ προελόμενοι νὰ πληρῶσωσι τὸν εἰς χρήματα φόρον οὐδὲν ἤττον εἰσιν ὑπόχρεοι ἀπέναντι τοῦ κυρίου αὐτῶν εἰς ἐτήσιον ἀποφορὰν, ἣν ὀφείλουσι ν' ἀποκτήσωσιν ἐργαζόμενοι. Ἡ ἐργασία δὲ αὕτη, παρὰ τε τῇ πρίγκηπι *** καὶ τοῖς πλείστοις τῶν ἰδιοκτητῶν, διαρκεῖ ἐπὶ δεκα-τρεις ἡμέρας, ἧτοι κατὰ τὴν χορτοκοπίαν καὶ τὸν θερισμόν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν δὲ ταύτην συμβαίνει τι περιεργότατον ἐν τοῖς χωρίοις τῆς Ῥωσσίας.

Πάντες οἱ ἄρρενες χωρικοὶ ἀποδημοῦσιν ἐφιπποῖ, πορευόμενοι εἰς τὰ κτήματα τοῦ δεσπότη. Ἐκεῖ δὲ σκηναὶ ἀνεγείρονται, καὶ ἐφ' ὅσον διαρκεῖ ἢ ἡ χορτοκοπία ἢ ὁ θερισμὸς διανυκτερεύουσιν ἐν αὐταῖς ἀμέριμνοι περὶ τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς καλῆς τῶν. Καὶ ἀληθῶς ἡ τοιαύτη μέριμνα ἤθελον εἶσθαι περιττή. Διότι μεταξύ τῶν χωρικῶν ἐγένετο συμβιβασμὸς τοιοῦτος, ὥστε ἡ δεσποτικὴ συγκομιδὴ νὰ μὴ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τοῦ ἰδίου αὐτῶν ἀγροῦ τοὺς ἀναγκαίους πρὸς καλλιέργειαν βραχίονας. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ κύριοι διευκολύνουσι τὴν οἰκονομίαν ταύτην ὑπολογιζόμενοι, ὅτι ἐν ἐκάστη οἰκίᾳ εὐρίσκονται τοὐλάχιστον δύο ἄνδρες καὶ μία γυνή, ὥστε ἀποδημοῦντος τοῦ ἐνὸς ἢ γυνὴ νὰ μὴ μένῃ μόνη καὶ νὰ μὴ δύναται οὕτω νὰ ἐπαρκῆ εἰς τὰς οἰκιακὰς φροντίδας καὶ εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ οἰκογενειακοῦ ἀγροῦ.

Ἐὰν δὲ ὁ χρόνος τῆς συγκομιδῆς παραταθῆ πέραν τῶν δεκατριῶν ἡμερῶν, δὲν ἐγκατελείπουσι μὲν οἱ χωρικοὶ διὰ τοῦτο τὰς γαῖας τοῦ κυρίου αὐτῶν, οὗτος ὅμως ἀποζημιώνει αὐτοὺς διὰ τὴν πλειοτέραν ταύτην ἐργασίαν, διὰ μειώσεως τοῦ ἐτησίου ἀποφερομένου δασμοῦ.

Γ'.

Ἐν Ῥωσσίᾳ, ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἄλλαις τῆς Εὐρώπης χώραις, ὁ χρόνος τῆς συγκομιδῆς διαποικίλλεται ὑπὸ χωροκοπιῶν καὶ ἐορτῶν. Κατὰ ταύτην τὴν ἐποχὴν ὁ χωρικός, ἀκρατῆτως παραδιδομένος εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ οἰνοπνεύματος, στέφει σχεδὸν ἐκάστην ἡμέραν διὰ μέθης τρελλοτάτης καὶ παραλογιῶν ἀπιστεύτων. Ἀλλ' οὐδὲν εὐαρεστότερον καὶ συγκινητικώτερον συγγρόφως τῆς μέθης τῶν Ῥωσσῶν χωρικῶν. Ἐναγκαλίζονται ἀλλήλους μετὰ περιπαθείας καὶ ἀψυθύνουσιν ἀμοιβαίως τοὺς τρυφερωτέρους λόγους· τοὺς βλέπεις ἐπίσης τρέχοντας πρὸ τοῦ δεσπότη ἢ τοῦ ἀναπληροῦντος αὐτὸν ἐπιστάτου ἢ καὶ αὐτοῦ τοῦ ξένου ἂν ἀναγνωρίζουσιν ὡς φίλον αὐτοῦ, ῥιπτομένους εἰς

τοὺς πόδας των καὶ βεβαιούντας αὐτοὺς περὶ τῆς ἐντελοῦς ἀφροσύτως καὶ τῆς αἰωνίου πίστεως αὐτῶν. Ποσάκι; ἐγὼ αὐτὸς δὲν ἔλαβα ἐκ μέρους των τὰς τρυφερωτέρας διαβεβαιώσεις! Μεθῶν ὁ χωρικός ῥώσσοι εἶναι τὸ τέκνον τῆς φύσεως, ἀλλὰ μετὰ παντός ὅ,τι αὕτη ἔχει ἀπλοῖκον καὶ μακάριον. Οὐδέποτε μὴ συμβουλεύσῃ ῥώσσον δεσπότην νὰ ἐκδιώξῃ τῶν κτημάτων αὐτοῦ τὴν μέθην· διότι τοσοῦτον εὐχαριστοῦνται διὰ τὴν εὐδαιμονίαν ἣν αὕτη παρέχει εἰς τοὺς χωρικοὺς των, ὥστε οὐ μόνον δὲν τὴν ἐμποδίζουσιν ἀλλὰ καὶ τὴν ὑποτρέφουσι παντὶ τρόπῳ. Ἀλλὰ καὶ ἡ κυβέρνησις διατηρεῖ ἐν τοῖς ἀρχοντικοῖς κτήμασι ἀριθμὸν τινα οἰνοπωλείων ἐξ ὧν ἀπολαμβάνει εἰσόδημα σημαντικόν. Καὶ ταῦτα εἰσὶ τὰ μόνα καταστήματα ἅτινα δύναται νὰ συστήσῃ ἐν ταῖς τοιαύταις γαῖαις. Ὁ δὲ κύριος δὲν δύναται μὲν ν' ἀντισταθῇ εἰς τὴν σύστασιν αὐτῶν, ἔχει ὅμως τὸ δικαίωμα νὰ προσδιορίσῃ τὴν θέσιν ἐφ' ἧς συγκατανεύει νὰ ἰδρυθῶσι. Καὶ εἰς ἡμᾶς μὲν ἴσως φανῶσι παράδοξα τοιαῦτα ἔθιμα· εἰς τὰ ἐγγώρια ὅμως ἦθη τοσοῦτον εἰσιν ἐρριζωμένα, ὥστε οὐδὲ εἰς τὸν νοῦν τινος ἔρχεται νὰ τὰ μεταβάλῃ. Ἐὰν δὲ κατὰ τύχην κύριός τις ἐφαντάσῃτο τὸ τοιοῦτον, ἄλλο δὲν ἤθελε κατορθώσει εἰμὴ νὰ ἰδῇ αἰφνιδίως ἐγειρομένους κατ' αὐτοῦ πάντας τοὺς δούλους, συμμάχους ἔχοντας τὸ οἰνοπωλεῖον καὶ τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ στέμματος.

Συνήθως αἱ οἰκίαι τῶν χωρικῶν ὀλίγον ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχουσιν, ἐνίοτε μάλιστα ἴδρυνται κατὰ δύο μετὰ μικρᾶς αὐλῆς ἐκατέρωθεν. Ἡ πρὸς τὴν ὁδὸν πλευρὰ οὐδὲ μίαν ἔχει θύραν. Ἡ εἴσοδος γίνεται διὰ τῆς αὐλῆς, ἐνθα εὐρίσκειται κλίμαξ φέρουσα εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς οἰκίας. Καὶ τοι δὲ αἱ πολυδροφοὶ οἰκίαι ἀπαρέσκουσιν εἰς τοὺς Ῥώσσους, ὁ χωρικός ἀφίνει πάντοτε κενόν τι διάστημα μεταξύ τοῦ ἐδάφους καὶ τῶν ὀροφῶν, προωρισμένον διὰ τὰ μικρὰ καὶ οἰκιακὰ ζῶα.

Ἡ δὲ αἴθουσα τῆς οἰκίας, διὰ τριῶν συνήθως φωτιζομένη παραθύρων, κατέχει πᾶσαν τὴν πρὸς τὴν ὁδὸν πλευρὰν ὑπεράνω δὲ αὐτῆς εὐρίσκειται ἐνίοτε μικρὸν διωμάτιον δι' ἐνὸς παραθύρου φωτιζόμενον καὶ ἀνοῖγον πρὸς ἐξώστην τινὰ χρησιμεύει δὲ συνήθως εἰς θάλαμον τῶν νεανίδων, καὶ τερῆμα καλούμενον, ἀδιακίπως ἀπαντᾶται ἐν τοῖς δημοτικοῖς ἄσμασι ὡς τόπος μυστηρίου καὶ ποιήσεως. Ὅπισθεν τῆς οἰκίας ὑπάρχουν τὰ διάφορα αὐτῆς παραρτήματα, οἷον σιτοβολῶνες, οἰνωμένες, ἵπποστάσια, κτλ. Εὐρίσκεις προσέτι ἐν τοῖς Ῥωστικοῖς χωρίοις καὶ ἀποθήκας δημοπρατικῶν καρπῶν, ἀνηκούσας εἰς τὴν κοινότητα· αἱ ἀποθήκαι δὲ αὐταὶ εἰσι συνήθως μεμονωμένα οἰκοδομαὶ ὅπως ὦσιν ἠσφαλισμένα ἀπὸ πάσης πυρκαϊᾶς. Ἐκ τῶν χωρικῶν μόνον οἱ πλοῦσοι χρωματίζουσιν τὰς οἰκίας των, προτιμῶσι δὲ τὸ πράσινον μὲν χρῶμα διὰ τοὺς τοίχους, τὸ ἐρυθρὸν δὲ διὰ τὰς στέγας. Ἀλλ' αἱ πλείστα οἰκίαι δὲν παρουσιάζουσιν εἰμὴ δοκοὺς ἐπιτεθειμένας, ἀφλοῖους καὶ μεμαυρισμένας ἐκ τοῦ χρόνου, ὥστε μακρόθεν τὰ Ῥωστικὰ χωρία δρώμενα

φαίνονται ὡς σωρὸς λευκόφαιοι καὶ μονότονοι, καὶ πάσης ποικιλίας ἐστερημένοι. Ἐὰν ὅμως αἱ οἰκίαι εἶχον χρῶμα φωτεινόν, ἐπειδὴ κοσμοῦνται ὑπὸ χαριστάτων διατομῶν, ὑπὸ στεγῶν λαμπροχρόων, ὑπὸ ἐξωστῶν καὶ στοῶν ὑποστηριζομένων διὰ μικρῶν στηλῶν, τὰ Ῥωστικὰ χωρία ἤθελον ἀποτελεῖ ἐν ὅλον ἀληθῶς εὐαρεστον εἰς τὴν ὄψιν. Οἱ στολισμοὶ καὶ αἱ διατομαὶ αἱ κοσμοῦσαι τὴν στέγην, αἱ στοαὶ καὶ ἡ ἐσωτερικὴ κλίμαξ ἀνχιμυνησκουσιν εἰς τὸν περιηγητὴν τὰς οἰκήσεις τῶν Ἄλπειων, καὶ ἰδίως τὰς ἐλβετικὰς καλύβας· ἀλλ' ἡ ἐσωτερικὴ διαίρεσις τῶν τελευταίων τούτων εἶναι πάντῃ διάφορος.

Ἐπειδὴ δὲ ἐν τοῖς ξυλίνοις τούτοις χωρίοις αἱ πρκαϊαὶ εἰσιν εὐκολώταται καὶ ἐπομένως συχνόταται, καὶ τὰ μέσα τῆς καταστολῆς αὐτῶν πρέπει νὰ ὦσιν ἔτοιμα καὶ πρόχειρα, καὶ ἕκαστος πρέπει νὰ ἔχῃ γινῶσιν καὶ πείραν τοῦ μέρους ὅπερ θελεῖ λάβει ἐν τοιαύταις περιστάσεσι, καὶ διὰ τοῦτο βλέπεις ὑπεράνω τῆς θύρας ἐκάστης οἰκίας διαχαραγμένον δι' ἐρυθροῦ ἢ μαύρου χρώματος τὸ ἐργαλεῖον δι' οὗ ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ ὀφείλει νὰ καταπολεμήσῃ τὸ πῦρ· ὅθεν ἐδῶ μὲν εἶναι γεγραμμένους κάδος, ἐκεῖ δὲ πέλεκυς, παρέχει μοχλὸς κτλ. Εἰς τὰ καλῶς ὀργανισμένα μάλιστα ἀρχοντικὰ χωρία ἐγείρεται καὶ πύργος οὗ ἄνωθεν φύλακες περισκοποῦσι νυχθημερόν, ἔτοιμοι ν' ἀναγγείλωσι τὴν πρώτην ἐκλαμψίν τῆς πυρκαϊᾶς ἣν ἤθελον ἰδεῖ ἐν τῷ κτήματι τοῦ κυρίου αὐτῶν. Τινὲς μάλιστα τῶν μεγάλων γαιούχων συνεκρότησαν καὶ σειρὰν ἀντλιῶν ἐντελεστάτην καὶ ἀνελλιπῆ εὐχῆς ἔργον ἤθελεν εἶναι τὸ νὰ μιμηθῶσιν αὐτοὺς καὶ οἱ συνάδελφοί των.

Ὁ ἱματισμὸς τῶν χωρικῶν τῆς Ῥωσσίας ὁμοιάζει ἐντελῶς τὸν ἱματισμὸν τῶν ἀνατολικῶν λαῶν. Καὶ τὸν μὲν χειμῶνα πάντες φέρουσι μπλωτίν βραχυτάτην ἢ μεσογούνιον, τὸ δὲ θέρος, εἰ μὲν πένητες καρτάνιον ἐκ χονδροῦ ἐριούχου φαιοῦ, οἱ δὲ εὐποροὶ ὅμοιον ἐκ βαθέως κυανοῦ χρώματος. Ἡ ἐσθῆς δὲ αὕτη περισφιγγεται κατὰ τὴν ὀσφύν διὰ πλατείας ἐρυθρᾶς ζώνης. Ἀπὸ Πετρούπολεως μέχρι τοῦ Τέβερ, οἱ χωρικοὶ φέρουσι μάλινον μαῦρον πῖλον, πλατυνόμενον πρὸς τὰ ἄνω καὶ εὐρύγυρον· ἀλλὰ τοῦναντίον, καθόσον προσεγγίζεις εἰς Μόσκαν, ὁ πῖλος οὗτος ἀπολήγει εἰς ὀξύ. Οἱ δὲ καλλωπισταί, μεταξύ δὲ αὐτῶν ἐξέχουσιν οἱ ἀμαξηλάται, προσθέτουσιν εἰς τὴν περισφιγγούσαν τὸν πῖλον ταινίαν ἢ ῥόδον, ἢ πτερὸν ταῦνος ἢ ὅ,τι ἄλλο τοιοῦτον. Πρὶν ἢ τὰ βαμβακουργῆ διαδοθῶσιν ὅπως σήμερον, οἱ χιτῶνες, οὓς ὁ λαὸς ἔφερεν, ἦσαν πάντες σχεδὸν ἐκ λίνου ἐξυφασμένοι· ἀλλὰ νῦν ἐν πάσῃ τῇ μεταξύ Πετρούπολεως καὶ Μόσχας χώρα φέρουσι χιτῶνας βυμβακτρούς. Τὸ προσφιλέσ τῷ χωρικῷ Ῥώσσῳ χρῶμα εἶναι τὸ πορφυροῦν, διότι, κατ' αὐτὸν πορφυροῦν καὶ ὠρατῖόν εἰσιν ἰδανικὰ καὶ συνώνυμα.

Αἱ δὲ γυναῖκες καλύπτουσι τὴν κεφαλὴν διὰ

κεκρυφάλου βελουδίνου ή μεταξίνου χρυσῷ και μαργαρίταις πεποικιλμένου, περιδέοντος, τὸ πρόσωπον και σχηματίζοντος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς οἶον λαμπρὸν τινα και χρίεντα στέφανον. Τὸ κόσμημα δὲ τοῦτο τῆς κεφαλῆς συνειθίζεται και ἐν τῇ αὐτῇ και ἐν τοιοῦτῳ ἱματισμῷ εἰκονίζουσι συχνάκις τὴν αυτοκράτειραν. Ἄλλ' ἀντὶ τοῦ κεκρυφάλου τούτου τοῦ ἀληθῶς ὠραίου, αἱ μὲν τοῦ Ταριῶκ και τοῦ Τῆερ γυναῖκες φέρουσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κεκρυφάλον ὑψηλὸν και κωνοειδῆ, οὗ ἡ ἄκρα πίπτει πρὸς τὰ ἔμπροσθε και δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς πασομᾶκιον τουρκικὸν, αἱ δὲ ἐν τοῖς ἀγροῖς διατιμῶμεναι γυναῖκες ἀντικαθίστασιν αὐτὸν διὰ μανδηλοῦ χρωματιστοῦ δενομένου ὑπὸ τὸν πῶγονα. Τὸ δὲ κύριον ἔνδυμα εἶναι ἐσθῆς πλατεῖα μὲ χειρίδας βραχειάς, ἐκ λίνου, μετάξης ἢ βαμβυκακηροῦ, σφιγγομένη περὶ τὴν μέσην διὰ χρωματιστοῦ λεπτοῦ σχοινίου, και κλωμένη σαροφάννα. Ἐπ' αὐτῆς τὸν χειμῶνα φέρουσιν αἱ γυναῖκες μηλωτὴν βραχεῖαν λαμβάνουσιν τὸ σχῆμα τοῦ σώματος μέχρι τῆς ὀσφύος, ἀκολουθῶσθε δὲ διπλομένην ὡς ῥιπίδιον. Καλεῖται δὲ *δοασ-γρέικα*, ἥτοι ψυχῆς θερμαντήριον.

Ἡ δὲ κατὰ τὰς μεγάλας ἢ δεσποτικὰς λεγομένας ἐορτάς ἐνδυμασία τῶν ῥωσίδων χωρικῶν εἶναι ἀπαράβλητος εἰς πλοῦτον και λαμπρότητα. Εἶδον εἰς Νέαν Λαδόγαν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πεντηκοστῆς κόρας φερούσας ἐσθῆτας χρυσοῦφάντους και βαρυτίμους, περικνημίδας λευκάς, πέδιλα πορφυρᾶ, κεκρυφάλον κεκοσμημένον διὰ χρυσοῦ και τιμαλφῶν λίθων και ἀπολόγοντα εἰς πέπλον πίπτοντα μέχρι πτερνῶν, βραχιόνια χρυσοῦ, μαργαρίτας περὶ τὸν τράχηλον, ἐνώτια ἀδαμαντοκόλλητα, και διαχωρισμένην ἐχούσας τὴν κόμην εἰς μακροὺς βοστρύχους συμπεπλεγμένους μετὰ ταινιῶν και μικρῶν ἀνθῶν. Ποικιλώτερον τούτου θέαμα και λαμπρότερον ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ τις. (ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Π. Γ.

ΘΗΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

(Συνέχεια, ἴδε φυλλάδιον 26.)

Βδελυχθῆτε ὡς αἰσχίστην κκοθήειαν τὸ νὰ ὑστερήσετε τὰς νέας μας τοῦ ὠραιότερου δώρου τὸ ὅποιον δύναται νὰ προσφέρωσιν εἰς τοὺς μελλονύμφους αὐτῶν, τῆς θείας λέγω ἐκεῖνης παρθενίας και ἐγνωτῆτος τὴν ὁποίαν τόσον ἠράσθη τὸ πάνσοφον ἐκεῖνο ὄν, και ἥτις ἔφερεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ ἑωσφόρου, Βδελυχθῆτε ἐτι περισσότερον ὡς

σατανικὸν ἐπιπόνημα τὸ νὰ στερήσετε τὸν θυμὸν σας τὸν φίλον σας τῆς ἀγάπης και τιμῆς τῆς γυναικός του· διότι ἐάν μὲν ἦτον ἄξιος τῆς ἀγάπης αὐτῆς, ἢ ἐπιβουλή της εἶναι δεινὸν ἐγκλημα, ἐάν δὲ ἦναι κακὸς σύζυγος, αἱ κακίαι του πῶς δύναται νὰ σᾶς δικαιοῦσιν ἢ ἀτιμάσῃτε τὴν δυστυχή αὐτοῦ σύντροφον, ἐνῶ οὐδὲν δίκαιον σεῖς ἔχετε, ἐνῶ και ἂν ἔχητε τοιοῦτον, τὸ κακὸν ἀντὶ κακοῦ δὲν θεωρεῖται; Διὰ τὴν γυναῖκα τοῦ κακοῦ ἀνδρὸς δὲν ὑπάρχει ἄλλο καταφύγιον, ἢ ἡ ὑπομονή, ἢ πραότης και ἡ πίστις, αἵτινες δύναται νὰ τὴν σώσωσι, μὴ θελήσετε λοιπὸν τὸ καταφύγιόν της τοῦτο νὰ τὸ καταστήσητε ὀρμητήριον τῆς διαφθορᾶς. Ὅστις ἐπὶ προφάσει παρηγορίας σύρει αὐτὴν εἰς παράνομον ἔρωτα, εἶναι θηριώδης φίλαυτος, ἐάν δὲ λέγῃ ὅτι κινεῖται ἀπὸ εὐσπλαγχνίαν, ἢ εὐσπλαγχνία αὐτὴ εἶναι ἀπκτηλή, ὀλεθρία και ἀποτρόπαιος, καθότι ἐρωτεύομενος αὐτὴν, τὴν βιάζει ἢ αὐξήσῃ τὴν δυστυχίαν της και πρὸς τὴν θλίψιν ὅτι ἔχει δύστροπον ἄνδρα, προσθέτει και τὸ μῖσος ὅπερ ἀποκαθίσταται τόσον δεινὸν ὅσον μᾶλλον θέλει τὸν ἀγαπήσει, καθότι ἐνδεχόμενον νὰ διεγείρῃ τὴν ζηλοτυπίαν τοῦ ἀνδρὸς της τῆς ὁποίας τ' ἀποτελέσματα θέλουν εἶσθαι δεινὰ και διὰ τοὺς συζύγους και δι' αὐτὸν, και ἐνῶ νομίζει ὅτι περικνηθῆ ἀπὸ ἔλεος, γεννᾷ εἰς τὴν ἀθλίαν γυναῖκα τὸ βᾶρος τῆς συνειδήσεως τὸ ὅποιον ἀπώθει μὲχρι τοῦδε και ἐξῆ καὶ καθ' ἑαυτὴν εὐχάριστος.

Πολλοὶ ἴσως ἐνταῦθα θέλουν μοι εἶπει·

Μάντι κακῶν, οὐ πώποτε μοι τὸ κρήγυον εἶπας Αἰσί τοι τὰ κακὰ ἐστὶ φίλα φρεσὶ μαντεύεσθαι.

Ἐσθλὸν δ' οὐδὲ τι πω εἶπας ἔπος οὐδ' ἐτέλεσσας ἢ θέλουν μιμηθῆ τὸν Ἀρχαῖο παρπανοῦμενον πρὸς τὸν Ἰωσαφάτ, λέγοντές μοι. « Εἶς ἐστὶν ἀνὴρ εἰς τὸ ἐρωτῆσαι δι' αὐτοῦ τὸν κύριον, και ἐγὼ μεμίσηκα αὐτὸν ὅτι οὐ λαλεῖ περὶ ἐμοῦ καλὰ, ἀλλὰ κακὰ, Μιχαίας υἱὸς Ἰεμβλαῶ » — Ἀλλὰ πόσον ἀπακτώνται, οὔτε ὁ Μάντις Κάλχας εἰμὶ, οὔτε ὁ προφήτης Μιχαίας ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ κυρίου, διὰ νὰ προβλέψω τὰ μέλλοντα, εἰμὶ ἀπλοῦς παρτηρητῆς ὅστις μελετῶ τὰ περίξ ἐμοῦ γινόμενα και παραβᾶλλον αὐτὰ μὲ τὰ παρελθόντα τὰ κρίνω και ἐκθέτω, διὰ νὰ φέρω, ἂν δυναθῶ, ὠφέλειαν τινα εἴθε ὅμως νὰ ἠπατώμην, ἀλλὰ και διὰ τῆς ἀπάτης μου ταύτης μήπως δὲν σώζονται ὅσοι διαβουλεύονται τὴν διαφθοράν; Μήπως δὲν θέλει σκιρτήσῃ ἀπὸ χαρὰν ἢ καρδία ἐκεῖνων ἐξ ὁμῶν, οἵτινες εἰς τὴν γυναικειάν ἀρετὴν ἐπερείδονται; Μὴ μὲ κατακρίνετε λοιπὸν διὰ τὴν ἐλευθερίαν μου ταύτην! Εἶδα, ἐγνώρισα, ἐμελέτησα προηγουμένως ὅσα ἐκθέτω και ἔλαβον τὸν κάλκον οὐχὶ διὰ νὰ ψάλω Ἰερεμιάδας, ἀλλὰ νὰ ζωγραφίσω μὲ τὴν ἀδύνατόν μου γραφίδα τὰς συμφορὰς εἰς τὰς ὁποίας θέλομεν ὑποπέσει ἐάν παραγνωρίσωμεν τὸν πρὸς τὰς γυναῖκας σεβασμὸν, ἐάν αἱ γυναῖκές μας δὲν γνωρίσωσι τὸν προορισμὸν των! Ἐπὶ πόσον θαυμάζω τὸν θεῖον ἐκεῖνον τοῦ Λακούργου

νοῦν ὅστις διέταξε τὴν κοινὴν ἀνατροφήν τῶν νέων και νεανίδων. Προέβλεψεν οὗτος ὑπὸ τὸ σκοπὸς ἐτι τῆς ἀμαθειᾶς και δεισιδαιμονίας ὅτι οὐδεὶς μὲχρι σήμερον, ὑπὸ τὸ φῶς και τὸν χριστιανισμὸν προσέδεν, δηλαδὴ ὅτι ἡ κοινὴ ἀνατροφή, μὲ προσοχὴν ὅμως πολλὴν γενομένην, ἐκτὸς τοῦ ὅτι σχηματίζει τὰς ψυχὰς μὲ τὰ αὐτὰ πάθη, μὲ τὰ αὐτὰ αἰσθήματα, ποιεῖ και τὰ σώματα ἀνδρεία και τὰ σχετίζει μεταξὺ των ἐπὶ μᾶλλον, καθόσον ἡ φύσις τοῦτο διέταξεν, και γεννᾶται παιδιόθεν ἐτι ἢ προτίμησις, ἢ ἐλπίς, ὁ ἔρως τέλος ὅστις στεφανώνει τοὺς κόπους τῆς νεότητος, και ὅστις δὲν ἀφήσῃ πλέον τὸν νέον, ἢ τὴν νέαν νὰ φροντίξῃ δι' ἄλλο ἢ διὰ τὴν κραταίωσιν τοῦ πάθους του, ἔνεκα τοῦ ὁποίου τέρατα ἀνδρείας και σωφροσύνης ἐπράχθησαν και ἀπόδειξις αὐτῆ ἡ ἱστορία, ἥτις μᾶς λέγει ὅτι ὅλοι οἱ γάμοι ἐν Σπάρτῃ αὕτως ἐγένοντο και ὅτι αἱ νέαι και οἱ νέοι δὲν παρεξερρέποντο τῶν χρεῶν των ἔκτοτε, δὲν ἠμαύρωσαν τὴν τιμὴν των ἄλλοτε παρ' ὅταν παρεῖδον τοὺς νόμους των περὶ τῆς κοινῆς ἀνατροφῆς. Ἀλλὰ ποῦ ἤδη τοιοῦτος νομοθέτης, ποῦ Κυβέρνησις διὰ νὰ φροντίξῃ περὶ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ λαοῦ, ὅπως ὁ μέγας ἐκεῖνος Σπαρτιάτης; Δὲν βλέπετε ὅτι οἱ νομοθέται μας εἶναι οἱ λυμαιῶνές μας, δὲν βλέπετε ὅτι ἡ Κυβέρνησις μας σκέπτεται μόνον πῶς νὰ διατηρηθῇ, νὰ θησαυρίσῃ και νὰ διαιρέσῃ; Πρέπει λοιπὸν ἀφοῦ και νομοθέται και Κυβέρνησις ἀγρὸν ἠγόρασαν και δὲν ἔχουν καιρὸν νὰ φροντίξωσι διὰ τὸν λαόν, ὃν καθεκάστην ὑβρίζουσι και περιπαίζουσι, νὰ μένωμεν και ἡμεῖς μὲ κεχηγνὸτα στόματα, περιμένοντες τὴν ἐξ ὕψους βοήθειαν; οὐχί! πρέπει ὅλοι μας νὰ φροντίσωμεν νὰ διδάσκωμεν τὰ τέκνα μας νηπιόθεν και γράμματα, μουσικὴν, ὄρχησιν και εὐγενεῖς τρόπους, ἀλλὰ και ἠθικὴν και θρησκευτικὴν ὅχι ὅμως ὅπως διδάσκονται, διότι τίποτε τῆ ἀληθείας δὲν κάμνομεν ὅπως ἐνστάξωμεν εἰς τὰς ἀπαλὰς αὐτῶν καρδίας τὸν ἀληθῆ ἔρωτα διδάσκοντες τοὺς μὲν παῖδας νὰ θεωρῶσι ὡς τιμὴν των τὴν τιμὴν τῶν νεανίδων, τὰς δὲ νεανίδας ὅτι ἡ τιμὴ των εἶα· τὸ ἀμάρτανον ἄνθος τὸ ἐν τῇ Γραφῇ ἀναφερόμενον· ἀλλὰ περὶ ἀνατροφῆς ἄλλοτε, ἤδη δὲ ἐπανερχόμεθα εἰς τὸν λόγον μας.

— Τὰ χεῖλη τῆς ἀλλοτρίας γυναικός, λέγει ὁ Σολομών, στάζουν ὡς κηρύθρα μέλιτος και ὁ οὐρανίσκος αὐτῆς εἶναι μαλακώτερος τοῦ ἐλαίου, τὸ τέλος ὅμως αὐτῆς εἶναι πικρὸν ὡς ἀψίνθιον, ὅξυ, ὡς μάχαιρα δίστομος. Οἱ πόδες αὐτῆς καταβαίνουν εἰς θάνατον. Τὰ βήματά της καταντοῦν εἰς τὸν ἄδην. Αἱ παρειαὶ αὐτῆς εἶναι ἄστατοι και οὐχὶ εὐδιάγνωστοι. Ἀκουσάτέ μου λοιπὸν τώρα, τέκνα μου και μὴ ἀποτραφῆτε τοὺς λόγους τῶν χειλέων μου. Διάβαινε μακρὰν αὐτῆς και μὴ πλησιάσῃς εἰς τὴν θύραν τοῦ οἴκου της διὰ νὰ μὴ δώσῃς τὴν τιμὴν σου εἰς ἄλλους και τὰ ἔτη σου εἰς τοὺς ἀνελεθμονας, διὰ νὰ μὴ πλουτισθῶσιν οἱ ξένοι ἀπὸ τὴν περιουσίαν σου και οἱ κόποι σου (Εὐτέρπ. Τόμ. Ζ'. φυλλάδ. 28)

ἔλθουν εἰς χεῖρας ἀλλοτρίου, και οὐ στενάζῃς εἰς τὰ ἔσχατά σου, ὅταν δηλαδὴ σὰρξ σου [και τὸ σῶμα σου καταναλωθῶσι και λέγῃς· πῶς ἐμίσησα τὴν παιδείαν και ἡ καρδία μου κατεφρόνησε τοὺς ἐλέγχους και δὲν ἐπήκουσα εἰς τὴν φωνὴν τῶν διδασκόντων με, οὐδὲ ἔκλινα τὸ ὠτίον μου εἰς τοὺς νοουθετοῦντάς με;

Οἱ μὴ σώφρονες ἄνδρες, λέγει ἡ κυρία Κοτίγγη, ἀμφιβάλλουν περὶ τῆς σωφροσύνης τῶν γυναικῶν ἐν γένει, φρονούσι δὲ ὅτι, γνωρίζοντες πολλὰς, εἶναι ἱκανότατοι νὰ τὰς κρίνωσιν, ἀλλ' ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ, προσθέτει, τὸ συμπαθητικὸν θέλητρον δι' οὗ σύρονται πάντοτε πρὸς τὰς ὁμοίας των κατὰ τὰ ἥθη γυναικας και ἡ ἐξὶς τῆς ὑπερφηανείας ἥτις δὲν ἀφήσιν αὐτοὺς νὰ ὁμολογήσωσιν ὅτι ἀπὸ τὰς τιμίας γυναικας κατεφρονήθησαν, εἶναι δῶο ἰσχυροὶ λόγοι οἵτινες μηδενίζουσι τὴν κρίσιν τῶν τοιοῦτων ἀνδρῶν. Ἰσως εἶναι ἀληθὴς ἢ σκέψις αὕτη τῆς κυρίας Κοτίγγης, ἀλλ' ἂς μᾶς συγχωρηθῇ, νὰ εἴπωμεν ὅτι πολλάκις οἱ τοιοῦτοι ἄνδρες διὰ τῆς πείρας ἐγνώρισαν ὅτι και πολλοὶ ἀπὸ τὰς λεγομένας τιμίας γυναικας ἐφάνησαν μὲχρι τέλους κκοηθέστατοι, ὡς ἐκ τούτου ἔχουν κατ' αὐτοὺς δίκαιον νὰ μὴ πιστεύωσι τὴν σωφροσύνην τῶν γυναικῶν, και τόσον μόνον δύναται νὰ ἦναι ἀξιοκατάκριτοι οἱ ἄνδρες οὗτοι, καθόσον ἐκτείνουσι γενικῶς τὴν τοιαύτην κρίσιν των, ἐνῶ πολλὰ ἀπειροὶ γυναῖκες, εἰς ὄλην αὐτῶν τὴν ζωὴν διετήρησαν ἀκηλίδωτον τὴν θεῖαν αὐτῶν ἀρετὴν. Ἀλλ' ἄρα δὲν εἶναι μᾶλλον καταφρονήσεως ἀξίαι αἱ γυναῖκες ὅσαι ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς τιμιότητος ὑποκρύπτουσι τὴν αἰσχροτέρην διαφθοράν, ἥτις καθεκάστην ἀνακαλύπτεται; Ὅλοι, πιστεύω, εἶδομεν παρθένους θαυμαζομένας διὰ τὴν τιμὴν και συμπεριφορὰν των ἐνώτω ἔμενον ὑπὸ τὴν πατρικὴν στέγην, ἀλλὰ πόσας ἐξ αὐτῶν μετὰ τὴν ὑπανδρείαν των εἶδαμεν νὰ ἐξοκέλωσιν εἰς τὰς παχύτερας ἀκολασίας; Ἀκατανόητοι ἢ ἀνθρώπινοι φύσις! Εἴμαρτο φαίνεται ὑπὸ τὴν ἀπλοικότεραν αθωότητα νὰ ὑποκρύπτεται ἡ πανουργία και ἡ προσποίησης, τὴν ὁποίαν πῶς θέλει δυναθῇ ὁ δυστυχῆς ἄνθρωπος νὰ ὑποσκελίσῃ; ὅποια μέσα, σοφοὶ γινώσται τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, εὐρίσκετε εἰς τὰ χαρτοφυλάκιά σας πρὸς ἴασιν τῆς ἠθικῆς ταύτης ἀσθενείας; Εἶναι ἀληθὴς ὅτι οἱ ἄνδρες, ὅσον ὀξυδερεκεῖς και ἂν ἦναι, δὲν ἐμποροῦν ν' ἀποκτήσωσιν ἐν διαστήματι μιᾶς μόνης ζωῆς ἀρετὴν ἐμπειρίαν και ἀρχινοῖαν διὰ νὰ ἐξακριβώσωσιν ὄλην τὴν ποικιλίαν και τὴν ἐκθύτητα τῆς τέχνης τῶν ἐρωτοπλάνων γυναικῶν, ἀλλ' ἄρα δι' αὐτὸ τοῦτο πρέπει νὰ φρονοῦν κακῶς περὶ τοῦ γυναικειοῦ φύλου, πρέπει, ἐπειδὴ γνωρίζουν ὅτι ὑπάρχουν περιστάσεις, καθ' ἃς τὸ γυναικεῖον φύλον ὑπόκειται εἰς στιγμὰς ἀδυναμίας τὰς ὁποίας οἱ ἄνδρες ἀποφεύγουσι μὲ περισσοτέραν εὐκολίαν, νὰ μετακλύωνται αὐτὰς τὰς ἀδυναμίας των;

ΤΟ ΣΙΓΑΡΟΝ

Τὸ ἀηδόνι μέσα σὲ σπηλαιᾶς δὲν χύνει τὴν ἑλπίδα του

Θέλει τὸ φῶς, καὶ στὰ νωπὰ φύλλα τῶν δένδρων ἀγαπᾷ
Νὰ χτίζη τὴν φωλιά του.

Παλῶν καιρῶ, ταῖς ὁμορφῆς, τ' ἀηδονία τῆς ζωῆς μας,
Σὲ σπήτια ἐκρύβανε, καὶ ἐκεῖ
Κλεισμέναις, σὰν σὲ φυλακῆ,
Κρατοῦσαν οἱ γονεῖς μας.

Τώρα πατοῦνε ἐλεύθεραις, σὰν τὰ πουλιὰ σ' ἀδάση,
Πατοῦνε ἐλεύθερη μιὰ γῆ —
ὦ! ζηλευμένοι στρατηγοὶ
Τὸ χῶμά σας νὰ ἀγιάση!

Ἄς πρέπει, Ἐλληνοπούλαις μου, τὸ σκῆπτρο ὁποῦ κρατεῖτε

Προστάζετε, καὶ ἡ γῆ γελά,
Καὶ ὅμως προσέξτε μὴ τυφλὰ
Τὴ Δύσι ἀκολουθῆτε.

Ἐχει κατώφλι ἡ θύρα σας καὶ σύνορα ἡ τιμὴ σας.
Συλλογισθῆτε τί ἐντροπῆ,
Ἄν ἔλθῃ ξένος καὶ σὰς πῆ,
Ἐφράγγεψε ἡ ψυχὴ σας.

Γιὰ δέτε τὴν πολυπαθῆ, τὴν φράγκα, πῶς κρατᾷ
Τὸ μέτωπο ψηλά, ψηλά,
Καὶ μὲ καμώματα τρελλὰ
Καπνίζει καὶ γελάει!

Ἔσεῖς, Ἐλληνοπούλαις μου, νὰ μὴν ἐπιθυμῆτε.
Αὐτὰ τῆς φράγκας τῆς τρελλῆς . . .
ὦ κάλλια τῶχῳ, στῆς Βουλῆς
Τὸ βῆμα νὰ ἀναβῆτε!

Καὶ ἐγὼ συντάκτης πρακτικῶν νὰ στέκωμαι ἀντικρύ σας,

Καὶ ὅλος καρδιά, καὶ ὅλος αὐτί,
Νὰ μεταφέρω στὸ χαρτί
Τὴν λιγερὴ φωνή σας.

Γ. Χ. Ζ'

ΑΘΑΝΑΣΙΑ.

Στὸ μῆμα μέσα τὸν νεκρὸ μὴ κλαῖτε, οἱ πονεμένοι,
Καὶ μὴ τὸν λέτε δυστυχῆ
Ὅχι δὲν ἔμεινε ἡ ψυχὴ
Στὰ χῶματα κλεισμένη.

Ἄστε τῆς Μουσᾶς τὸν υἱό! μὲ τὴ γλυκεῖα μορφή του,
Μὲ τὴ ματιὰ καὶ μὲ τὸ νοῦ
Πρὸς τὸ βασιλεῖο τ' οὐρανοῦ
Τινάζει τὴν ψυχὴ του.

Τὴ σέλει, μέλισσα τοῦ νοῦ, μιὰ ιδέα νὰ κυνηγήση
Καὶ νὰ τὴν φέρῃ εἰς τὸ χαρτί.
Ἄν ἦναι ἡ σάρκα τοῦ θνητῆ,
Τὸ πνεῦμά του θὰ ζήση.

Γ. Χ. Ζ.

Ἡ ΝΕΟΤΗΣ ΤΟΥ ΡΑΦΑΗΛΟΣ.

Ὁ Ραφαὴλ Σάνσιος γεννηθεὶς ἐν Οὐρβίνῳ τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους περὶ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος, ἦτο υἱὸς ταπεινοῦ ζωγράφου, ἀσχολουμένου κυρίως εἰς τὸ ζωγραφεῖν τὰ ἐξ ἀργίλλου σκεύη. Ἀπὸ μικρᾶς λοιπὸν ἡλικίας διδασκόμενος ὑπὸ τοῦ αὐστηροῦ πατρὸς του ἐμάθησε νὰ ζωγραφίζῃ ἐπὶ ἀγγείων μικρῶν τε καὶ μεγάλων πτηνὰ

τε καὶ ἄνθη καὶ παντοδαπὰς ἄλλας εἰκόνας· καὶ ὅμως τὸ παιδίον ἐδείκνυε προύμιόν τινα εὐφυΐαν, καὶ ἡ γραφὴ αὐτοῦ, εὐστροφὴς κατὰ τὸν χροματισμὸν καὶ τὴν ὀρθότητα τῶν σχεδίων, προήγαγεν ὀξύνοιαν καὶ μεγαλοφυΐαν.

Ὁ γέρον Σάνσιος, ἐπιζήτητος καὶ ὀνομαστός εἰς τὸ Δουκάτον τοῦ Οὐρβίνου, ἔβλεπε καθ' ἡμέραν εὐδοκίμοῦσαν τὴν ἐντιμὸν βιομηχανίαν του καὶ ἐλάμβανε πανταχόθεν παραγγελίας, ἀλλ' ἠγάπα τὴν ποσότητα μᾶλλον ἢ τὴν ποιότητα τῆς ἐργασίας, καὶ ὁ Ραφαήλος, ὅτε, ἐμπνεόμενος ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ ὑπὸ ἀληθοῦς εὐφυΐας, ἐφρόντιζε νὰ τελειοποιῆ καὶ νὰ καλλύνῃ τὰ ζωγραφήματα, ἐπεπλήτετο αὐστηρότατα ὑπὸ τοῦ πατρὸς, διότι τὸ συμφέρον ὑπῆρχεν εἰς τὴν ταχύτητα καὶ οὐχὶ εἰς τὸ τέλειον τῆς ἐργασίας.

Ἀλλὰ τὸ νέον ἐλαττήριον, ὅσῳ πιέζεται, τοσοῦτον ἐκτείνεται, καὶ τοιοῦτον εἶναι τὸ ἄλμα τῆς νεαρᾶς μεγαλοφυΐας. Ὁ Ραφαήλος, μόλις τότε διωκευκατεῖς, ἠσθάνετο ἐν αὐτῷ ἀναπτυσσομένην μὲν τὴν ὄρμην τῆς διανοίας, φλογίζομένην δὲ παραδόξως τὴν καρδίαν του, ἀλλ' ἐσιώπα, ὁ δὲ πατήρ οὐδὲ κἂν ὑπόπτειεν ὑπὸ τίνος δυνάμεως ἀκρατήτου κατείχετο ὁ υἱὸς του. Δύο μόλις ὥρας εἶχε τὸ παιδίον καθ' ἑκάστην ἵνα ἀναπαύεται, καὶ ἐπιτηρούμενος ὑπὸ τοῦ ἀδυσωπῆτου πατρὸς, δὲν ἠδύνατο νὰ ἀφιερώσῃ τὴν γραφίδα εἰς τὴν ἐντολήν

ἢ τὴν πρῶταν, τοῦ φύλακος αὐτοῦ κοιμωμένου. Μόνος τότε εἰς πενιχρὸν τι δωμάτιον, κῦχετο πότε νὰ ἰδῇ τὸ γλυκοχάραγμα, ὅπως ἀκολουθήσῃ τὰς κραταιὰς ἐμπνεύσεις τῆς ψυχῆς του . . . ἀλλὰ ποῦ ἡδύνατο νὰ ἀσκήσῃ τὴν γραφίδα του; δὲν εἶχεν ὀθόνην καὶ μόνον ἐπὶ τοῦ τοίχου ἡδύνατο τὸ ταλαίπωρον παιδίον νὰ χαράττῃ τὰ σχέδιά του, νὰ ἱχνογραφήσῃ τινὰ τῶν πλασμάτων του, καὶ ταῦτα ἀναγκαζόμενος νὰ τὰ ἐξέλκῃ, διότι ἐφοβείτο μὴ ὁ πατήρ, ἀνακαλύπτων ταῦτα, τὸν τιμωρήσῃ αὐστηρῶς διὰ τὰς ἀνοησίας του, ὡς συνείθιζε νὰ τῷ λέγῃ.

Ἐν τούτοις ἡ ἀνίκητος ἀνάγκη τοῦ πλάττειν, κρυφαί τις φωνή, ἐπαναλαμβάνουσα πάντοτε *«Πετὰ! ἢ δόξα σὲ περιμένει!»* καὶ ἐνὶ λόγῳ ἢ πλαστοργικῇ ἐκείνῃ δυνάμει, ἦτις καταδιώκει καὶ φλέγει καὶ παρασύρει τὸ πνεῦμα, πάντα ταῦτα συνήχοντο καὶ διεφλόγιζον τὴν νεαρὰν φαντασίαν τοῦ Ραφαήλου. Ἄλλ' ἡ θεία Πρόνοια, ἣτις πρῶτος ἢ βραδεῖα ἔρχεται ἐπίκουρος πρὸς τὰς ἐννοούσας αὐτὴν ψυχάς, δὲν κατέλιπε τὸ παιδίον. Ὁ γέρον Σάνσιος, προσβληθεὶς ὑπὸ ποδαλγίας, ἠναγκάσθη νὰ διαιτᾷται κλινῆρας· καὶ ὁ Ραφαήλος, δυνάμενος τότε ν' ἀφῆθῃ ἀνετώτερον εἰς τὰς ἑαυτοῦ ἐμπνεύσεις, ἐφανέρωσεν εἰς τοὺς ἐμπόρους ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ ποιήσας τὰ νέα ταῦτά ἔργα, δι' ἃ ὁ πατήρ του ἐγένετο ἐπιζήτητος, καὶ αἱ παραγγελίαι ἐποπλασιάζοντο. Ἡμέραν δέ τινὰ πορευθεὶς εἰς ἐργαστάσιόν τι σιννικῶν ἀγγείων, ἐμελέτησε, χωρὶς νὰ τὸν ἐννοήσῃ τις, τὸν τρόπον, δι' ὧν ταῦτα ἐζωγραφουῦντο, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐπιστρέψας ἀποδίδει εἰς τὸν ἰδιοκτήτην ἕν ἀγγεῖον παρ' αὐτοῦ ληφθὲν, ὅπου εἶχεν ἐζωγραφημένην ἐξαισίαν εἰκόνα τῆς Παναγίας τῆς τιμωμένης εἰς τὴν μητρόπολιν τοῦ Οὐρβίνου. Εἰς τὴν εἰκόνα ταύτην τῆς μητρὸς τῶν Ἀγγέλων ὑπῆρχεν ὕψος τι θαυμαστὸν καὶ οὐράνιον, καὶ ὁ Ραφαήλος, λαβὼν ἀμοιβὴν τοῦ ἔργου μεγάλῃν τινὰ χρημάτων ποσότητα, ἔσπευσε νὰ τὴν δώσῃ εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ, μόλις ἐκ τῆς ἐποδύνου ἀσθενείας ἀναλαμβάνοντα. Ὁ δὲ Σάνσιος ὅστις πρὸ πάντων ἐτίμα τὸ ἀργύριον, ἐπέτρεψε τότε εἰς τὸν υἱὸν του νὰ ἀσχολῆται εἰς τὸ ζωγράφημα τῶν σιννικῶν ἀγγείων, φυλάττων δι' ἑαυτὸν τὰ ἀργιλλόπλαστα. Ἴδου λοιπὸν ὁ καλὸς Ραφαήλος, μόλις ἔχων τὸν ἴουλον τῆς ἡβῆς ἀνθούντα, ἀφίεται ψυχῇ τε καὶ διανοίᾳ εἰς τὰς ἐμπνεύσεις του. Καὶ πρῶτον μὲν ἐζωγράφησεν ἀνθηπαντοειδῆ καὶ ὀπώρας περικαλλεῖς καὶ πτηνὰ πλουσιόχροα, ἐτόλμησε δὲ μετὰ ταῦτα νὰ εἰκονίσῃ ἱστορικοὺς ἀνδρας, καὶ τοσοῦτον ἔσπευσε τὰ δοκίμιά του ἢ ἐπιτυχία, ὥστε νύτύχησε νὰ ἐγχειρίσῃ σημαντικὸν ἀργύριον εἰς τὸν πατέρα, ὅστις καὶ παρὰ θέλησιν ἐπέισθη ὅτι τὸ παιδίον ἡδύνατό ποτε νὰ δοξασθῇ.

Καὶ ἕτερόν τι περιστατικὸν ἐπετάχινε τὴν φήμην τοῦ νεανίου ζωγράφου, ἐπιτρέψαν αὐτῷ τὴν πρὸς τὴν δόξαν πορείαν. Ὁ δούξ τοῦ Οὐρβίνου, ὀνομαστὸς διὰ τε τὴν πολυτέλειαν καὶ τὰ πλούτη,

ἦν συγγενὴς τοῦ Πάπα Ἀλεξάνδρου, τοῦ σ', καὶ ἐπιδιώκων πᾶσαν περίστασιν ὅπως ἀρέσκῃ εἰς τὸν Πατριάρχην τοῦτον τῆς Δύσεως. Ἀπεφάσισε νὰ προσφέρῃ αὐτῷ πλήρη παρασκευὴν τῶν κατὰ τὴν τράπεζαν ἀναγκαιούτων σιννικῶν ἀγγείων, ἐξ ὧν τὰ δώδεκα, τὰ κυριώτερα, νὰ παριστώσι ζωγραφημένα ἐπεισόδια τῆς ζωῆς τῆς Θεοτόκου. Ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἐργαστηρίου τῶν σιννικῶν, γνωρίζων ἤδη τὸν Ραφαήλον, ἐπέτρεψεν αὐτῷ τὴν ζωγραφίαν. Ὁ δὲ νεανίας ἐθαμβῶς καὶ ἐνθουσιῶν διὰ τὴν προτίμησιν, ἀφιερῶθη μὲν προτιμότερον εἰς τὰς ψυχικὰς του ἐμπνεύσεις, ἀνεζήτησε δὲ πρότυπα ἵνα ἐκτελέσῃ ἀξίως τὴν ἐντολήν του. Καὶ τὸ ἐσπέρας περιεφέρετο εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Μέτρου, πρὸς ἃς κατέβαινον ἐκ τῆς πλησίον πόλεως αἱ κυραὶ τῆς ἀνωτέρας κοινωνικῆς τάξεως καὶ οἱ κομψότεροι νέοι ἐπιζητοῦντες τὴν δρόσον τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐπιδεικνύοντες τὰς χάριτας αὐτῶν καὶ τὰ στολίδια. Αὐτὸς δὲ φέρων γραφίδα διὰ τῆς δεξιᾶς καὶ πινάκια διὰ τῆς ἄλλης, ἐδοκίμαζε νὰ ἀρπάσῃ πᾶσαν καλλίστην προτομήν, πᾶν εὔσταλὸς σχῆμα καὶ παρθενικῶς κόσμιον. Ἐπιστρέφων λοιπὸν εἰς τὴν ταπεινὴν κατοικίαν του ἵνα μεταφέρῃ ἐπὶ τῶν σιννικῶν πᾶν ὅ,τι εἶχεν ἀρπάσῃ ἐκ τῶν φυσιογνωμιῶν, κατώρθωσεν ἡδὴ νὰ ζωγραφίσῃ τὰ τρία πρῶτα ἐπεισόδια, τὴν γέννησιν, τὴν ἀγωγήν καὶ τὴν ἡλικίαν ἡλικίαν τῆς θεομήτορος. Καὶ αἱ τρεῖς αὗται εἰκόνες ἦσαν ἀριστουργήματα καλλονῆς ἡδὴ ἀνθούσης καὶ ἀγνόητος βρεφικῆς δι' ἃ ἐδέχετο πανταχόθεν συγχαρητήρια. Ὁ δὲ Δούξ τοῦ Οὐρβίνου πεισθεὶς ἰδίῳ ὄμμασιν ὅτι ὁ νεανίας καλλιτέχνης ἐξεπλήρου τοὺς πόθους αὐτοῦ, τὸν ἐνεθάρρυνε διὰ περιποιήσεων θωπευτικῶν καὶ τιμιῶν. Ἀλλὰ μέλλων νὰ ζωγραφίσῃ ἐπὶ τέλους τὴν ἀειπαρθένον ἐν ὥρᾳ τῆς ὑπερανθρώπου συλλήψεως, τούτεστιν ὅτε ἦτο ἢ καλλίστη πασῶν τῶν ὠραίων Ναζαρηνῶν, ὁ Ραφαήλος δὲν εὕρισκε τύπον ἄξιον νὰ ἐμπνεύσῃ τὴν εὐφυῆν του. Ματαίως δὲ ἐδοκίμαζε πλάττων μορφὰς τελειότητος καὶ ἐπινοήσεως οὐρανοῦ, δὲν ἀνακαλύπτει ποτε τὸ θεῖον ἀριστούργημα τῶν ὀνείρων τῆς ἑαυτοῦ μεγαλοφυΐας καὶ ἐσθενε πᾶν ὅ,τι ἐπλαστούργει. Ἐσκόπει μετὰ τοῦτο πάσας τὰς εἰκόνας, πάντα τὰ ἀγάλματα τὰ παριστῶντα τὴν Παρθένον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς πόλεως καὶ τῶν περιχώρων, ἀλλ' οὐδαμῶς εὕρισκε τὸ ποθούμενον καὶ κατεδίκαζεν ἑαυτὸν εἰς τὴν ἀνικανότητα, ὡς εἰπεῖν, τοῦ πλάττειν τὸ παραγγελθέν. Ἀλλ' ἡμέραν τινὰ, πρῶτον ἤδη παρετήρησεν εἰς τὸν ἐξώστην τοῦ δουκικοῦ μεγάρου γυναίκα ἀγγελοπροπέην, ἣς ἡ μορφή καὶ τὸ σχῆμα περιεῖχον πᾶν ὅ,τι ἀναγκαῖον πρὸς διάπλασιν τῆς ἐπουρανοῦ Νύμφης. Καὶ λαμβάνων εὐθὺς τὴν γραφίδα ἐτοιμάζεται νὰ ἐξασφαλίσῃ τοὺς θαυμασιῶς ἐντελεῖς χαρακτήρας, τὸ γλυκὺ καὶ δραστήριον βλέμμα, τὸ παρθενικὸν ἄμα καὶ εὐκόλον σχῆμα, πάσας τέλους τὰς ἐπαγωγὰς χάριτας, τὰς ὑποκρυπτομένας ἐν τῷ καλύμματι τοῦ ἀγνισμοῦ καὶ τῆς

εὐπρεπειᾶς. Ὁ νεαρὸς καλλιτέχνης, παράφορος ὑπὸ χαρᾶς, ἐσχεδίαζεν ἤδη τὸ ἀριστούργημα, ὅτε ὁ θαυμασιὸς τύπος ἐξέλιπεν εἰς τὰ δωμάτια τοῦ μεγάρου. Ἐρωτᾷ ὁμοῦ τις ἦτο ἢ γήινος θεότης, ἢ ἀναρπάσασα αὐτὸν δίκην ὀνείρου, καὶ μανθάνει ὅτι ἦτο σύζυγος, δευτέρου λέκτρου, τοῦ Δουκὸς τοῦ Οὐρβίνου, τοῦ οἴκου Ρίμινη, νεανίς οὐδέποτε εἰς τὰ βλέμματα τῶν πολιτῶν ἐπιφαινομένη. Πρῶτην φορὰν, εἶπεν ἀνὴρ τις ἐκ τοῦ λαοῦ, φάνεται σήμερον εἰς τὸν ἐξώστην, ἴσως διότι δὲν ἐπανήλθεν ἐκ τῆς θήρας ὁ δούξ, καὶ ἡ νηρὶς, ὠφελουμένη ἐκ τούτου, ἐξῆλθεν ἵνα ἀναπνεύσῃ ἀέρα καθαρὸν, καὶ ἐπιφανῆ εἰς τοὺς πολίτας, οἵτινες τὴν λατρεύουσι.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ δούξ ἦλθε νὰ μάθῃ ποῦ ἔφθασεν ὁ νεανίας ζωγράφος, καὶ ἂν εὔρε τὸν ποθούμενον τύπον. Ὁ δὲ Ραφαήλος δὲν ἠέλησε νὰ εἰπῇ ὅτι τὸν εὔρεν εἰς τὴν δούκισσαν, εὐλαβούμενος αὐτὴν μὴ πάθῃ βασανισμένη ὑπὸ τῆς ζηλοτυπίας τοῦ συζύγου, διὰ τὴν ἀδιακρίτον ταύτην ἀποκάλυψιν του, ἀπεκρίθη λοιπὸν ὅτι ἦτο ἀπεγνωσμένος διὰ τὴν εὐρεσιν τοῦ θεοῦ τύπου, καὶ ὅτι ἠναγκάζετο νὰ ἀφήσῃ τὴν γενομένην αὐτῷ παραγγελίαν. — Ἐγὼ λοιπὸν, τῷ εἶπεν ὁ δούξ, δι' ὕψους δυσπιστίας καὶ μυστηρίου, ἐγὼ νὰ σοὶ δείξω τύπον καλλονῆς ἐξαισίας· θέλεις ἰδεῖ. Ἀύριον τὴν μεσημέριαν ἔλθε εἰς τὸν οἶκόν μου, ὅσο δύνασαι καλῶς ἐνδεδυμένος, ἵνα σὲ παρουσιάσω εἰς τὴν πρῶτην κυρία τῆς τιμῆς τῆς δούκισσας, ἣτις θέλει σοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ σχεδιάσῃς, ἐμοῦ παρόντος, τὴν ἀληθῆς οὐράνιον μορφήν της. Ἄλλ' ὀρκίσθητι νὰ τηρήσῃς μυστικὴν τὴν συνέντευξιν, καὶ νὰ μὴ ἀναφέρῃς τὴν ἐλαχίστην λέξιν περὶ ὧν ἰδῆς καὶ ἀκούσῃς. Σκέψητι δὲ ἢ παραμικρὰ ἀρροσύνη θέλει εἰς στερήσει τῆς προστασίας μου καὶ τῆς εὐκαιρίας σου νὰ ἀνεζήσῃς ὀνομαστὸν στάδιον. Καὶ ὁ Ραφαήλ ὑπεσχέθη λόγῳ τιμῆς ἐχεμύθειαν ἀκριβῆ, καὶ ἠτοιμάσθη μετὰ τινος φλογεράς ἀνησυχίας διὰ τὴν συνέντευξιν. Ἐπίστευε δὲ ὅτι ἡ ἐντελής ἐκείνη καλλονή, τοσοῦτον μυστηριωδῶς ἀγγελθεῖσα, ἦτο ἡ δούκισσα αὐτή, ἣτις ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἐπιφανείσα, τῷ ἐνεποίησε ζωηροτάτην ἐντύπωσιν.

Ἐπορεύθη λοιπὸν εἰς τὸ μέγαρον τοῦ δουκὸς, κατὰ τὴν ὀρισμένην ὥραν, φέρων ἔνδυμα, ἀγγέλλον μὲν τὸ φιλόκαλον καὶ τὸ εὐπορον τοῦ ἦδη διακεκριμένου νέου καλλιτέχνου, καὶ ἄμα τὴν μετριοφροσύνην καὶ τὴν ἀτολίαν νεανίου τὸ πρῶτον εἰσερχομένου ἐν μεγάρῳ λαμπρῷ, τοῦτο δὲ ἤρρασκεν εἶν τὸν Δούκα καὶ τὸν ἐβεβαίου περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῆς συνεντεύξεως. Καὶ ἡ δούκισσα προειδοποιημένη ἤδη, ὑπεσχέθη νὰ προσποιηθῇ ὅτι ἦτο κυρία τῆς τιμῆς, καὶ ὁμοῦ δὲν ἠμέλησε τὸν εὐπρεπισμὸν της, θέλουσα νὰ φανῇ εἰς τὸν καλλιτέχνην ἀξία νὰ παραστήσῃ τῶν οὐρανῶν τὴν βασιλίαν. Ὁ δούξ λοιπὸν, λαβὼν τὸν νεανίαν ἐκ τῆς χειρὸς, τὸν ὠδήγησε τρέμοντα ἐν τῇ συγκινήσει αὐτοῦ εἰς τὸ δωμάτιον τῆς δούκισσας

καὶ τὸ ἐπαγωγὸν τῆς ὠραιότητός της καὶ τῶν χαρίτων τὸ ὑπεράνθρωπον, ἐφάνησαν εἰς τὸ παιδίον προτερήματα τῆς ἀειπαρθένου αὐτῆς, καταβάσης ἐπὶ τῆς γῆς ἵνα ἐπιδείξῃ τὸν τύπον τῆς θεότητος. Καὶ προσκυνεῖ μὲν ὁ Ραφαήλος εὐλαβῶς, ἀλλὰ συγκινεῖται τοσοῦτον, ὥστε ἀδυνατεῖ πρῶτον νὰ εἰπῇ λέξιν, μετὰ μικρὸν δὲ, ἐπιτηδείως ὠφελούμενος ἐκ τῆς προσποιήσεως τοῦ δουκὸς, τῇ ὁμιλεῖ, ὡς ἂν ὁμιλεῖ κυρίᾳ αὐτῆς, καὶ ἐκφράζει δι' ἐνθουσιασμοῦ εὐφυΐας ἀναπτυσσομένης, τὰς ἐντυπώσεις καὶ τὰ αἰσθήματα, ἅτινα ἐνεποίησεν αὐτῷ ἡ παρουσία της. Τέλος δὲ αἰτεῖ τὴν χάριν ἵνα τῇ ἀδείᾳ τοῦ δουκὸς, προσέλθῃ ἐνίοτε εἰς τὸν θαυμασιὸν τύπον, καὶ ἀρπάξῃ διὰ τῆς γραφίδος τὸ κάλλος της, τὸ ἐκτυπώσῃ εἰς τὴν εἰκόνα τῆς θεομήτορος. Ἡ δὲ δούκισσα ἐννοήσασα διὰ τοῦ βλέμματος ὅτι ὁ δούξ ἐδέχετο τὴν αἴτησιν, θαυμάζουσα δὲ καὶ ἄμα συγκινουμένη διὰ τὴν χάριν καὶ τὸ ἀξιοπρεπὲς τῆς ὀψέως τοῦ Ραφαήλου, διὰ τὸ σπινθηροβόλον βλέμμα καὶ τὴν δραστηρίαν φωνὴν του, τείνει εἰς ἀσπασμὸν τὴν χειρὰ της, δίδουσα αὐτῷ διὰ τῆς ἄλλης ἔγγραφον τὴν ἀδειαν τοῦ ἐπισκέπτεσθαι αὐτὴν, χάριν τοῦ τύπου . . . ἀλλὰ πάντοτε παρουσία τοῦ δουκὸς· εὐχαρίστησε δὲ τὸ δοῦκα, διότι νύτύχησε δι' αὐτοῦ νὰ γνωρίσῃ τὸν ἀγαθὸν καλλιτέχνην, προαναγγέλλουσα τούτῳ στάδιον ἐπιτυχίας καὶ δόξης. — Ἐμφυγούμενος ὑφ' ὑμῶν, κυρία, καὶ τυχὼν τοιοῦτου τύπου, αἰσθάνομαι ἤδη τὴν ἀνάγκην τῆς δόξης ἢ ἐπιθυμῶ νὰ ὀφείλω εἰς ὑμᾶς . . . καὶ εἰς τὴν ὑψηλότητά του. — Ἔσο βέβαιος, νεανία, ἀπεκρίνατο ὁ Δούξ, ὅτι θέλω σὲ προστατεύει, ἐὰν δὲ, ὡς ἐλπίζω, τὰ δώδεκα θέματα τὰ περιστρεφόμενα εἰς τὸν βίον τῆς Παναγίας, ἦναι ἄξια νὰ δωρηθῶσιν εἰς τὴν Παναγιότητά του, ἐγὼ ἀναλαμβάνω τὴν περὶ τῆς προαγωγῆς σου φροντίδα. Ἐπᾶνελθε νὰ μελετήσῃς τὸν τύπον σου, ὅσας εἶς ἀνάγκην, δύνασαι μάλιστα νὰ φέρῃς τὰ ἐργαλεῖά σου ἵνα μεταφέρῃς τὰς χροιάς πιστοτέρας. Ὁ δὲ Ραφαήλος κλίνας τὴν κεφαλὴν μετ' εὐλαβείας, εὐχαριστεῖ τὸν Δούκα διὰ τὴν ἐντιμὸν ἀδειαν, καὶ ἀναχωρεῖ τείνων ἔσχατον βλέμμα πρὸς τὴν δούκισσαν, ἣτις τὸν συνοδεύει διὰ βλέμματος συμπαθητικοῦ.

Δύνασθε εὐκόλως νὰ φαντασθῆτε πόσον ἐξήθη ἡ νεαρὰ κεφαλὴ τοῦ ζωγράφου. Τοσοῦτον δὲ ἐνεχαράχθη εἰς τὸν νοῦν του ἡ ἐπαγωγὸς τῆς Δουκίσσης μορφῆς, ὥστε αὐτὸς μετέδωκεν ἐπὶ τοῦ σιννικοῦ ἀγγείου πιστοτάτην τὴν εἰκόνα τῶν χαρακτήρων της. Ὁ δούξ ἐν τούτῳ πορευθεὶς εἰς τὸ ἐργαστάσιον τοῦ καλλιτέχνου ἐθαύμασε τὴν ὁμοιότητα τῆς εἰκόνης πρὸς τὴν μορφήν τῆς δούκισσας, καὶ τοσοῦτον ὑπερηφανεύθη διὰ τοῦτο ὥστε ὠμολόγησε τῷ Ραφαήλῳ ὅτι αὐτῷ ἦτο ἡ δούκισσα αὐτή. ἐπεθύμει δὲ καὶ ἀντίγραφον τῆς εἰκόνης διὰ τὸν οἶκόν του, ἣν παρήγγειλεν ὑποσχεθεὶς αὐτῷ ἐπιτυχίας καὶ ἀμοιβᾶς.

Οἱ ἐντιμοὶ τρόποι τοῦ δουκὸς ἠρέθισαν τὴν

εὐφυΐαν τοῦ νεανίου, ὥστε, ὑπερέβη ἑαυτὸν καλλι-
τεχνήσας τὰς δώδεκα τῆς Θεομήτορος εἰκόνας.
Τοσοῦτον δὲ ἐφέρετο πρὸς τὴν δούκισσαν ταπεινὸς
καὶ εὐλαβὴς, ὥστε ὁ δούξ, καὶ τοὶ αὐστηροὶ περὶ
ταῦτα, ἐπέτρεψεν αὐτῷ τὴν εἴσοδον εἰς τὰ δω-
μάτια αὐτῆς καὶ αὐτοῦ. Ἡ δὲ ὠραία γυνή, κολα-
κευομένη διὰ τὰς ὑπ' αὐτῆς ἐγειρομένας εὐγενεῖς
ἐμπνεύσεις, καὶ ἐπιθυμοῦσα νὰ διακοινώσῃ τὴν
λάμπριν τῆς καλλονῆς τῆς, διὰ τῆς γραφίδος τοῦ
Ραφαήλου, ἐπροθυμοποιεῖτο νὰ παρέξῃ ἑαυτὴν εἰς
τὴν γραφίδα του. Οὗτος δὲ δὲν ἐχόρταινε παρατη-
ρῶν τὸ ἀριστούργημα τῶν χαρίτων καὶ τῆς ὡ-
ραϊότητος, καὶ συχνάζων εἰς τὸ δουκικὸν μέγα-
ρον, κατώρθωσεν, ἐν διαστήματι ὀλίγων μηνῶν, νὰ
τελειώσῃ τὰς δώδεκα εἰκόνας, αἵτινες καὶ ἐστά-
λησαν εἰς τὸν Ἡγεμόνα Πάπαν. Οὗτος δὲ, εὐχαρι-
στῶν τὸν συγγενὴ διὰ τὸ δῶρον, ἐζήτησε τὸ ὄ-
νομα τοῦ καλλιτέχνου, ὅστις ζωγράφησας διὰ θείας
γραφίδος τὴν ἀνασσαν τῶν ἀγγέλων, ἔμελλε διὰ
τὴν εὐφυΐαν αὐτοῦ νὰ φθάσῃ τοὺς μᾶλλον περιφῆ-
μους τῆς Ἰταλίας ζωγράφους. Ἐσπευσε μὲν ὁ δούξ
νὰ ὀνομάσῃ τὸν Ραφαήλον, οὗτος δὲ μετὰ μικρὸν
διετάχθη ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ σ'. νὰ ὑπάγῃ εἰς
Ῥώμην.

Ἀπέθανεν ἤδη ὁ γέρον Ἰάκωβος, καὶ ὁ υἱὸς του,
νεανίας εἰσέτι, ἔμεινεν ὀρφανός, οὐδὲν ἔχων μέσον
πλὴν τῶν γραφίδων του καὶ τοῦ δουκός, ὅστις τὸν
συνέστησε θερμότατα εἰς τὴν εὐμένειαν τοῦ Πάπα.
Ὁ Ἀλέξανδρος ὑπεδέχθη τὸν καλλιτέχνην μετὰ
πολλῆς ἀγαθωσύνης καὶ ἔδειξε τὰ ἔργα του εἰς τοὺς
περικλεσετέρους ζωγράφους, οἵτινες ἐπεκόσμου
τότε τὸ Βατικάνον διὰ τῶν θαυμασίων τῶν ἔργων·
ὁ δὲ Περουγίνος δεχεται εἰς τὴν τάξιν τῶν μαθη-
τῶν αὐτοῦ τὸν Ραφαήλον, ὅστις διεκρίθη ἀμέσως.
Ἐργαζόμενος εἰς τὸ παρεκκλήσιον, ὅπερ ἐζωγρα-
φεῖτο τότε ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου, ἐγένετο ἐ-
σπόμενος τοῦ Περουγίνου, καὶ ἀφείδεν τὸ ὄψος αὐτοῦ, ἐ-
σπούδαζε καὶ ἐμελέτα, κάλλιστον τύπον, τὴν φύ-
σιν. Ἀπεφάσισε δὲ νὰ καθιερώσῃ τὸ πρῶτον αὐ-
τοῦ δοκίμιον εἰς τὴν εὐγνωμοσύνην. Μαθὼν ὅτι ἡ
δούκισσα, ἧς οἱ μαγευτικοὶ χαρακτῆρες ἦσαν ἐγ-
κεχαραγμένοι εἰς τὸν νοῦν του, ἐγέννησε βρέφος,
ὅπερ ἦτο ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἐλπίς τοῦ δουκός, ἐζωγρά-
φησε μητέρα θωπεύουσαν τὸ βρέφος τῆς, καὶ ἀνε-
δείχθη διὰ τοῦ ἔργου τούτου ἄξιος νὰ ἀναβῆ εἰς
τὴν ὑψηλοτέραν τῆς φήμης βαθμίδα. Εὐτυχῆς δὲ
περίστασις ἔφερε τὸν δούκα εἰς Ῥώμην, ἵνα ἰδῇ
τὸν Πάπαν πάσχοντα θανάσιμον νόσον· ἐννοεῖται
ὅτι ἔσπευσε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν εὐνοούμενον ζω-
γράφον· τὸν εὔρε περατοῦντα τὴν Μητρικὴν στορ-
γῆν του, ὀνομαστὴν ἤδη εἰς τὴν σχολὴν τῆς Ῥώ-
μης, καὶ ἀνεγνώρισεν ὁμοιωτάτην τὴν δούκισσαν,
ἀλλὰ παρετήρησεν ὅτι ἡ κεφαλὴ τοῦ βρέφους ἦτο
ἀτελής. — Ἐπιθυμῶ, ἀπεκρίθη ὁ Ραφαήλος, ἐπί-
σης πιστὴν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ βρέφους. — Ἀ-
γαθὴ τύχη, ὑπέλαβεν ὁ δούξ, ἡ δούκισσα ἤλθε μετ'
ἐμοῦ ἵνα ἀποχαιρετήσωμεν τὴν θνήσκουσαν ἀγιό-
τητά του, καὶ φέρει μεθ' ἑαυτῆς τὸν υἱόν. Αὐρίον

δὲ σοὶ φέρω τὸ παιδίον, καὶ ἀντίγραφον τὴν μορ-
φήν, ἧτις εἶναι κατ' ἀλήθειαν ἀγγελικὴ.

Ὁ δὲ Ραφαήλος ἐδέχθη τὴν πρότασιν. Ἡ καλ-
λίστη εἰκὼν τῆς Μητρικῆς Στοργῆς ἐτελειοποιήθη
μετὰ μικρὸν, καὶ προσηνήθη εἰς τὸν δούκα καὶ
εἰς τὴν δούκισσαν ὡς τεμερίον ἐπίσημον τῆς προ-
στασίας αὐτῶν πρὸς τὸν μικρὸν ζωγράφον τοῦ ἀρ-
γίλλου, τὸν οὐδέποτε λησμονοῦντα τὴν ἀγαθωσύ-
νην των. Ἡ ἐπαγωγὸς εἰκὼν, ἐπιδειχθεῖσα εἰς τὸ
Βατικάνον, ἔτυχε τῆς ἐπιδοκιμασίας τῶν μεγαλει-
τέρων καλλιτεχνῶν, φίλοι δὲ τῆς ἐπιστήμης, πλού-
σιοι καὶ δυνατοὶ ἐδίδον εἰς τὸν ποιητὴν ποσότητα
χρημάτων σημαντικὰς, ἀλλ' ὁ νεανίας καλλιτέχνης
τὰς ἀπεποιήθη, δικαιολογούμενος ὅτι ἡ εἰκὼν ἐπλη-
ρώθη παραγγελλθεῖσα παρὰ τοῦ δουκός τοῦ Οὐρ-
βίνου.

Καὶ ὁ Ραφαήλος τότε ἦτο μόλις δεκαοκταετής.
Περιγῆθη ἤδη τὸ πλεῖστον μέρος τῆς Ἰταλίας,
διέτριψε δὲ κατ' ἐξοχὴν εἰς Φλωρεντίαν, ὅπου δὲν
ἐχόρταινε σπουδάζων τὰς θαυμασίους γραφὰς τοῦ
Λεονάρδου Βίνσι, καὶ ἐμβαθύνων εἰς τὴν ὠραίαν
τέχνην τοῦ μεγάλου ἀνδρός. Πλουτίσας τὴν φλο-
γεράν φαντασίαν του δι' ἐκλεκτῶν θεμάτων, χι-
ρίεις δὲ καὶ ἀβρὸς καὶ ἀμώμητος κατὰ τὴν γρα-
φήν καὶ μάλιστα κατὰ τὴν πιστὴν διάθεσιν τῶν
σημημάτων, κατέστη ἤδη ἀριστος καὶ ὀνομαστός
καλλιτέχνης.

Ἰούλιος ὁ Δεύτερος, διαδεχθεὶς τὸν Πάπαν Ἀ-
λέξανδρον, ὤρισε, τῇ συστάσει τοῦ περιφήμου ἀρ-
χιτέκτονος Βραμάντου, τὸν Ραφαήλον ὡς ζωγρά-
φον κάλλιστον, ἵνα ἐπικαλλῆ διὰ τῶν πλουσιῶν
αὐτοῦ πλασμάτων τὸ Βατικάνον. Ὅτε ὁ Πάπας τὸν
εἶδε, θαυμάσας τὴν ἔκφρασιν καὶ τὸ ἐπαγωγὸν
τοῦ προσώπου καὶ τὸ ὀξύ βλέμμα, ὅθεν πυρὶν ἐ-
ξεχέετο ἡ μεγαλοφυΐα, παρήγγειλεν αὐτῷ τὸ πρῶ-
τον μεγάλην τινὰ εἰκόνα, ἀφίνων τὸ θέμα εἰς τὴν
ἐκλογὴν του. Ὁ δὲ Ραφαήλος, ὅστις ἐμελέτα ἰδίως
τοὺς περιφήμους τῆς ἀρχαιότητος ἀνδρας, ἔλαβεν
ὡς θέμα — θέμα εὐρύτατον καὶ μεγαλοπρεπές —
τὴν Σχολὴν τῶν Ἀθηνῶν, παριστάνουσαν ὅμως διὰ
τῶν χαρακτῆρων τῆς ἱστορίας, τὸν Πλάτωνα, τὸν
Ἀριστοτέλην, τὸν Σωκράτην, τὸν Πυθαγόραν,
τὸν Διογένην, τὸν Ἀρχιμήδην καὶ τὸν Ζωροάστρην.
Καὶ τὸ ἀριστούργημα τοῦτο σύνθεσις τολμηρὰ καὶ
τελεία, ἀνεβίβασεν αὐτὸν εἰς τὴν πρώτην βαθμίδα
τῆς Ῥωμαϊκῆς σχολῆς, δι' ἧς καὶ ὀνομάσθη Ὀμη-
ρος τῆς ζωγραφικῆς.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὲ ταύτης, ὁ Ραφαήλος ἐξέ-
τεινε τὴν δόξαν του ἐπὶ τὴν Εὐρώπην ἅπασαν, καὶ
πάντες οἱ ἡγεμόνες ἐπροθυμοποιοῦντο νὰ κοσμή-
σωσι τὰ ἀνάκτορα αὐτῶν διὰ τῶν ἀθανάτων του
ἔργων. Φραγκίσκος δὲ ὁ Α' ἠθέλησε νὰ τὸν φέρῃ
εἰς τὴν Γαλλίαν, στέλλων αὐτῷ σημαντικὴν ποσό-
τητα ἀργυρίου ἀντὶ τῆς εἰκόνης τοῦ Ἀρχαγγέλου
Μιχαὴλ, ἣν τῷ εἶχε παραγγείλει, ἀλλ' ὁ καλλιτέχ-
νης, θέλων νὰ δείξῃ ὅτι ἦτο γυνναῖος ὡς ὁ μὴ-
νάρχης αὐτός, ἔγραψε τὴν ἱερὰν Οἰκογένειαν, ἔρ-
γον ἀτιμῆτου ἀξίας, καὶ τὴν ἐπεμψε αὐτῷ δῶρον

Ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, μέγας προστάτης τῶν
τεχνῶν, τὸν ἠνάγκασε νὰ δεχθῆ δῶρον τι ἄξιον
τοῦ τε δωρητοῦ καὶ τοῦ πρὸς ἑν' ἐδωρήθη. Πάλιν δὲ
ἀνεένεωε τὴν πρότασιν του μετ' ἐπιμονῆς, καὶ τὸν
προσεκάλει νὰ ἔλθῃ εἰς Παρισίους, ὅπου τῷ ἦτοι-
μάζετο, ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων, ἐργοστάσιον πλού-
σιον καὶ καλόν. Ἀλλ' ὁ Πάπας Λέων, ὁ Δέκατος, ὠ-
νόμαζε τὸν προσφιλεῖ αὐτοῦ καλλιτέχνην διευθυ-
τὴν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ θόλου τοῦ Ἁγίου Πέτρου,
καὶ τὸν ἐκράτει εἰς τὴν Ῥώμην, ὁρίσας σύνταξιν
ἀνάλογον καὶ ἀξίαν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ραφαήλος, ἀπα-
ξιῶν νὰ ἦναι ὀφειλέτης τοῦ Βασιλέως τῆς Γαλλίας,
ἤρχισε γράφων δι' αὐτὸν τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ
Σωτῆρος ἐπὶ τοῦ ὄρους Θαβῶρ, πλάσμα θαυμασίον
καὶ μεγαλοφυές, ἀριστούργημα τῆς ζωγραφικῆς
τέχνης. Ἀλλ' αἱ δυνάμεις τοῦ ἀθανάτου ποιητοῦ
τῆς εἰκόνης, κατεβάλλοντο ὀσημέραι, καὶ τὸ ἀρι-
στούργημα τοῦτο ὑπῆρξε τὸ ἄσμα τοῦ κύκνου. Ὁ
Ραφαήλος μόλις τριάκοντα ἐξ ἑτῶν, κατεβρω-
σκόμενος ἀπὸ τὸν ἔρωτα τῆς ἐπιστήμης καὶ τὴν
κατάρχησιν τῆς ἐργασίας, μόλις κατώρθωσε νὰ ἐπι-
θεωρήσῃ ἅπασι τὴν Μεταμόρφωσιν, καὶ μαρασμὸς
ἐντελής τὸν κατεβίβασεν εἰς τὸν τάφον.

Ἐτελεύτησεν εἰς τὰς ἀγκάλας Λέοντος τοῦ Δε-
κάτου τεινῶν μὲν ὕστατον βλέμμα εἰς τὸ τελευ-
ταῖον ἔργον του, κείμενον, θελήσει αὐτοῦ, παρὰ
τὴν κλινὴν τοῦ θανάτου, ἀλγῶν δὲ, ὅτι δὲν προφθά-
νει νὰ τὸ ἐπιθεωρήσῃ καὶ πάλιν. Ἡ δὲ Ῥώμη καὶ
ἡ Παπικὴ ἐπικράτεια πᾶσα ἐπενθηφόρησε διὰ τὸν
θάνατόν του, καὶ αἱ ἐπικηδεῖαι τιμαὶ ὑπῆρξαν ἄ-
ξιοι βασιλέως. Ἄφησε θρηνοῦντας φίλους καὶ θαυ-
μαστάς, καὶ ἐκομίσθη ὑπὸ τῶν πολλῶν μαθητῶν
του εἰς τὸν ναὸν τῆς ἀθανασίας.

Σεῖς νέοι ζωγράφοι καὶ ποιηταί, ὧν χάριν δι-
έγραψα τὴν βιογραφίαν ταύτην, παῖδες, ὅσοι λυμ-
βάνετε τὴν πρώτην γραφίδα διὰ χεῖρὸς τρεμού-
σης καὶ ἐπισφαλοῦς, ὀπλίσητε διὰ τῆς γενναιοῦτη-
τος καὶ τῆς ὑπομονῆς. Πήλινα ἀγγεῖα ἐζωγράφει
ὁ ποιητὴς τῆς Σχολῆς τῶν Ἀθηνῶν, τῆς ἱερᾶς Οἰ-
κογενείας καὶ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος,
ἀναγκάζετο δὲ νὰ δοκιμάζῃ τὴν εὐφυΐαν του διὰ
μουλυδογραφημάτων ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς πενιχρᾶς
κατοικίας του καὶ νὰ ὑπομένῃ τὰς τυραννικὰς τοῦ
πατρὸς ἰδιοτροπίας, καὶ ἵπτατο τέλος τῆς μόνῃ δυ-
νάμει τῆς θελήσεώς του, πρὸς τῆς ἐπιστήμης τὴν
τελειότητα. Μηδὲ λησμονεῖτε ποτε τὴν ἱερὰν ταύ-
την ἀλήθειαν, ἣν ἐκήρυξε μὲν ἀνὴρ μεγαλοφυῆς,
ἐπεκύρωσε δὲ ὁ χρόνος καὶ ἡ πείρα.

Ἡ μεγάλη φήμη ἀναλογεῖ πάντοτε πρὸς
τὰ δυσχερῆ προσκόμματα, ἅτινα κατώρθωσε νὰ
νικήσῃ.

Μετὰφρασις Γ. Χ. Ζ.

ΠΟΙΗΣΕΙΣ

Ο ΑΠΟΘΝΗΣΚΟΝ ΠΟΙΗΤΗΣ.

Ἐκ τῶν Ποιητικῶν Ἀρμονιῶν Λαμαρτίνου.

Ἀφρίζουσα τοῦ βίου μου ἡ ἀτυχὴς φιάλη,
Ἄωρος συνετρίβη,
Καὶ τῆς ζωῆς παρήκμασεν ἐν ὀδυρμῷ καὶ πάλῃ
Ἡ πενθηφόρος ἦθη.
Τὸν χρόνον πόθοι καὶ κλαυθμοὶ παρακαλοῦν εἰς μάτην
Ὁ χρόνος ἤδη τὸν χαλκὸν τὸν πένθιμον ἐγγίξει,
Καὶ τῶν κωδῶνων ἡ φωνὴ νεκρόσιμος βοᾷζει,
Σημαίνουσα τοῦ θνήσκοντος τὴν ὥραν τὴν ἐσχάτην.

Νὰ ψάλλω, ἢ τὴν τελευταίην τοῦ βίου νὰ θρηνήσω ;
Ἄφου τῆς λύρας τὰς χορδὰς αἱ χεῖρές μου προσθίγουν,
Ἄς ψάλλω πρὶν τὰ δνεῖρα τὰ τῆς ζωῆς μου φύγουν,
Τὴν θρηνωδοῦσαν λύραν μου καὶ πάλιν ἄς τονίσω.
Ἄς ψάλλω, φίλοι, ἐπειδὴ ὁ θάνατος μ' ἐμπνέει,
Καθὼς ὁ κύκνος μελωδεῖ τὸ ὕστατόν του μέλος,
Ὅταν πρὸς ὄχθας ἀφανεῖς καὶ μακκαρίας πλῆθ
Καὶ τῆς ζωῆς του προνοῖ τὸ προσεγγίζον τέλος.

Ἄν ἔρωσ τις ἦν ἡ ψυχὴ καὶ ἄρμονία μόνον,
Ἢ ἄς ἐκπέμψῃ ἀσπασμὸν, ὡς ὕστατόν της τόνον.
Ἡ λύρα, ὅταν συντριβῆ, γλυκύτερον φθογγάζει,
Σβυνόμενος, λαμπρότερον ὁ λύχνος διαυγάζει,
Καὶ πρὶν ἐκπνεῦσθ, καθαρὸν τὸ φῶς του διαχύνει·
Ὁ κύκνος φῶτα οὐρανῶν ὄρα ἐνώπιόν του,
Ἄλλ' ὁ θνητὸς τὸ βλέμμα του καλύπτει ἐν ὀδύνῃ,
Ἴνα θρηνήσῃ τὰς σκιάς τῶν πρῶτων ἡμερῶν του.

Εἶναι λοιπὸν ὁ βίός μας ἀντάξιος τῶν θρηνῶν,
Εἰς ἥλιος καὶ ὁ αὐτός, ἐρχόμενος καὶ κλίνων,
Ἡμέραι πᾶσαι ὅμοιαι, καὶ ὅτι φέρ' ἡ μία
Ἡ ἄλλη τ' ἀφαρπάζει.
Δεινὰ καὶ θλίψεις καὶ ποτέ τις πλάνος ὀπτασία,
Καὶ ὁ θνητὸς εἰς τὰ δεινὰ τοῦ βίου του στενάζει.

Αἱ! ἄς θρηνῆ ὅστις θνητὸς τῷ βίῳ προσεδέθη
Καὶ τὸν συνέχ' ὑπόδουλον τῶν πόθων του ἡ μέθη,
Ὅστις τὸ μέλλον θεωρεῖ μὲ τὰς ἐλπίδας πίπτον,
Ἐγὼ μηδὲλως εἰς τὴν γῆν τὰς ρίζας μου καλύπτων,
Ἐγὼ ἀλύπως τῆς ζωῆς ἀφίνω τὰς μαγείας,
Ὡς φύλλον διωκόμενον εἰς νύκτα τρικυμίας.

Ὁ ποιητὴς, ὡς τὰ πτηνὰ τὰ φεύγοντα, δὲν κτίζει
Τὴν φωλεάν του εἰς τὴν γῆν, οὐδ' εἰς τὰ δάση μένει,
Ἐπὶ τὸ κύμα, ὡς αὐτὰ, πετᾷ καὶ πτερυγίζει,
Μακρόθεν ἔδει καὶ περᾷ, ἡ γῆ τῷ εἶναι ξένη.
Καὶ ἄγνωστον οἱ ἀνθρώποι τις εἶν' ὁ ψάλλων, μόνον
Ἄκούουν τὸ κιθάρισμα ἀσμάτων καλλιφώνων.

Οὐδεὶς ὠδήγησέ ποτε τὴν ἀπειρόν μου χεῖρα,
Ἄλλ' ἤχησεν ἀδίδακτος ἡ νεαρά μου λύρα.
Ἢ! τὰς ἐμπνεύσεις τ' οὐρανοῦ ὁ ἀνθρώπος μανθάνει,
Μανθάνει νὰ κατέρχεται ὁ βύαξ εἰς λειμῶνα,
Νὰ ἵπταται ὁ ἀετὸς, εἰς εὐανθὴ βοδῶνα
Ἡ μέλισσα τὸν γλυκερὸν χυμὸν τῆς νὰ βυζάνῃ;

Ὁ κώδων εἰς τὰ ὕψη του δονεῖται, καί, ἡ θρήνων
Ἡ χαρμονῆς ἀκούεται φωνήματα ἐκχύνων.
Μηνύει τὸν ὑμέναιον, τὴν γέννησιν, ἢ τέλος
Ἐὸν θάνατον ὡς ὁ χαλκὸς καὶ ἡ ψυχὴ μου ἦτον,
Κ' ἕλαστον πάθος τὴν ψυχὴν τὴν νεαράν μου πλήττον,
Ἀρμονικὸν κ' ὑπερρυτὸς ἐξέπεμπέ τι μέλος.

Οὕτω πολλάκις μελωδεῖ κ' ἡ λύρα τῶν δρυμῶνων,
Μιγνύουσα τοὺς ἤχους τῆς με τοῦ νεροῦ τὸ ρεῦμα,
Ἐνῶ τὴν ψαύει μόνον

Ὁ ζέφυρος καὶ τῆς νυκτὸς τὸ ὑποστένον πνεῦμα.
Ὁ διαβάτης σταματῶν κατάκαμπος ἀκούει,
Καὶ ἀπορεῖ τις ἀφανὴς τὴν λύραν σιγοκρούει.

Τὴν λύραν μου κατέβρεξαν συχνάκις οἱ κλαυθοὶ μου,
Ἄλλ' ὦ! τὸ δάκρυ τὴν ψυχὴν τοῦ ποιητοῦ εὐφραίνει.
Ἰπ' οὐρανὸν γαλήνιον, ἐντὸς ξηρᾶς ἐρήμου,
Τὸ αἴθριον τῶν καρδιῶν τὴν ἀνθησιν μαραίνει.
Ἄν ἡ φιάλη συντριβῆ, μύρον τοῦ Βάχχου ῥέει,
Μύρον ἀβρὸν, καὶ ἄρωμα τριγύρω διαχέει.

Πῦρ ἔπνευσεν ὁ ὕψιστος, κ' ἐπλάσθη ἡ ψυχὴ μου,
Καὶ πῦρ εἰς πᾶν μετέδωκεν ἡ φλογερά πνοή μου,
Ἀλλὰ θανατηφόρον,

Θεε, ὑπῆρξεν δ' ἐμέ καὶ δυστυχὲς τὸ δῶρον.
Ἡγάπησα περιπαθῶς, καὶ ἤδη ἀποθνήσκω
Ἐν τῷ κρατῆρι τῆς ζωῆς τὸν θάνατον εὐρίσκω.

Ὁ χρόνος; ὦ! ἐπέρασε.—Κ' ἡ δόξα;—Τι σημαίνει
Αὐτὸ τὸ φροῦδον ὄνομα; αὐτὸ ἀπὸ τὸν ἕνα
Ὡς παίγνιον εἰς ἕτερον αἰῶνα μεταβαίνει,
Καὶ δὲν καλύπτει ἢ σκιάν ἡ πάγχρυσός του χλαίνα.
Σὺ, ὅστις τῆς ὑπέσχεσο τοῦ μέλλοντος πορφύραν,
Ποῦ εἶναι τώρα ἡ φωνή, φυγεῖς ἀπὸ τὴν λύραν;

Ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ κύματος κ' ἐγὼ τοῦ ἀπεράντου
Ἐν νέον ῥίπτων ὄνομα, εἰς παίγνιον στοιχείων,
Τ' ἀφίνω νὰ κυμαίνεται ὄρμων εἰς τὴν φορὰν του,
Ἄλλὰ μὴ οὕτω νέον τι ἐλπίζω μεγαλεῖον;
Ὁ κύκνος, ὁ εἰς οὐρανοὺς ἱπτάμενος, ἐτάζει
Ἐὰν τὸ χόρτον τὸ τῆς γῆς ἢ πτέρυξ του σκιαῶν;

Ἀλλὰ πρὸς τί σὺ ἐψαλεις; πρὸς τί; ὦ μάθε πρῶτον
Ἡ φιλομήλα δικτὶ τὰ μέλη τῶν ἐρώτων
Με τοῦ χειμάρρου τὴν ῥοήν τὴν νύκτα συμμιγνύει.
Ὡ φίλοι, ἐψάλα, καθὼς ἡ αὔρα σιγοκλαίει,
Καθὼς θρηνεῖ ἡ ἀλυτὸν, ἢ ζῶν τις ἀναπνέει
Κ' ὁ ῥύαξ με μινυρισμὸν τὰ βρεῖθρά του κυλίζει.

Ὡδαί, ἀγάπη, δέσις — ὑπῆρξεν ἡ ζωὴ μου,
Οὐδὲ ζηλεύει τίποτε ἢ φεύγουσα ψυχὴ μου,
Τίποτ' ἐξ ὅσων ἀγαθῶν οἱ ἀνθρωποὶ ποθοῦσι,
Ἀλλὰ ποθεῖ τὸν σιναγκμὸν πρὸς οὐρανὸν ὄρμωντα,
Τὴν λυρικὴν τὴν ἔκστασιν, ἢ χεῖρην σιωπῶντα
Δειλῆς παρθένου, ἅτινα τὰ χεῖρην σου ζητοῦσι.

Ποθεῖ πρὸ νύμφης τρυφερᾶς νὰ ὑποφείσῃ ἡ λύρα,

Καί, ὡς μανὶ ἁρμονικῆ, οἱ τόνοι νὰ εἰσδύουν
Εἰς τὴν ψυχὴν τῆς ν' ἀποσποῦν τῶν ὀφθαλμῶν τὰ
μύρα,
Καὶ ἔπειτα εἰς ἔκστασιν ἐρωτικὴν νὰ κλείουν
Τὸ κλαῖον ὄμμα τῆς ἀγνῆς παρθένου εἰς τὰ ὕψη.
Τῶν οὐρανῶν νὰ αἰρεται μεστὸν μελαγχολίας,
Ὡς με τὸν ἦχον νὰ ζητῆ κ' ἐκεῖνο νὰ ἐκλείψῃ,
Καὶ ἔπειτα ἐπάνω σου νὰ πίπτῃ μετ' ἀγνείας.

Νὰ βλέπῃς πῶς διέρχεται ἐπὶ τὸ μέτωπόν τῆς
Τῶν λογισμῶν τῆς ἡ σκὰ, κ' ἡ λέξις πῶς ἐκλείπει
Ἐγγίζουσα τὰ χεῖρην τῆς ἐν μέσῳ τῶν παλμῶν τῆς.
Ἄλλ' αἴρνης διακόπτουσα τὴν σιωπὴν νὰ εἴπῃ
Σὲ ἀγαπῶ, λέξιν θεῶν, εἰς οὐρανὸν ἠχοῦσαν,
Λέξιν, καὶ γῆν καὶ θάλασσαν κ' αἰθέρας συγκινοῦσαν,

Εἶς στεναγμὸς, ἐν δάκρυν, τὰ πάντα ματαιότης!
Εἰς τοῦ θανάτου τὰ πτερά ἀφίπτατ' ψυχὴ μου,
Περσέομ' ἔνθα φωταυγεῖ ἐλπίς κ' αἰωνιότης,
Ὅπου οἱ τόνοι φεύγουσι τῆς λύρας τῆς πενθίμου
Κ' ἀνέβησαν τὰ δάκρυα καὶ ὄλ' οἱ σιναγκμοὶ μου.

Μὴ τῶνομά μου γράψατε ἐπὶ τοῦ μνήματός μου,
Ἡ ἐπ' αὐτοῦ καλλίτερα μὴ αἰρεται μνημεῖον,
Ἰτέον μόνον θλιβερὰν φυτεύσετε πλησίον,
Νὰ ἔρχεται ὁ δυστυχὴς, καὶ με σπονδὴν δακρύων,
Νὰ κάμπτη γόνου συντριβῆς ἐπάνω τῆς πλακὸς μου.

Ἀλλὰ ἰδοὺ ἐγγίζουσιν αἱ χεῖρες τοῦ θανάτου,
Ἐγγίζουσι τὴν λύραν μου, βραεῖται, παγετώδεις,
Κ' ὡς ἀσπασμοῦ ἐσχάτου,

Ἡ λύρα φθόγγους ἀντηχεῖ πενθίμους καὶ θρηνώδεις.
Θρηνεῖ . . ἀλλ' ἐσιώπησεν . . ὑμεῖς, ὦ φίλοι, τώρα,
Τὰς λύρας σας τονίσετε, κ' ἐνῶ ἡμιανοίγη
Τὰς πτέρυγας τῆς αἰ ψυχῆ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ ὥρᾳ,
Ἐν ἡχῷ τῶν ἀσμάτων σας εἰς οὐρανοὺς ἄς φύγῃ.
Κ. ΠΩΠ.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει συνδρομηταὶ τῆς
Εὐτέρπης δὲν θέλουσι πληρώσει τὴν συνδρο-
μὴν τῶν εἰμῆ εἰς τὸν παρουσιάζοντα αὐτοῖς
ἐντυπον ἀπόδειξιν τῆς διευθύνσεως φέρουσας
τὴν ιδιόχειρον ὑπογραφὴν ἡμῶν.

Ἰῆ 15 Νοεμβρίου 1853, Ἀθήναι.

Ἡ Διευθύνσις

Π. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ.

Ἡ Κ. Μαρινιάν, τέλος. — Ἡ μετάνοια, συνέχειαι.
— Περιηγήσεις, Ῥωσσία καὶ Ῥώσοι. — Ἡθικαὶ
Μελέται, περὶ Γυναικός. — Ἡ Νεότης τοῦ Ῥα-
φαήλου. — Ποιήσεις.

Εἰ κ ο ν ο γ ρ α φ ῖ α ι. — Γυνὴ καπνίζουσα.
— Ὁ Ποιητής.

Π α ρ ἄ ρ τ η μ α. Ὁ Ἰποκόμης τῆς Βραζελόννης.